

Stichting Pensioenfonds Staples

Jaarverslag 2019

Amsterdam, 16 juni 2020

Voorwoord

In dit jaarverslag legt het bestuur van Stichting Pensioenfonds Staples verantwoording af over het gevoerde beleid en de financiële resultaten in 2019.

Kort samengevat: de beleggingsopbrengsten waren goed, maar de rente was laag. De financiële positie van het fonds is relatief goed. Toeslagverlening was mogelijk. De DC-regeling is beëindigd. Het bestuur vindt dat alles afwegend de uitvoeringsvorm 'pensioenfonds' nog steeds de meest aangewezen uitvoeringsvorm is. Deze uitvoeringsvorm geeft onder meer ruimte aan eigen beleggingsbeleid. Er is een ALM-studie gedaan. Een nieuw beleggingsplan is vastgesteld.

Bij de lezing van het jaarverslag is het goed om te weten dat het pensioenfonds sinds 1 juli 2018 gesloten is. Er zijn met de werkgever afspraken gemaakt over de vergoeding van uitvoeringskosten waarbij vanaf 1 januari 2021 een bedrag in 3 jaarlijkse termijnen zal worden betaald. Dit geeft het bestuur de financiële ruimte om zich voor te bereiden op de periode daarna.

Eind december 2019 was de beleidsdekkingsgraad 117,6% (2018:123%) en stond de actuele dekkingsgraad op 118,3% (2018 116,9%). Hiermee bezat het pensioenfonds zowel het minimaal vereist eigen vermogen (104,0%) als het vereist eigen vermogen (115,3%), en had het daarmee geen dekkings- noch een reservetekort. Wat betreft het resultaat was 2019 voor het pensioenfonds een positief jaar. Vanaf de zomer lieten zakelijke waarden een forse stijging zien. Vastrentende waarden lieten, zij het in mindere mate, ook een goed rendement zien. De renteontwikkeling kende een grillig verloop en was in de loop van 2019 per saldo negatief. Er werd een positief beleggingsrendement van 13,7% behaald. Dit is licht boven de strategische benchmark. In 2019 stegen – zie de ontwikkeling van de rente - de verplichtingen met 12,7% waardoor over het hele jaar een outperformance ten opzichte van de verplichtingen van 1% resteert. De toeslagverlening voor gepensioneerden en gewezen deelnemers per 1 januari 2020 is 1,27%. Het pensioenfonds is één van de weinige pensioenfonds in Nederland die de afgelopen jaren op de pensioenen toeslagen heeft kunnen verlenen.

In 2019 is de implementatie van IORPII voortgezet. Sleutelfunctiehouders bleken binnen het bestuur beschikbaar. De opzet is gereed. Het risicomanagement is vorm gegeven en wordt continu door ontwikkeld. Ultimo 2019 was het Corona-virus iets waar bijna niemand nog van gehoord had. Ten tijde van het vaststellen van dit jaarverslag is dat wel anders. Vanaf maart 2020 heeft het Corona-virus ook de financiële markten en daarmee dit fonds beïnvloed. Het is op dit moment niet te zeggen hoe groot de totale impact wordt van de Covid-19 pandemie. Het bestuur houdt de vinger aan de pols.

Amsterdam, 16 juni 2020

E.G.M. Donders, voorzitter

P.A.H. Martens, secretaris

L.L. Gastelaars

R.A.L. Monnens

F.P. Lamein

J. van Noord

J.C.J. Zwart

H.J. Vader

R.G. de Bree

Inhoud

Voorwoord	2
Kerncijfers (Bedragen in duizenden euro's)	4
Bestuursverslag	5
Ontwikkelingen	6
Risicobeheer	17
Beleggingen	20
Samenvattingeindrapportage van de visitatiecommissie	29
Verklaring van het Verantwoordingsorgaan	31
Jaarrekening 2019	34
Balans per 31 december	35
Staat van baten en lasten	36
Kasstroomoverzicht	37
Toelichting algemeen	38
Toelichting op de balans per 31 december	46
Overige informatie beleggingen	55
Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	57
Risicobeheer	58
Toelichting op de staat van baten en lasten	65
Baten en lasten beleggingsactiviteiten	70
Overige informatie	72
ACTUARIËLE VERKLARING	74
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	76
PERSONALIA	82
VERKLARENDE WOORDENLIJST	83

Kerncijfers (Bedragen in duizenden euro's)

	2019	2018	2017	2016	2015
Deelnemers (aantallen)					
Actieve deelnemers*)	60	61	708	868	1.156
Gewezen deelnemers	4.617	4.842	4.446	4.622	4.731
Pensioengerechtigden	4.395	4.439	4.514	4.622	4.654
Totaal	9.072	9.342	9.668	10.112	10.541
Pensioenactiviteiten					
Premie voor risico pensioenfonds	182	3.007	6.402	7.959	8.309
Premie voor risico deelnemers	-	61	156	191	257
Totaal premie	182	3.068	6.558	8.150	8.566
Feitelijke premie	-	2.589	6.345	7.779	8.363
Zuiver kostendekkende premie	-	2.577	6.269	7.567	7.630
Pensioenuitkeringen	32.533	32.795	33.309	33.998	34.875
Pensioenuitvoeringskosten	1.602	1.485	1.430	1.568	1.458
Resultaat					
Pensioenactiviteiten	-90.081	-27.813	6.112	-50.378	-29.915
Beleggingsactiviteiten	109.392	-19.471	34.022	63.273	13.572
Totaal	19.311	-47.284	40.134	12.895	-16.343
Vermogen					
Aanwezig eigen vermogen	140.044	120.733	168.017	127.883	114.988
Vereist eigen vermogen volgens FTK	117.103	113.060	115.989	118.244	123.675
Technische voorziening voor risico pensioenfonds	767.150	704.608	707.731	742.365	720.403
Gemiddelde rekenrente technische voorziening	0,6%	1,3%	1,4%	1,2%	1,6%
Technische voorziening voor risico deelnemers	-	6.373	6.966	6.567	6.081
Dekkingsgraad					
Nominale dekkingsgraad	118,3%	117,0%	123,5%	117,1%	115,8%
Beleidsdekkingsgraad****)	117,6%	123,0%	122,0%	111,9%	117,3%
Vereiste dekkingsgraad volgens FTK	115,3%	115,9%	116,2%	115,9%	117,0%
Reële dekkingsgraad	92,5%	90,1%	91,7%	90,0%	93,1%
Toeslagverlening					
Pensioenrechten actieve deelnemers**)	1,27%	1,84%	1,50%	1,00%	1,00%
Premievrije pensioenrechten en ingegane pensioenen	1,27%	1,84%***)	1,29%	0,07%	0,31%
Beleggingen					
Vastgoed	61.056	51.048	57.945	59.182	68.747
Aandelen	209.056	180.844	220.368	235.927	222.067
Vastrentende waarden	610.462	586.866	589.139	564.871	529.640
Overig, per saldo	7.503	-4.280	-3.285	-2.188	1.193
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	888.077	814.478	864.167	857.792	821.647
Beleggingen voor risico deelnemers	-	6.373	6.966	6.567	6.081
Rendement beleggingen					
Vóór kosten vermogensbeheer	13,7%	-2,0%	4,2%	7,9%	1,8%
Na kosten vermogensbeheer	13,3%	-2,4%	3,7%	7,4%	1,3%
Kostenratio's					
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer	439	399	331	345	294
Kosten vermogensbeheer / gemiddeld belegd vermogen	0,44%	0,49%	0,48%	0,51%	0,52%
Transactiekosten / gemiddeld belegd vermogen	0,05%	0,09%	0,10%	0,10%	0,10%

*) Vanaf 2018 zijn onder actieve deelnemers alleen nog de arbeidsongeschikte deelnemers met pensioenopbouw opgenomen.

***) Vanaf 1 juli 2018 zijn er geen actieve deelnemers meer

****) De toeslag is opgebouwd uit 1,68% toeslag en 0,16% inhaaltoeslag

*****) De beleidsdekkingsgraad per eind mei 2020 113,7%

Bestuursverslag

Voor u ligt het jaarverslag 2019 van de Stichting Pensioenfonds Staples, opgesteld volgens de bepalingen vastgelegd in het Burgerlijk Wetboek, boek 2, titel 9.

Organisatie van het pensioenfonds

Het bestuur bestaat uit 8 leden, van wie 4 namens de werkgever, 2 namens de werknemers en 2 namens de pensioengerechtigden. Een werkgeverslid treedt op als voorzitter en een ander werkgeverslid is als plaatsvervangend voorzitter aangesteld. Een werkgeverslid is als secretaris aangesteld en een werknemerslid is tot plaatsvervangend secretaris benoemd. Daarnaast zijn er in beginsel 3 plaatsvervangende bestuursleden, waarvan 2 nog niet ingevuld.

De dagelijkse uitvoering van het door het bestuur vastgestelde beleid wordt verzorgd door de voorzitter en de secretaris.

Ernst & Young Accountants LLP is als externe accountant aangesteld en Willis Towers Watson Netherlands als adviserend en certificerend actuaaris, waarbij een scheiding in persoon gewaarborgd is.

De uitvoering van de taken op het gebied van de bestuursondersteuning, pensioenrecht vaststelling, uitkeringen en financiële administratie zijn uitbesteed aan BSG Pension Management B.V.

BNP Paribas Asset Management treedt op als fiduciair manager.

KAS BANK N.V. (onderdeel van CACEIS) treedt op als risk manager, het Nederlands Compliance Instituut functioneert als compliance officer en Blue Sky Group Holding B.V. treedt op als privacy officer.

Ontwikkelingen

Bestuursmodel

Het pensioenfonds kent een zogeheten paritair bestuursmodel. Het bestuur van het pensioenfonds bestaat uit vertegenwoordigers van werknemers, de werkgever en pensioengerechtigden en telt acht leden.

Het bestuur legt verantwoording af over het gevoerde beleid aan het verantwoordingsorgaan en door middel van het jaarverslag. Dat bestaat uit vertegenwoordigers van werknemers, pensioengerechtigden en de werkgever. Een visitatiecommissie van drie onafhankelijke deskundigen houdt intern toezicht op het pensioenfonds.

Bestuur

Het bestuur van het pensioenfonds voert de door de Centrale Ondernemingsraad en werkgever overeengekomen pensioenafspraken uit, na toetsing op uitvoerbaarheid, evenwichtige belangenafweging en wettelijke eisen. Het bestuur is verantwoordelijk voor het prudent beleggen van de pensioengelden, het voeren van een solide financieel beleid, een juiste administratieve uitvoering van de pensioenregeling en de communicatie met belanghebbenden.

Daarnaast bepaalt het bestuur de strategie van het fonds en het te voeren beleid, geeft het leiding aan de uitbestede activiteiten en houdt het toezicht op de uitvoering. Daarbij is risicomanagement een essentieel onderdeel van de bestuursfunctie. Het bestuur communiceert periodiek over de financiële positie van het fonds, het gevoerde beleid en de resultaten van dat beleid.

Samenstelling van het bestuur per 16 juni 2020

De samenstelling van het bestuur is als volgt:

E.G.M. Donders, voorzitter

L.L. Gastelaars

F.P. Lamein

P.A.H. Martens, secretaris

R.A.L. Monnens

J. van Noord

H.J. Vader

J.C.J. Zwart

R.G. de Bree, plaatsvervangend bestuurslid

Het bestuur voldeed niet geheel aan norm 33 (diversiteit) van de code Pensioenfondsen 2018. Tot 26 oktober 2019 kende het bestuur één bestuurslid jonger dan 40 jaar. Daarmee is voor het grootste deel van het jaar het fonds compliant met de Code. Alle andere bestuursleden zijn iets ouder, met een verdeling met twee in de leeftijdscategorie 50-60, drie in de leeftijdscategorie 60-70 en drie in de leeftijdscategorie 70-80. De gemiddelde leeftijd is ruim 62 jaar. Het bestuur bestaat uit één vrouw en acht mannen.

Wijziging in de samenstelling van het bestuur

De heer M. Kraan is in maart 2019 uit het bestuur getreden.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (VO) is gedurende het jaar 2019 vijfmaal bijeengekomen en heeft een studiedag bijgewoond.

Hierbij zijn het jaarverslag en de stand van zaken rond een aantal actuele onderwerpen aan de orde gekomen. Het VO heeft advies geleverd over de collectieve waardeoverdracht die het mogelijk maakte om de DC-regeling te beëindigen. Ook adviseerde het VO over het nieuwe beloningsbeleid. Het verslag van het verantwoordingsorgaan is in dit jaarverslag opgenomen. In elke vergadering van het verantwoordingsorgaan worden bestuursleden uitgenodigd om toelichting te geven op het gevoerde beleid. De samenwerking tussen bestuur en VO, ieder met zijn eigen verantwoordelijkheid, is uitstekend.

Samenstelling Verantwoordingsorgaan per 16 juni 2020

De samenstelling van het verantwoordingsorgaan is als volgt:

H. Winkel, voorzitter

G. Altena, secretaris

B. Mol

R. Pauptit

D. de Rooij

J. van der Sloot

Wijziging in de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan

De voorzitter van het verantwoordingsorgaan, de heer M. Tipker, is op 9 maart 2019 overleden. De heer Tipker heeft als lid van het verantwoordingsorgaan en in het verleden als directeur van het bestuursbureau een belangrijke bijdragen geleverd aan het pensioenfonds. Op 11 juli 2019 zijn de heren R. Pauptit en F. Coosen benoemd tot het verantwoordingsorgaan namens de werkgever. Helaas heeft de heer Coosen in oktober 2019 besloten om te stoppen als lid van het verantwoordingsorgaan, omdat het naast zijn werkzaamheden niet te combineren was. De heer R. Meijer heeft in december 2019 de onderneming verlaten en daardoor tevens zijn functie als VO-lid neergelegd. Per 17 maart 2020 is de heer Van der Sloot aangetreden in het VO als werkgeverslid.

Het verantwoordingsorgaan kent één lid jonger dan 40 jaar, een in de leeftijdscategorie 40-50, drie in de leeftijdscategorie 60-70 en één in de leeftijdscategorie 70-80. De gemiddelde leeftijd is 60 jaar. Er hebben geen vrouwen in het verantwoordingsorgaan zitting. Op dit punt voldoet het fonds niet aan de Code Pensioenfondsen.

Visitatiecommissie

De visitatiecommissie heeft zich op de hoogte gehouden van de stand van zaken bij het pensioenfonds door na elke bestuursvergadering te spreken met het dagelijks bestuur. Daarnaast voert de visitatiecommissie gesprekken met onder meer bestuursleden, leden van het verantwoordingsorgaan en andere direct bij het fonds betrokkenen. De visitatiecommissie heeft inzage in alle stukken. De visitatiecommissie heeft een rapportage opgesteld, die op 23 april 2020 is behandeld door het bestuur. Een samenvatting van de bevindingen van de visitatiecommissie en een reactie van het bestuur zijn in dit jaarverslag opgenomen.

Samenstelling visitatiecommissie per 16 juni 2020

De samenstelling van de visitatiecommissie is als volgt:

E.H. Janssen, voorzitter

L.G. van den Hoek

N. Swagers

De visitatiecommissie kent één lid jonger dan 40 jaar, één in de leeftijdscategorie 40-50 en één in de leeftijdscategorie 50-60. De gemiddelde leeftijd is 48 jaar. De visitatiecommissie bestaat uit één vrouw en twee mannen en voldoet hiermee aan de Code Pensioenfondsen.

Wijziging in de samenstelling van de visitatiecommissie

Er hebben zich geen wijzigingen voorgedaan.

Samenstelling beleggings- en controlecommissie per 16 juni 2020

R.A.L. Monnens, voorzitter
H.J. Vader
H.G. Vreedenburgh
R.E.X. Heming
B.P.H. Puijn, extern deskundige
M. Iglesias del Sol, extern deskundige

Wijziging in de samenstelling van de beleggings- en controlecommissie

Er hebben zich geen wijzigingen voorgedaan.

De missie, visie en strategie van het pensioenfonds

Missie

Het fonds wil voor alle belanghebbenden een duurzaam en betrouwbaar pensioenfonds zijn. Het bestuur voert hiertoe een solide financieel beleid en toetst of afspraken in overeenstemming zijn met wet- en regelgeving. Belangrijke onderdelen van het beleid zijn onder meer het toeslagenbeleid, medezeggenschap van alle belanghebbenden, beginselen van goed pensioenfondsbestuur en een gedegen risicomanagement- en communicatiebeleid.

Kernwaarden

De kernwaarden van het fonds zijn mede afgeleid van de mensen en de onderneming voor wie het fonds mag werken: het fonds is integer, betrokken, degelijk, deskundig en transparant en streeft er naar aan deze kernwaarden op de volgende wijze inhoud te geven:

Degelijkheid

De aan het fonds toevertrouwde taken moeten degelijk worden uitgevoerd. Alle belanghebbenden moeten niet alleen op het fonds kunnen vertrouwen, maar het fonds ook ervaren als een betrouwbaar pensioenfonds. Daarom wordt grote waarde gehecht aan de integriteit van het fonds en is het fonds alert op alles waardoor die in gevaar zou kunnen komen. Zo zijn alle beslissingen zorgvuldig en passend binnen het karakter en de verantwoordelijkheden van het fonds en schenkt het bestuur ook voortdurend aandacht aan de reikwijdte van de gevolgen van deze beslissingen.

Deskundigheid

Het fonds voert zijn taken deskundig en professioneel uit op een adequate en weloverwogen wijze. Het fonds is aanspreekbaar op zijn gedrag en zijn besluiten. Bij inschakeling van externe partijen moeten ook die aan de normen van het fonds voldoen.

Transparantie

Het fonds communiceert helder en open over de regeling, de financiële positie van het fonds en de risico's die daaraan verbonden zijn voor de belanghebbenden bij het fonds. Het fonds legt ook helder en open verantwoording af over de invulling van de aan hem opgedragen taken, het financiële beleid dat het fonds voert en de resultaten daarvan.

Visie

Het fonds wil in de toekomst blijven zorgdragen voor de belangen van de diverse aangesloten groepen waardoor iedere belanghebbende zich gezien en vertegenwoordigd voelt op basis van solidariteit. Het pensioenfonds streeft naar optimale transparantie en wordt geprezen om zijn duidelijke en heldere communicatie. De organisatie zal worden herkend en erkend in haar mix van deskundigheid en ervaring en zal continu op zoek zijn naar de juiste verhouding tussen interne en externe bemensing. De ambitie van het pensioenfonds uit zich om onder iedere omstandigheid het best mogelijke pensioen aan te kunnen blijven bieden.

De huidige uitvoeringsvorm biedt de meeste toegevoegde waarde voor de belanghebbenden totdat er betere alternatieven zijn. Bijvoorbeeld als op een gegeven moment de volledig geïndexeerde verplichtingen risicovrij kunnen worden ingekocht bij een verzekeraar.

Strategie

Het fonds levert een actieve bijdrage aan het behoud van een duurzame pensioenregeling die breed vertrouwen geniet en daarnaast voor een goede en betaalbare regeling zorgt die aantrekkelijk blijft voor alle belanghebbenden, jong en oud.

Behoud van een breed risicodraagvlak op basis van solidariteit en collectiviteit

Het fonds bedient zijn deelnemers en de werkgever zodanig dat ze zich binnen het fonds vertegenwoordigd voelen en deelt de risico's die in de regeling aanwezig zijn zo evenwichtig mogelijk aan alle belanghebbenden toe.

Verdere groei naar een klantgericht pensioenfonds

Het fonds realiseert transparantie en betrokkenheid door de informatie te geven die zijn deelnemers daadwerkelijk helpt om de juiste keuzes op pensioengebied te maken. Het fonds geeft de deelnemers een helder inzicht in hun pensioensituatie. De communicatie is niet alleen op ouderen gericht, maar wijst ook jongeren op het belang van een goed pensioen.

Compliance

De compliance officer heeft in de rapportage over de naleving van de Gedragscode Stichting Pensioenfonds Staples over de periode 1 januari tot en met 31 december 2019 geconstateerd dat geen van de verbonden personen in strijd met de Gedragscode heeft gehandeld.

Privacy

Het fonds beschikte over een adequaat privacy beleid en de vereiste procedures, in lijn met de wet. Mevrouw G. Somaroo (is werkzaam bij Blue Sky Group) is in maart 2019 benoemd tot privacy officer.

Het bestuur heeft in de verslagperiode geen verzoeken met betrekking tot de uitoefening van de rechten van een betrokkene ontvangen. Er was in 2019 een datalek met een kleine impact. Verder heeft het fonds de sub verwerkers in kaart gebracht.

Communicatie

Het bestuur vindt goede communicatie met deelnemers essentieel. Het pensioenfonds beschikt over een commissie Communicatie. De commissie bestaat uit drie bestuursleden aangevuld met twee communicatiedeskundigen. De toekomst van het fonds is een communicatiethema dat uitgewerkt is via onder meer de zogenaamde "Q en A" op de website. Ook actualiteiten als de haalbaarheidstoets worden gecommuniceerd.

De belangrijkste thema's in de communicatie zijn:

1. Vertrouwen in het fonds.
Het feit dat het fonds een gesloten pensioenfonds is zorgt voor onzekerheid onder deelnemers over het fonds. Het is belangrijk deze onzekerheden weg te nemen of te voorkomen door regelmatig te communiceren over de positie en de toekomst van het fonds.
2. Helpen bij het maken van keuzes.
Hierbij draait het om een optimale klantbediening, waarmee het deelnemers zo gemakkelijk mogelijk wordt gemaakt om verantwoordelijkheid te nemen over hun toekomstvoorziening.
3. Balans tussen brengen en halen
Dit is al langer een thema. Er wordt binnen redelijke grenzen alles aan gedaan om de deelnemers zo goed mogelijk te bereiken.
4. Kostenefficiëntie.
Dit is een basis bij alle communicatie.

Het fonds heeft veel geïnvesteerd in digitalisering. Alle (gewezen) deelnemers kunnen inloggen met DigiD. Gewezen deelnemers kunnen ook gebruik maken van de pensioenplanner. Het UPO is digitaal verstuurd naar alle deelnemersgroepen, behalve naar degenen die hadden aangegeven alle informatie per post te willen ontvangen. Er zijn in 2019 vier e-nieuwsbrieven verstuurd.

Geschiktheid

In het geschiktheidsplan van het pensioenfonds zijn de zogenoemde 'eindtermen' opgenomen waar een bestuurder aan moet voldoen. Het geschiktheidsplan wordt steeds geactualiseerd en het benodigde kennisniveau wordt op het vereiste peil gehouden. Bestuursleden gaan geregeld naar seminars en pensioenbijeenkomsten. De nieuwe bestuursleden en de leden van het verantwoordingsorgaan maken gebruik van de opleidingsmogelijkheden van de door De Nederlandsche Bank (DNB) erkende Willis Towers Watson Academy en de Stichting Pensioen Opleidingen (SPO). Het bestuur agendaert twee keer per jaar een studiedag waarin actuele onderwerpen worden uitgediept.

Het bestuur heeft in de verslagperiode een individuele evaluatie gedaan. De werkvorm hierbij was dat de voorzitter met elk bestuurslid een gesprek heeft gevoerd over zijn of haar functioneren, deskundigheidsontwikkeling, en de feedback die bestuursleden hebben op het bestuursproces. Een punt uit deze evaluatie was de aandacht die nodig is om complexere bestuursopgaven goed aan te sturen. Het bestuur heeft hiernaast 2 keer per jaar opleidingsdagen waarin reflecterend wordt nagedacht over actuele thema's. Zo is in 2019 onder externe begeleiding het thema integriteit uitgediept. Deze sessies helpen het bestuur tevens bij de teamvorming. Elke bestuursvergadering geven bestuursleden een evaluatie van hetgeen besproken is en hoe het groepsproces is verlopen. Deze B's en C's (benefits en concerns) worden gecategoriseerd, geanalyseerd en in de volgende vergadering besproken. Het bestuur trekt hier elke keer actief lering uit.

Toezicht

De Nederlandsche Bank

Het bestuur onderschrijft de noodzaak van goed extern toezicht op de pensioensector en hecht veel waarde aan een goede, open relatie met haar toezichthouder(s). Het bestuur stelt regelmatig contact met DNB op prijs.

Op grond van de wettelijke voorschriften zijn het jaarverslag en de Actuariële- en bedrijfstechnische nota (ABTN) ter kennis gebracht aan DNB. Daarnaast heeft het bestuur kennisgenomen van de verschillende circulaire van DNB en daaraan uitvoering gegeven. De haalbaarheidstoets is op tijd bij DNB ingediend, dit geldt ook voor de periodieke uitraag naar niet-financiële risico's. Bestuursleden hebben seminars en bijeenkomsten van DNB bijgewoond.

Begin oktober 2019 is het jaarlijks periodiek overleg geweest tussen DNB en het bestuur. In dit gesprek is uitgebreid stilgestaan bij het voornemen van het bestuur om de DC-regeling te beëindigen. Aan DNB is in dit overleg ook toelichting gegeven op de inrichting van de werkzaamheden van de beoogde sleutelfunctiehouders (IORP II). Tevens is uitgebreid stilgestaan bij de toekomst van het fonds. De toezichthouder kon de lijn van het bestuur goed volgen en moedigde het bestuur aan om dit regelmatig terug te laten komen op de bestuurstafel. De toekomst van het fonds is al een vast agendapunt. De financiële situatie van het fonds is aan de orde geweest en er is dieper ingegaan op de strategie van het pensioenfonds.

Autoriteit Financiële Markten

De AFM is belast met het gedragstoezicht op het pensioenfonds. Vanuit die rol heeft de AFM in februari 2020 een brief gestuurd met daarin de melding dat het pensioenfonds voor de DC-deelnemers niet tijdig de uniforme rekenmethodiek (URM) had ingevoerd per 30 september 2019 (artikel 51 PW). Het bestuur heeft in juli 2019 vooraf melding gemaakt bij AFM van het feit dat de URM methodiek niet toegepast zou worden op de DC-deelnemers van het pensioenfonds omdat de DC-regeling werd beëindigd in vierde kwartaal van 2019. Er is bij de beëindiging van de DC-regeling bewust overwogen dat uit kosten overwegingen geen uitvoering zou worden gegeven aan de URM-regels. Het betrof een groep van 239 deelnemers met een pensioenkapitaal van € 7,5 miljoen (minder dan 1% van het totale belegd vermogen).

Eerder in 2019 is voor de deelnemers aan de Beschikbare Premiereregeling en de per 1 januari 2008 bevroren module Pensioenplus (DC) op een juiste wijze uitvoering gegeven aan onze zorgplicht met betrekking tot de toetsing van de actuele beleggingsmix aan de gewenste mix op basis van het betreffende beleggingsprofiel.

Kwalitatieve risicohouding

Het bestuur en overlegpartners achten de realisatie van een koopkrachtbestendig pensioen en het beoogde pensioenresultaat het meest belangrijk. Een gemiddelde toeslagverlening op lange termijn van minder dan 40% wordt als onacceptabel gezien. Er wordt naar gestreefd om zoveel mogelijk een dekkingstekort en de kansen op een korting te vermijden. Er wordt gestreefd naar een rechtenkorting van 2,5% per jaar als maximum en een korting van 1% wordt gezien als een beperkte kortingsmaatregel. De kritische grens voor de dekkingsgraad is afhankelijk van de minimale grens waarbij nog ten minste kan worden voldaan aan de vereisten om bij een herstelplan binnen de gestelde termijnen te beschikken over het vereist eigen vermogen zonder maatregelen als korting. De minimale beleidsdekkingsgraad die één keer in de 40 jaar mag voorkomen bedraagt 90%. De volatiliteit ten aanzien van de dekkingsgraad is minder belangrijk.

Er wordt gestreefd naar een dekkingsgraad na 10 jaar van ten minste 130%, waarbij in een negatief scenario na 10 jaar de dekkingsgraad boven 104% als belangrijk wordt gezien. De eigenschappen van het strategisch beleggingsbeleid dienen tot gevolg te hebben dat de wensen met betrekking tot de risicohouding en de prioritering van de doelstelling tot uitdrukking komt. Volatiliteit van de premie en het premieniveau wordt door het bestuur in beginsel niet belangrijk gevonden. Er is namelijk tussen 1 januari 2018 en 1 juli 2018 sprake van financiering op basis van een zuiver kostendeekkende premie, waardoor de premie afhankelijk is van de rentestand, welke van jaar op jaar kan fluctueren.

Er is een prioritering in het belang van de doelstellingen aangegeven, waarbij sommige doelstellingen qua prioritering redelijk vergelijkbaar zijn:

1. Realisatie van een koopkrachtbestendig pensioen en het beoogd pensioenresultaat.
2. Minimalisatie kans op kortingsmaatregel en de omvang van de korting.
3. Stabiele dekkingsgraad en maximalisatie van de dekkingsgraad.

Kwantitatieve risicohouding

Voor de korte termijn wordt de kwantitatieve risicohouding uitgedrukt in de hoogte van het wettelijk vereist eigen vermogen (VEV). Per 1 januari 2019 had deze een waarde van 16% van de verplichtingen van het pensioenfonds, met een bandbreedte van plus en min 4%. De kwalitatieve risicohouding, de eigen beleidsuitgangspunten en vastgestelde kwantitatieve risiconormen zijn op basis van uitgevoerde ALM-analyses vastgesteld.

De kwantitatieve risicohouding op lange termijn wordt uitgedrukt in de door het bestuur vastgestelde ondergrenzen van de haalbaarheidstoets.

Bij de aanvangshaalbaarheidstoets, gebaseerd op de financiële situatie van het fonds, zijn de volgende grenzen bepaald:

- Mediaan scenario: pensioenresultaat 95%;
- Relatieve maximale afwijking verwacht pensioenresultaat in slechtweers scenario: 30%
- Mediaan scenario vanuit dekkingsgraad die voldoet aan VEV: 95%

Haalbaarheidstoets

Het pensioenfonds voert jaarlijks een haalbaarheidstoets uit. De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. In 2015 heeft het bestuur de (lange termijn) risicohouding van het pensioenfonds vastgelegd. Hierbij zijn ondergrenzen voor het pensioenresultaat bepaald. Het verwachte pensioenresultaat wordt vervolgens elk jaar aan deze grenzen getoetst. Het pensioenfonds heeft blijkens de haalbaarheidstoets die in juni 2019 is ingediend bij de toezichthouder een goede financiële opzet. Het pensioenfonds voldoet aan de eigen normen.

Sancties

In 2019 kreeg het pensioenfonds geen boetes of dwangsommen opgelegd. Evenmin was sprake van andere maatregelen, zoals een aanwijzing van de toezichthouder of het aanstellen van een bewindvoerder of curator.

IORP II

Op 13 januari 2017 is de herziene IORP-richtlijn (Institutions for Occupational Retirement Provision) in werking getreden.

Belangrijk onderdeel van de governance voorschriften op grond van de richtlijn betreft de verplichting tot inrichting van drie sleutelfuncties: actuariële, risicobeheer en interne audit. Binnen deze sleutelfuncties wordt onderscheid gemaakt tussen de (bestuurlijke) eindverantwoordelijkheid – het houderschap - en de feitelijke uitvoering van de functie – de functievervulling. Alle sleutelfuncties moeten onafhankelijk kunnen worden uitgevoerd. Ook gelden geschiktheidseisen voor de personen die de functies vervullen.

Naast deze aanvulling van de governance richt de richtlijn zich ook op de invulling van het risicomanagement, door invoering van een periodieke eigenrisicobeoordeling, en vastlegging en transparantie over het beleid ter zake van verantwoord beleggen.

Het pensioenfonds heeft de implementatie stapsgewijs voltooid. Inmiddels zijn charters vastgesteld waarmee de sleutelfuncties zullen worden ingevuld. Thans lopen de toetsingsprocedures van de sleutelfunctiehouders bij de toezichthouder. Het bestuur is doende de eigenrisicobeoordeling, ook een vereiste op grond van IORPII, vorm te geven.

Klachten- en geschillenregeling

In de klachten- en geschillenregeling van het pensioenfonds is vastgelegd dat een belanghebbende een klacht kan indienen. Dit kan als de betrokkene het niet eens is met de wijze waarop de statuten of het pensioenreglement worden toegepast of van mening is onjuist behandeld te zijn. De klachtenregistratie van het pensioenfonds betreft niet alleen formele klachten, maar ook kritische vragen en signalen van belanghebbenden.

Een klacht wordt in eerste instantie behandeld door de administrateur van het pensioenfonds, waarna beroep bij het bestuur mogelijk is. Als een klager het niet eens is met het oordeel van het bestuur, kan de betrokkene zich wenden tot de Ombudsman Pensioenen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid van de gang naar de rechter. In 2019 is er één klacht ingediend. De deelnemer was niet tevreden met de afhandeling met de tenaamstelling van de partner van betrokkene. Op het UPO wordt van de partner de geslachtsnaam vermeld, daarop richtte zich het bezwaar. Deze klacht is ongegrond bevonden. De wijze van tenaamstelling wordt aangepast als betrokkene die zelf wijzigt in de Basisregistratie Personen.

Karakteristieken van de pensioenregeling

De pensioenregeling van het pensioenfonds is gesloten. Dat betekent dat voor alle werknemers die op 31 december 2014 in dienst waren bij een van de aangesloten ondernemingen en die op 30 juni 2018 nog als deelnemer van het pensioenfonds stonden geboekt de pensioenopbouw wordt voortgezet via de bestaande DC-regeling buiten het pensioenfonds.

Het ouderdomspensioen is een toegezegd-pensioenregeling op basis van (voorwaardelijk) geïndexeerd middelloon. De opbouw van ouderdomspensioen in enig jaar bedraagt in de jaren 2015 tot en met 2017 1,875% van de pensioengrondslag in het betreffende jaar. De opbouw van het ouderdomspensioen bedraagt 1,738% van de pensioengrondslag in de periode 1 januari 2018 tot 1 juli 2018. De beschikbare-premieregeling binnen het pensioenfonds is een excedentregeling voor deelnemers die een salaris hebben dat boven het maximum pensioengevend salaris uitkomt. De premie is tot 1 juli 2018 betaald.

Het partnerpensioen geldt voor de nagelaten partner van een deelnemer. Het partnerpensioen bedraagt voor ieder deelnemersjaar 1,3125% van de pensioengrondslag. De jaarlijkse opbouw van wezenpensioen bedraagt voor elk gerechtigd kind 14% van de jaarlijkse opbouw ouderdomspensioen.

Beëindiging DC regeling

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Staples heeft in de vergadering van 28 mei 2019 besloten tot een versnelde inkoop (via een collectieve waardeoverdracht) van zowel de Pensioenplus- als de BPS-kapitalen. De overdracht naar een PPI werd als alternatief aangeboden. Na dit principebesluit heeft het bestuur een uitgebreid onderzoek gedaan waarin alle voor- en nadelen en risico's zijn uitgewerkt. Krachtens de wet is het verantwoordingsorgaan om advies gevraagd. Het verantwoordingsorgaan heeft positief geadviseerd. Begin oktober 2019 is de aanvraag voor de collectieve waardeoverdracht binnen het fonds (en richting het PPI van

LifeSight als alternatief) ingediend bij DNB. DNB heeft vlak voor kerst 2019 goedkeuring gegeven, waarna de inkoop direct ter hand is genomen.

Er waren eind 2018 238 (gewezen) deelnemers die DC-kapitaal hebben opgebouwd. Feitelijk waren er twee soorten DC-kapitalen, te weten een BPS-kapitaal (circa 90% van het totale DC-kapitaal) en een Pensioenplus-kapitaal. Het BPS-kapitaal is ontstaan uit premiestortingen voor het salarisdeel boven € 82.700. Het Pensioenplus-kapitaal is ontstaan uit individuele premiestortingen (zonder werkgeversbijdrage; toen de pensioenregeling nog niet fiscaal maximaal was). Voor de kapitalen die opgebouwd zijn vóór 31 december 2007 gold een garantie voor inkoop.

Een belangrijke reden voor de waardeoverdracht was het voorkomen van toekomstige extra kosten en het streven naar een verdere kostenverlaging. De kosten voor de invoering van de zogenaamde URM-methode voor de DC-regelingen werd eenmalig geschat op circa € 50.000. De jaarlijkse besparing als Stichting Pensioenfonds Staples niet meer de DC-regeling hoeft uit te voeren, wordt geschat op € 30.000 per jaar. In de toekomst zal deze besparing verder toenemen doordat allerlei extra activiteiten op het gebied van risicohouding en/of mogelijke toekomstige wijzigingen in wet- en regelgeving hiermee worden voorkomen. Deze collectieve waardeoverdracht is in 2019 afgerond.

Toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten voor de gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van het CBS-prijsindexcijfer ("CPI voor alle huishoudens, afgeleid").

Situatie per 1 januari 2020

In de bestuursvergadering van 10 december 2019 heeft het bestuur besloten een toeslag te verlenen aan de:

- **gewezen deelnemers**
van 1,27% over de per 31 december 2019 opgebouwde pensioenen.
- **pensioengerechtigden**
van 1,27% over de per 31 december 2019 uit te keren pensioenen.

In de jaren 2015 tot en met 2020 zijn de volgende toeslagen verleend.

	<i>Actieve deelnemers *)</i>		<i>Gewezen deelnemers/pensioengerechtigden</i>	
	<i>verleende toeslag</i>	<i>stijging loonindex</i>	<i>verleende toeslag</i>	<i>stijging prijsindex</i>
1-1-2020	-	-	1,27%	1,73%
1-1-2019	-	-	1,68% **)	1,68% **)
1-1-2018	1,50%	1,56%	1,29%	1,34%
1-1-2017	1,00%	1,58%	0,07%	0,32%
1-1-2016	1,00%	1,23%	0,31%	0,44%
1-1-2015	1,00%	1,21%	0,28%	0,75%

*) Met ingang van 1 juli 2018 zijn er geen actieve deelnemers meer.

***) Exclusief inhaaltoeslag van 0,16%.

Code Pensioenfondsen

Voor het pensioenfonds geldt de Code Pensioenfondsen. Deze geeft nadere invulling aan de wetgeving voor de besturing van pensioenfondsen. De wetgever heeft de Code Pensioenfondsen aangewezen als de principes voor goed pensioenfondsbestuur, zoals bedoeld in artikel 33, lid twee van de Pensioenwet. Hieruit volgt dat pensioenfondsen de Code moeten uitvoeren. De Code gaat uit van het zogenoemde 'pas toe of leg uit'-beginsel. Dat betekent dat het pensioenfonds kan afwijken van de normen in de Code, maar deze afwijking dan moet motiveren en toelichten aan belanghebbenden. De sector heeft een commissie ingesteld om de naleving van de Code door de fondsen kritisch te beoordelen en daarover te rapporteren.

De opstellers van de Code, de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid, hebben in 2018 een vernieuwde Code opgesteld, die op 30 september 2018 is gepubliceerd. Belangrijkste vernieuwing is de thematische opzet. De bestaande normen zijn verdeeld over acht thema's: 1) vertrouwen waarmaken, 2) verantwoordelijkheid nemen, 3) integer handelen, 4) kwaliteit nastreven, 5) zorgvuldig benoemen, 6) gepast belonen, 7) toezicht houden en inspraak waarborgen en 8) transparantie bevorderen. Verder zijn normen actiever geformuleerd. Door samenvoeging kon het aantal normen worden teruggebracht; er zijn echter ook normen toegevoegd. In totaal zijn er nu 65 normen.

Het karakter van de normen in de Code Pensioenfondsen verschilt. De naleving van sommige normen is duidelijk vast te stellen aan de hand van concrete beleidsdocumenten, publicaties of acties. Veel normen richten zich echter op gedrag en zijn minder makkelijk objectief aantoonbaar.

Gemotiveerde afwijking:

Zorgvuldig benoemen: diversiteit (norm 33)

In het verantwoordingsorgaan heeft thans geen vrouw zitting, in het bestuur wel. Aan de genormeerde diversiteit naar leeftijd wordt per ultimo 2019 niet meer voldaan. Bij het vervullen van elke vacature die ontstaat wordt actief gezocht naar kandidaten die voldoen aan de criteria waardoor voldaan kan worden aan norm 33.

Financiering en premie

Vanaf 1 juli 2018 wordt er geen premie meer aan het fonds afgedragen. De zuiver kostendekkende premie en de feitelijke premie voor 2019 zijn derhalve nihil (voor de periode tot 1 juli 2018 € 2.577 miljoen resp. € 2.589 miljoen). Het verschil tussen de zuiver kostendekkende premie en de ontvangen feitelijke premie wordt voor een deel veroorzaakt door het mutatieverloop in 2018. De feitelijke premie is de premie die in rekening is gebracht bij de aangesloten ondernemingen op grond van de uitvoeringsovereenkomst. De zuiver kostendekkende premie is de kostprijs, inclusief de wettelijk voorgeschreven opslagen en risicopremies, van de pensioenopbouw in het boekjaar. De zuiver kostendekkende premie is als volgt samengesteld:

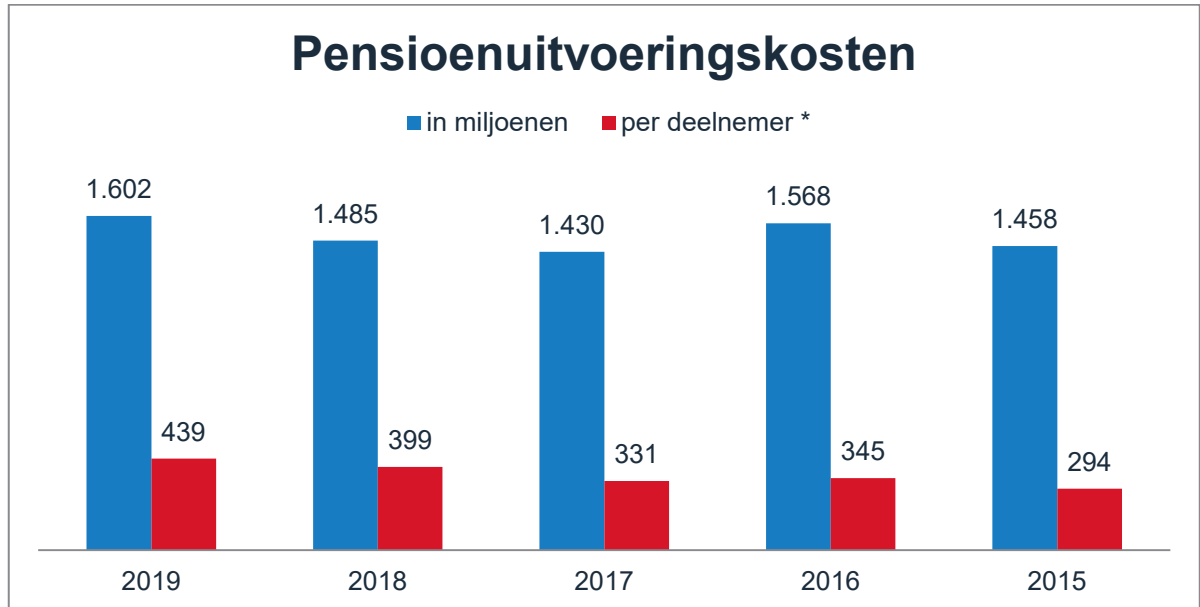
	2019	2018
Pensioenopbouw inclusief risicodekking	-	2.021
Inleg beschikbare-premieregeling	-	61
Toegezegde toeslagverlening	-	-
Opslag voor pensioenuitvoeringskosten	-	158
Solvabiliteitsopslag	-	337
Totaal	-	2.577

Kosten

De kosten worden gesplitst in kosten voor de pensioenuitvoering en kosten voor vermogensbeheer.

Pensioenuitvoeringskosten

De totale kosten voor de pensioenuitvoering zijn € 1.602 duizend, dit is circa 0,21% van de verplichtingen (2018: € 1.485 duizend, dit is circa 0,21%). Deze kosten bedragen per deelnemer voor 2019 € 439,= (2018: € 399,=). De stijging heeft onder anderen te maken met eenmalige kosten van inhaaltoeslagen.

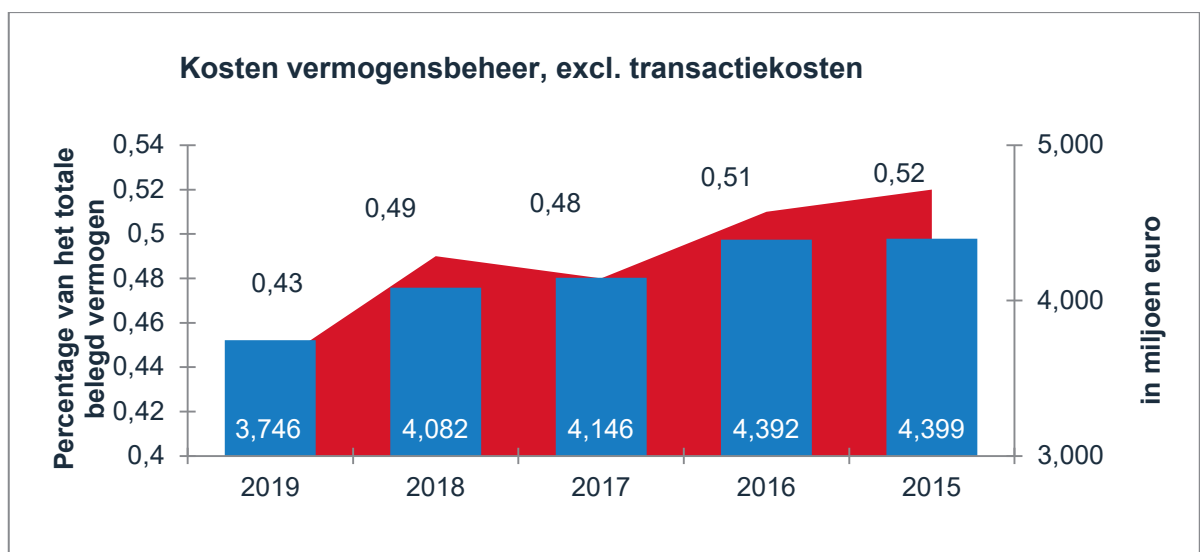
*Volgens de aanbevelingen van de Pensioenfederatie wordt een deelnemer gedefinieerd als zijnde een actieve deelnemer en een gepensioneerde.

Kosten vermogensbeheer

De kosten voor vermogensbeheer exclusief de transactiekosten bedragen in totaal € 3.746 miljoen, dit is circa 0,44% van het totaal belegd vermogen (2018: € 4.082 miljoen respectievelijk circa 0,49%).

De transactiekosten bedragen in totaal € 0,427 miljoen, dit is circa 0,05% van het totaal belegd vermogen (2018: € 0,758 miljoen respectievelijk circa 0,09%).

Voor een overzicht van de kosten verwijzen wij u naar punt 26 op pagina 68.

Pensioenreglement en statuten

Per 1 juli 2018 heeft een aanpassing plaatsgevonden in verband met de beëindiging van de pensioenopbouw bij het pensioenfonds. In de bestuursvergadering van 28 mei 2019 heeft het bestuur besloten tot een versnelde inkoop (via een collectieve waardeoverdracht) van zowel de Pensioenplus- als de BPS-kapitalen. De overdracht naar een PPI werd als alternatief aangeboden. DNB heeft vlak voor kerst 2019 goedkeuring gegeven, waarna de inkoop direct ter hand is genomen.

De statuten zijn ongewijzigd gebleven in 2019.

Pensioengerechtigden en uitkeringen

	2019	2018	2017	2016	2015
<u>Aantal pensioen- en FLUIT*-gerechtigden per 31 december</u>					
FLUIT*-gerechtigden	-	-	-	-	39
Ouderdomspensioen	2.905	2.920	2.950	3.042	2.996
Partnerpensioen	1.414	1.431	1.472	1.487	1.519
Wezenpensioen	18	22	24	20	21
Arbeidsongeschiktheidspensioen	<u>58</u>	<u>66</u>	<u>68</u>	<u>73</u>	<u>79</u>
	4.395	4.439	4.514	4.622	4.654
<u>Uitkeringen na aftrek van herverzekering (x 1 miljoen euro)</u>					
Ouderdomspensioen	22,31	22,71	23,12	24,41	25,16
Nabestaandenpensioen	9,18	8,96	9,03	8,38	8,36
Wezenpensioen	0,05	0,07	0,07	0,08	0,06
Arbeidsongeschiktheidspensioen	0,13	0,19	0,31	0,32	0,34
Andere uitkeringen	<u>0,40</u>	<u>0,41</u>	<u>0,49</u>	<u>0,41</u>	<u>0,54</u>
Netto uitkeringen	32,07	32,34	33,02	33,60	34,46

* FLUIT = flexibele uittrekking

Samenvatting risicobeheer

Hoofdpijnen van werkzaamheden in 2019

Stichting Pensioenfonds Staples heeft per 1 januari 2019 de drie sleutelfuncties vanuit IORP II voorlopig benoemd. De definitieve benoeming vindt plaats voor 1 september 2020 na goedkeuring DNB. Eén van deze sleutelfuncties is de risicobeheerfunctie. Bij dit fonds is deze belegd bij bestuurslid mevrouw Gastelaars. De werkzaamheden van de Risicobeheerfunctie zijn bij de portefeuillehouders AO/IC ofwel de IRM-commissie van het fonds en de onafhankelijke (financiële) risicomanager (werkzaam bij CACEIS) belegd. De IRM-commissie komt vier keer per jaar bijeen. De hoofdwerkzaamheden van de commissie in 2019 waren het opstellen van een jaarplan, de evaluatie en uitdieping van verschillende risico's, het oppakken van (thema)-onderzoeken van DNB en het opstellen van de niet-financiële risicorapportages op kwartaalbasis. De financiële risicomanager is aanwezig bij de vergaderingen van de Beleggings- en controlecommissie (BCC), ziet toe op de risicobeheersing van de financiële risico's en heeft periodiek overleg met de sleutelfunctiehouder Risicobeheer.

Voor de verschillende niet-financiële hoofd risico's zijn sub-risico's gedefinieerd en per sub-risico zijn scenario's gedefinieerd. Per hoofd risico is het verschillend hoeveel sub-risico's en scenario's er gedefinieerd zijn. In 2019 is de eerder in 2018 ingezette slag om alle risico's te evalueren afgemaakt. In 2019 waren dit het IT-risico, het uitbestedingsrisico, juridische risico en operationele risico's.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel van het fonds is de uiteenzetting van de voornaamste risico's waaraan het fonds blootstaat. Deze zijn gekoppeld aan de doelstelling van het fonds, het uitkeren van pensioen aan (toekomstige) pensioengerechtigden en het toekennen van uitkeringen aan de nabestaanden bij overlijden. In de jaarrekening wordt vooral ingegaan op de financiële risico's. In deze paragraaf wordt, naast een bepaling van belangrijke financiële risico's, aanvullend daarop ingegaan op niet-financiële risico's.

De voornaamste risico's zijn:

1. Beleggingsrisico's
 - Marktrisico
 - Rentemismatchrisico
 - Valutarisico
 - Kredietrisico
2. Verzekeringstechnische risico's
3. Omgevingsrisico
4. Operationele risico's.
 - Uitbestedingsrisico
 - IT-risico
 - Integriteitsrisico
 - Juridisch risico

De belangrijkste risico's die het bestuur heeft onderkend zijn:

1. Beleggingsrisico's, met name omdat die het fonds het hardst kunnen raken.
2. Uitbestedingsrisico's, met name omdat het pensioenfonds relatief veel partijen kent waaraan uitbesteed is. In het spectrum van dit risico zitten ook de belangrijkste operationele risico's (waaronder IT, integriteit- en juridisch risico).

Beleggingsrisico's

Marktrisico

Het marktrisico is het risico dat er door de ontwikkeling van marktprijzen waarde wijzigingen plaatsvinden.

Belangrijkste beheersingsmaatregel: Aanbrengen van een goede spreiding binnen de portefeuille (diversificatie). Ten minste éénmaal per jaar vindt een gedetailleerde risico/rendementsanalyse plaats van de beleggingsportefeuille.

Rentemismatchrisico

Het rentemismatchrisico is het verschil in rentegevoeligheid tussen de portefeuille vastrentende waarden en de technische voorziening. De rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen is als gevolg van de langere looptijden hoger dan die van de portefeuille obligaties.

Belangrijkste beheersingsmaatregel: hedgen van het rentemismatchrisico voor circa 55%. In de ALM-studie van oktober 2019 heeft het bestuur scenario's beoordeeld. Op grond daarvan acht het bestuur het restrisico aanvaardbaar.

Valutarisico

Het pensioenpensioenfonds is gevoelig is voor koersschommelingen van meerdere valuta ten opzichte van de euro. **Belangrijkste beheersingsmaatregel:** volledig hedgen van alle vastrentende beleggingen in vreemde valuta naar de euro. Voor de zakelijke waarden worden de grote valuta geheel of gedeeltelijk afgedekt.

Kredietrisico

Het pensioenfonds sluit contracten af met tegenpartijen. Hierdoor loopt het pensioenfonds een risico, indien deze tegenpartijen hun verplichtingen tegenover het pensioenfonds niet nakomen.

Belangrijkste beheersingsmaatregelen: leveren van onderpand, in combinatie met verschillende tegenpartijen met een goede reputatie.

Verzekeringstechnische risico's

Het belangrijkste verzekeringstechnische risico is het langlevensrisico. Dit is het risico dat deelnemers langer leven dan verondersteld bij de vaststelling van de premie en de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen. Het pensioenfonds berekent de voorziening pensioenverplichtingen op basis van de Prognosetafel AG2018 met correcties voor ervaringssterfte. Hierdoor houdt het fonds rekening met toekomstige verbetering van de levensverwachting.

Omgevingsrisico

Het omgevingsrisico betreft veranderingen van buiten het pensioenfonds. Deze kunnen bijvoorbeeld concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en het ondernemingsklimaat betreffen. Het fonds beheerst dit risico door te anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en transparant te zijn bij de belangenafweging en besluitvorming.

Operationeel risico

Operationeel risico treedt op bij de uitvoering van de pensioen- en beleggingsactiviteiten. Het pensioenfonds heeft het operationeel risico gedefinieerd als het risico dat het pensioenfonds zijn missie niet vervult, zijn doelstellingen niet behaalt of schade lijdt als gevolg van ondoelmatige of onvoldoende doeltreffend ingerichte dan wel uitgevoerde processen. Het heeft te maken met niet-afdoende of falende interne processen, menselijke gedragingen en systemen of externe gebeurtenissen.

Uitbestedingsrisico

Uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad. Het pensioenfonds heeft veel uitbesteed.

Belangrijkste beheersingsmaatregelen: periodieke evaluatie van uitvoering van de Service Level Agreements (SLA's) ten aanzien van uitbesteding, ISAE 3402 verklaringen van de uitvoerders en regelmatige monitoring van het uitbestedingsrisico in het kader van het compliance risico.

Risicomanagementsysteem

Het pensioenfonds werkt volgens de principes van Integraal Risicomanagement, dit is het interactieve proces van:

1. het opstellen van de strategie en hieraan gekoppeld het risicoprofiel en de risicobereidheid,
2. het identificeren van risico's,
3. het opstellen en implementeren van het beleid voor risicobeheersing, tot
4. de uitvoering, monitoring en terugkoppeling over risico's en beheersmaatregelen.

Het pensioenfonds heeft een Beleggings- en controlecommissie (BCC) waarvan de twee portefeuillehouders met het aandachtsgebied Financiële aspecten deel uitmaken. De onafhankelijke risicomanager neemt deel aan de BCC-vergaderingen. Het bestuur heeft in samenwerking met de portefeuillehouders AO/IC onder andere de taak om op systematische en proactieve wijze alle risico's van pensioenfonds te inventariseren en te monitoren. Daarin worden zij bijgestaan door de BCC, de onafhankelijke riskmanager, de privacy officer en de compliance officer. Daarnaast adviseren zij het bestuur over adequate maatregelen om deze risico's te beheersen.

Het bestuur heeft een risicoregister opgesteld waarin de relevante niet-financiële risico's zijn benoemd en vastgelegd. Daarnaast wordt per beschreven risico een inschatting gegeven van de impact van het risico, de

kans dat het risico optreedt en welke beheersingsmaatregelen zijn genomen. Het risicoregister wordt op kwartaal basis geactualiseerd.

Risicobereidheid

Er is in 2019 geen risicobereidheidsonderzoek geweest onder de deelnemers en de pensioengerechtigden van het pensioenfonds. Het bestuur baseert zich op eerdere uitkomsten van het onderzoek 'risicobereidheid en pensioen' zoals uitgevoerd door Willis Towers Watson. Aangenomen wordt dat er geen reden is om aan te nemen dat de risicobereidheid van de deelnemers en gepensioneerden bij Stichting Pensioenfonds Staples afwijkt van de benchmark, zoals die is bepaald uit dat onderzoek.

In lijn met de risicobereidheid worden de volgende doelstellingen gehanteerd:

- Kans op onderdekking (dekkingsgraad kleiner dan 100%) op een 15-jaars basis moet kleiner zijn dan 8 -10%
- Kans op een dekkingsgraad kleiner dan 104% op een 3-jaars basis moet 'klein' zijn.

Risico's en onzekerheden die in het afgelopen boekjaar belangrijke impact hebben gehad

Vastgesteld kan worden dat de risico van lage rente het afgelopen jaar het fonds danig parten heeft gespeeld. Een ander risico is het risico van de pandemie Covid-19. Thans is nog niet te zeggen hoe groot de impact zal zijn. Dit risico speelde niet in het verslagjaar. Het marktrisico blijft onverminderd belangrijk.

Scenario Tabel Dekkingsgraad UFR		Rendement zakelijke waarden				
Parallele verschuiving UFR curve		-25.0%	-12.5%	0.0%	+12.5%	+25.0%
	-1.00%	104,5%	108,3%	112,2%	116,1%	120,0%
	-0.75%	105,6%	109,6%	113,6%	117,7%	121,7%
	-0.50%	106,9%	111,0%	115,1%	119,3%	123,4%
	-0.25%	108,2%	112,5%	116,7%	121,0%	125,3%
	0.00%	109,6%	114,0%	118,4%	122,9%	127,3%
	+0.25%	111,1%	115,7%	120,3%	124,8%	129,4%
	+0.50%	112,8%	117,5%	122,2%	127,0%	131,7%
	+0.75%	114,5%	119,4%	124,3%	129,3%	134,2%
+1.00%	116,4%	121,5%	126,6%	131,7%	136,8%	
■ < Minimaal Vereiste Dekkingsgraad ■ < Vereiste Dekkingsgraad ■ > Vereiste Dekkingsgraad						

Beleggingen

Inleiding

Voor de beleggingen was 2019 een positief jaar. Zowel zakelijke waarden, als vastrentende waarden (zij het in mindere mate) lieten vanaf de zomer een forse stijging zien. De actuele dekkingsgraad liep per saldo op van 116,9% aan het eind van 2018 naar 118,3% aan het eind van 2019.

Monetair beleid

Nadat gedurende 2018 de Federal Reserve (FED) de rente viermaal had verhoogd, kwam in januari 2019 een omslag met de aankondiging door de FED-voorzitter Jerome Powell dat er een pauze in de renteverhogingscyclus zou worden ingelast. De FED kondigde aan dat de balansverkortingen, waarmee in 2017 begonnen was, in september 2019 zouden worden beëindigd. De werkelijke omslag in het monetaire beleid kwam in juni 2019, ingegeven door de toegenomen onzekerheid. Ofschoon de FED de Amerikaanse economie nog steeds 'in een goede conditie' verklaarde werd in juli, september en oktober de rente verlaagd met steeds 25 basispunten, waardoor de bandbreedte van het belangrijkste beleidstarief uit kwam tussen de 1,5% en 1,75%.

Eind 2019 beschouwde de FED, de beleidsrente als neutraal en licht flexibel en koos voor een rentepauze, gelet op de gunstiger geworden economische situatie. "Een verhoging van de beleidsrente komt pas weer aan de orde als de inflatie (die de beoogde 2% nog altijd niet bereikte) daartoe aanleiding geeft", aldus Jerome Powell. De kerninflatie (PCE-deflator) bewoog zich van jaar-op-jaar tussen de 1,5%-1,8%.

Vanaf september greep de FED meerdere keren in om de spanningen op de interbancaire markt te verlichten. Hierdoor groeide de balans van de FED weer met USD 406 miljard tot USD 4.166 miljard eind december 2019.

In maart 2019 kondigde de ECB, onder verwijzing naar de verslechterde conjunctuurenquêtes, een derde programma van gerichte langlopende herfinanciering (TLTRO-III) aan, terwijl de ECB in het najaar van 2018 nog over een normalisering van dat beleid en een mogelijke renteverhoging sprak. In juni maakte ECB-president Draghi duidelijk dat de ECB-maatregelen zou nemen als de inflatie de 2% niet zou gaan benaderen. De kerninflatie schommelde in 2019 rond de 1%. Door de zwakke diagnose van de economische situatie in juli 2019, met name die van de Duitse industriesector, neigde de ECB naar een hernieuwde neerwaartse rentevisie. In september verruimde de ECB haar (kwantitatieve) beleid – met enige onenigheid binnen de ECB -- door de rente voor de depositofaciliteit stapsgewijs te verlagen tot - 0,50%, terwijl de twee andere beleidstarieven ongewijzigd bleven. Versoepeling van de voorwaarden voor TLTRO-III bleek niet erg succesvol. Bij haar aantreden van de nieuwe ECB-president per 1 november besloot Christine Lagarde daarom een afwachtende houding aan te nemen. Zoals aangekondigd werden de activa-aankopen op 1 november 2019 hervat. Totaal werd voor 24 miljard euro aan schuldbewijzen ingekocht, waarvan 14,5 miljard euro staatsobligaties.

Valutamarkten

De bewegelijke wisselkoers EUR/USD eindigde 2018 op 1,1450 en schommelde tot juni 2019 van 1,11 tot 1,16. Door zorgen over de Europese, met name de Duitse economie en de nieuwe verruimende maatregelen van de ECB landde de koers in september op 1,09, om in oktober de weg omhoog terug te vinden tot 1,12, door optimisme over een mogelijk akkoord zonder harde Brexit. Aan het einde van het jaar eindigde de EUR/USD-koers het jaar op 1,223, een verlies in twaalf maanden van slechts 2%. De verwarring van marktpartijen over de verruimingsgeluiden van de centrale banken was hier debet aan. Pas tegen het einde van het jaar begonnen beleggers weer shortposities in de dollar op te bouwen, hoofdzakelijk in reactie op de wegebbende vrees voor de groei van de wereldeconomie.

Begin januari 2019 duikelde de USD/JPY van 109,72 (slotkoers van 2018) naar 105, in lijn met de daling van de aandelen markten, om in maart 2019 te herstellen tot een koers van 112. De Japanse centrale bank (BoJ) erkende niet in staat te zijn haar inflatiedoel te bereiken en luidde een lange periode in van uiterst accommoderend monetair beleid. De koers USD/JPY bleef bewegelijk en daalde in mei weer tot 109, het niveau waarop de BoJ van plan was te interveniëren. De koers daalde in augustus tot 104,4, onder invloed van de sterk gedaalde aandelenmarkten. Direct hierna liet de BoJ doorschemeren dat verdere renteverlagingen in de komende maanden in het verschiet lagen, gezien de externe risico's voor de Japanse economie. Door deze verwachtingen liep de koers op naar 110. Over heel 2019 daalde de wisselkoers USD/JPY, ondanks heel sterke fluctuaties, slechts met 1% tot 108,67.

De koersschommelingen van het Britse pond in 2019 weerspiegelden de vele binnenlandse- en Brexit ontwikkelingen, zoals de wisseling van de positie van premier, het verminderde risico op een harde Brexit zonder akkoord en het uitredingakkoord per 31 januari 2020. Het Britse pond bereikte tegenover de Amerikaanse dollar de hoogste stand sinds mei 2018 en tegenover de euro de hoogste stand sinds juni 2016. Gemeten over heel 2019 steeg het pond 3,9% in waarde ten opzichte van de dollar en 6,0% tegenover de euro.

Obligatiemarkten

De rente van de tienjarige Amerikaanse T-note bewoog zich gedurende 2019 (ca. 2,60% in februari) sterk op en neer. Als gevolg van diverse ontwikkelingen in de aandelenmarkt, de verklaringen voor de renteverlagingen door de FED en de berichten rond de onderhandelingen tussen China en de VS. Het jaar eindigde de tienjarige T-note op 1,92 %.

De rente op de tienjarige Duitse Bund belandde begin 2019 in een neerwaartse spiraal, met een tot onder -0,71% in augustus. Vanaf het dieptepunt liepen de rentes weer op, gesteund door de toenemende risicobereidheid, de vermeende verbetering van de wereldwijde economische situatie en de verwachte verdere monetaire verruiming na de aankondigingen door de ECB in september. In vier maanden tijd steeg de Duitse 10-jaarsrente met meer dan 50 basispunten. Eind 2019 bedroeg de 10-jaars rente -0,19%, een daling van 43 basispunten in twaalf maanden. Ook door de vooruitgang in het brexitproces viel een van de negatieve risico's voor de Europese economieën weg. De Duitse 2-jaarsrente veerde snel op tot circa -0,65%, de hoogste stand sinds mei.

Ook de Nederlandse rente daalde in 2019, grotendeels in lijn met de Duitse rente. De Nederlandse rente daalde met circa 44 basispunten van +0,38% naar -0,06%. In augustus werd de laagste stand bereikt op -0,59%. De rente voor 10-jaars Europese renteswaps daalde sterker, van +0,81% tot +0,20%. Bovendien daalde de swaprente voor zeer lange looptijden nog sterker, wat tot een vervlakking van de rentecurve leidde. De 30-jaars rente daalde 15 basispunten meer dan de 10-jaarsrente.

Aandelenmarkten

Drie thema's hielden de aandelenbeurzen gedurende 2019 in hun greep en verklaren ook de afwisseling van hausse- en baisseperiodes: (1) de handelsfricties tussen de VS en China, (2) de monetaire beleidsvoornemens en (3) zorgen omtrent de wereldwijde economische groei. Niettemin sloot de index voor belangrijke ontwikkelde werelandaandelen en de opkomende marktenaandelen 24,1% respectievelijk 15,4% in US-dollar 2019 af. Daarnaast sloten de Europese- en respectievelijk Japanse index met een winst van 24,8% en 18,2%.

Wisselend beleid van de VS ten aanzien van de heffingen op Chinese producten bereikte een evenwicht, nadat de officieuze bilaterale ontmoeting tijdens de G20 in Osaka eind juni resulteerde in een wapenstilstand in het handelsconflict. Ook met Mexico bereikte de VS een handelsakkoord. Het commentaar van de centrale banken, waarin de nadruk op de lage inflatie lag, werd opgevat als een krachtig signaal dat ze verdere verruimende maatregelen zouden nemen, en gaf de aanzet tot een hernieuwde sterke aandelenrally. Ook al gingen de aandelenmarkten in het vierde kwartaal moeizaam van start door zorgen om de economische groei, herstelde het vertrouwen nadat bleek dat de conjunctuurenquête de veerkracht van de binnenlandse vraag niet correct weerspiegelden. Nadat zij in de zomer hun monetair beleid hadden verruimd, maakten de grote centrale banken duidelijk dat zij ook in 2020 een ruime koers zouden varen. Beleggers verwelkomden tevens het Fase 1-akkoord tussen de VS en China, waardoor onzekerheden afnamen. Dit geldt tevens voor het brexitdrama. Door de ruime overwinning van de Conservatieve Partij bij de verkiezingen van 12 december zijn nog niet alle problemen opgelost, maar er is in ieder geval wel een einde aan de wetgevende impasse gekomen.

Vooruitzichten

De Covid-19 pandemie heeft wereldwijd tot grote menselijke, maatschappelijke en economische catastrofes geleid.

De beursbenchmark MSCI-werelandaandelen kromp in het eerste kwartaal met ruim 20%. De MSCI Europa index verloor 24%, in Nederland daalde de AEX met bijna 20%. Niet zelden zagen beursgenoteerde bedrijven hun beurswaarde met 50% dalen. Ook het fonds werd getroffen. De dekkingsgraad van het fonds bereikte aan het eind van het eerste kwartaal 2020 een niveau van 104,7%.

Het is moeilijk te voorspellen hoe de groot veerkracht van de economieën in het komende jaar zal zijn. De crisis heeft het besef gestaafd dat de economie door de lange en gespecialiseerde waardeketens veel schokgevoeliger is geworden door de internationale vertakkingen van de productieprocessen. Het zou kunnen leiden tot verregaand automatiseren en locatie-ricospreiding. Een de-globalisering misschien? Gesteund door deze crisiservaringen en ICT-ontwikkelingen zou het thuiswerken werken sterk kunnen toenemen. Al met al een gewijzigde visie op toekomstige kostenstructuren. Herstel van de economie zal hoogstwaarschijnlijk minder snel verlopen dan ervaren werd na de crisis volgend op 9/11 en de financiële crisis in 2008-2009.

Beleggingen Stichting Pensioenfonds Staples 2019

Pensioenfonds Staples maakt in haar strategische beleggingsbeleid gebruik van een Dynamische Strategie. Uitgangspunt bij de vastgelegde regels die de Dynamische Strategie beschrijven is dat op enig moment bij een hogere dekkingsgraad het dekkingsgraadrisico verkleind zal worden. De regels beschrijven ook welke keuzes daarbij gemaakt zullen worden. De keuzes bestaan uit een verhoging van de strategische afdekking van het renterisico of de afbouw van de strategische allocatie naar de rendementsportefeuille.

De situatie van de dekkingsgraad heeft in heel 2019 geen aanleiding gegeven om het dekkingsgraadrisico aan te passen als gevolg van deze Dynamische Strategie.

De beleggingsportefeuille van Stichting Pensioenfonds Staples liet, inclusief de overlays voor rente en valuta in 2019 een rendement zien van 13,74%. Dit was licht boven de strategische benchmark van 13,40%. Over dezelfde periode stegen de verplichtingen met 12,7%, zodat er over het jaar een outperformance ten opzichte van verplichtingen van 1% resteert.

Kijken we naar de portefeuille zonder de overlays, dan is er sprake van een rendement van 13,60%, eveneens een outperformance van 0,48% ten opzichte van de strategische benchmark van de portefeuille.

In 2019 droegen alle beleggingscategorieën positief bij aan het resultaat. Dit gold met name voor de beleggingen in de returnportefeuille.

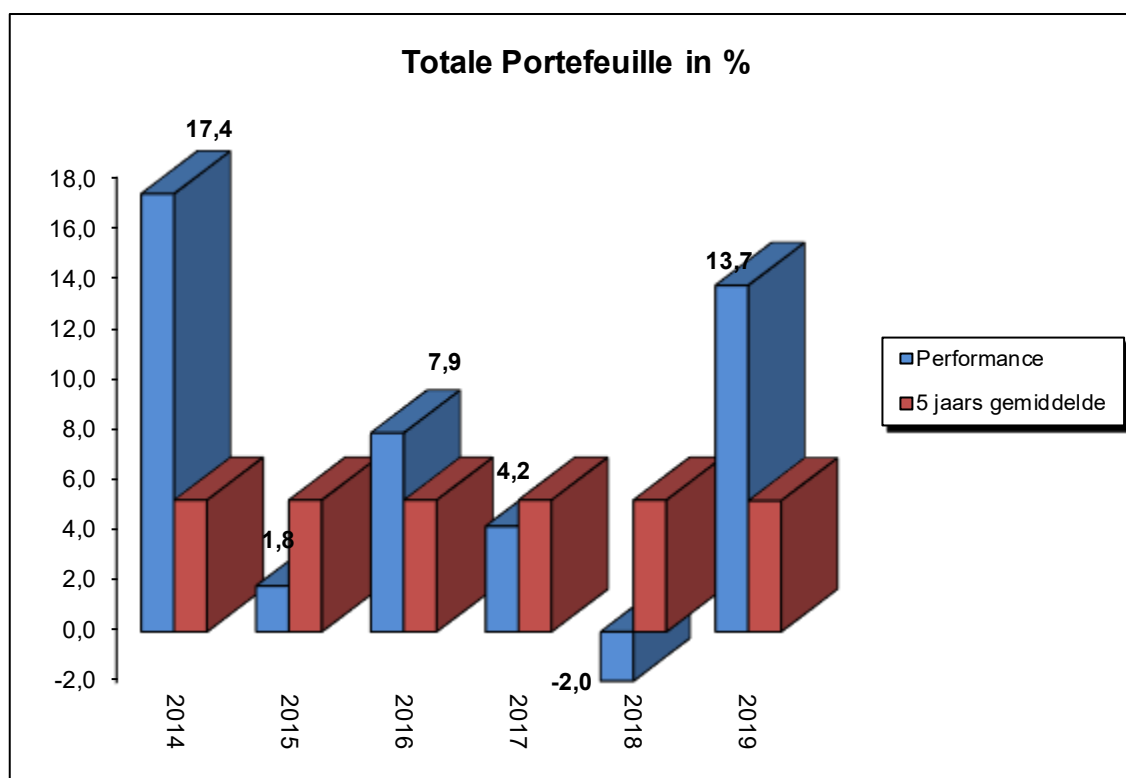
In de matching portefeuille rendeerden Staatsobligaties 3,22%, Nederlandse Hypotheekfondsen respectievelijk 7,68% en 6,52%, Europese Credits 6,66%. De Amerikaanse Credit portefeuille profiteerde van de sterke Amerikaanse-dollar en behaalde een rendement van 16,47% in euro termen. Binnen de vastrentende waarden in de rendementsportefeuille eindigden Obligaties Opkomende Markten met een rendement van 15,53%, in lijn met de benchmark. Amerikaanse High Yield obligaties behaalden mede door de Amerikaanse dollar een positief rendement van 14,38%, maar bleven wel achter bij de benchmark. Europese Leveraged Loans behaalden het laagste rendement van alle beleggingscategorieën met een rendement van 4,54%.

Binnen de rendementsportefeuille zorgden de Wereldwijde aandelen met een rendement van ruim 30% voor een belangrijke bijdrage aan het totale rendement. Emerging Markets aandelen rendeerden 19,75%, licht beneden de benchmark.

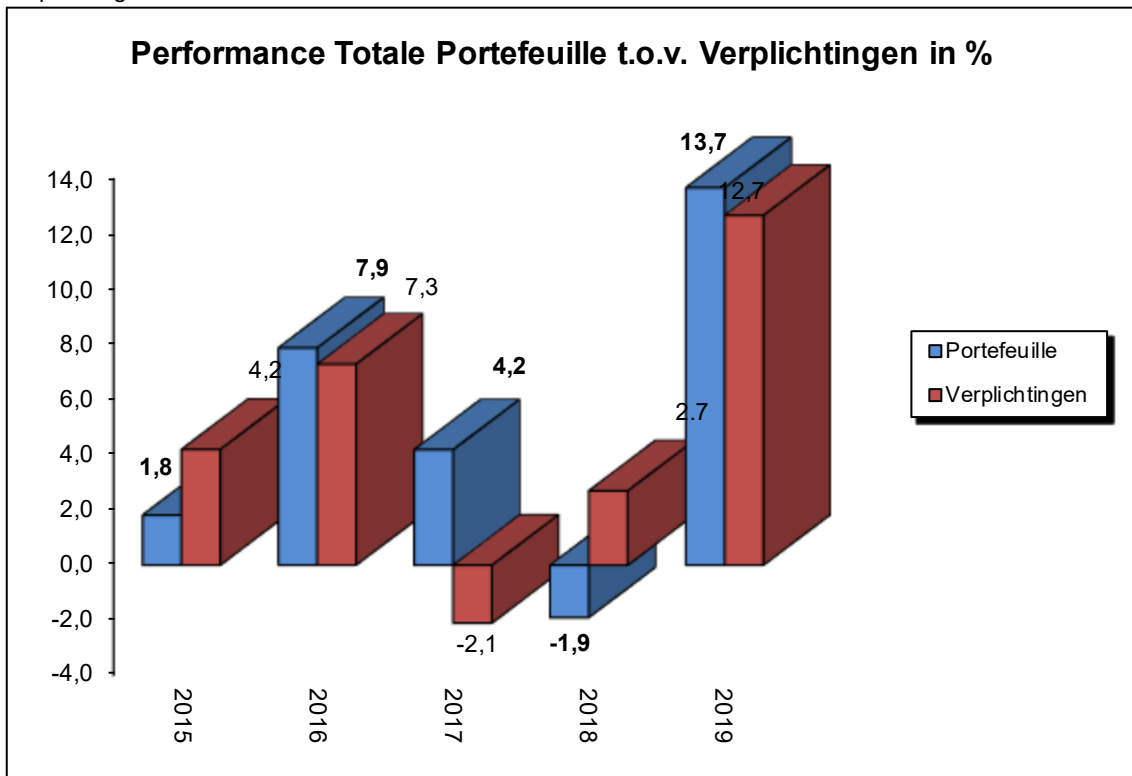
Onroerend goed aandelen hadden ook een zeer positief jaar met een rendement van maar liefst 29,81%, ruim boven de benchmark.

De actuele dekkingsgraad steeg in 2019 van 117% aan het eind van 2018 naar 118,3% aan het eind van 2019.

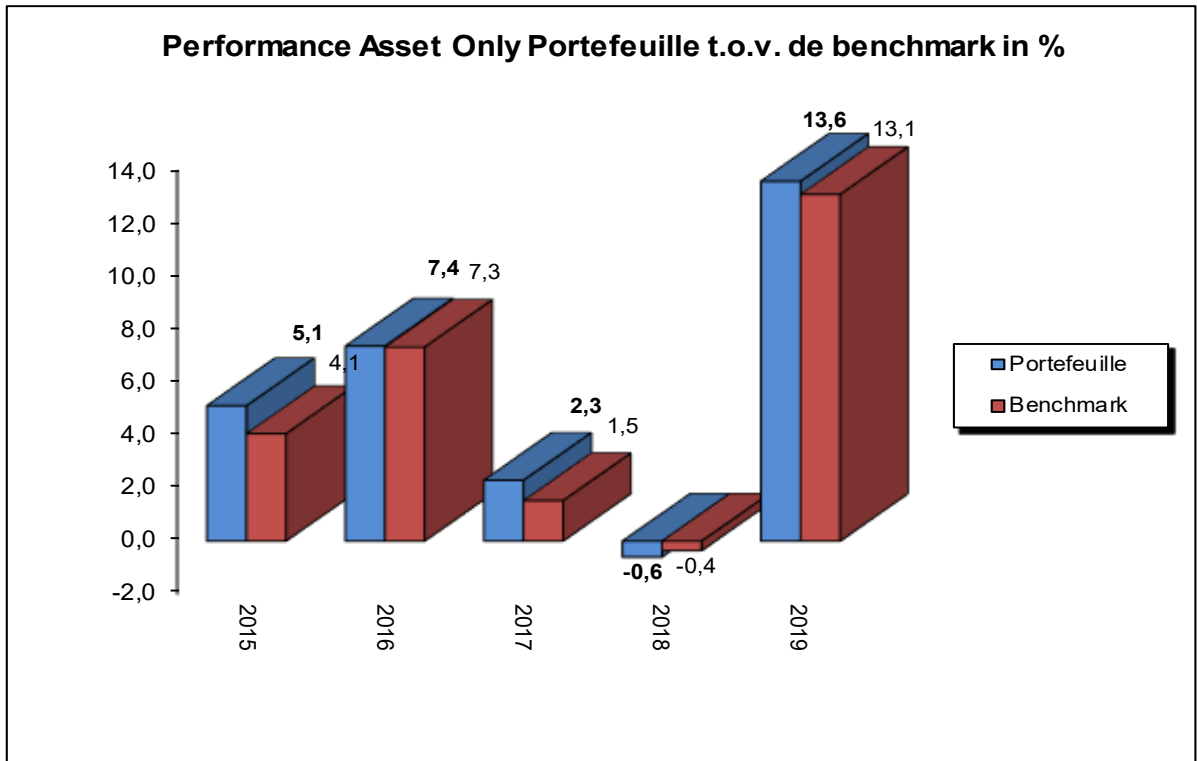
In onderstaande tabel is de performance weergegeven die in de verschillende jaren is behaald.

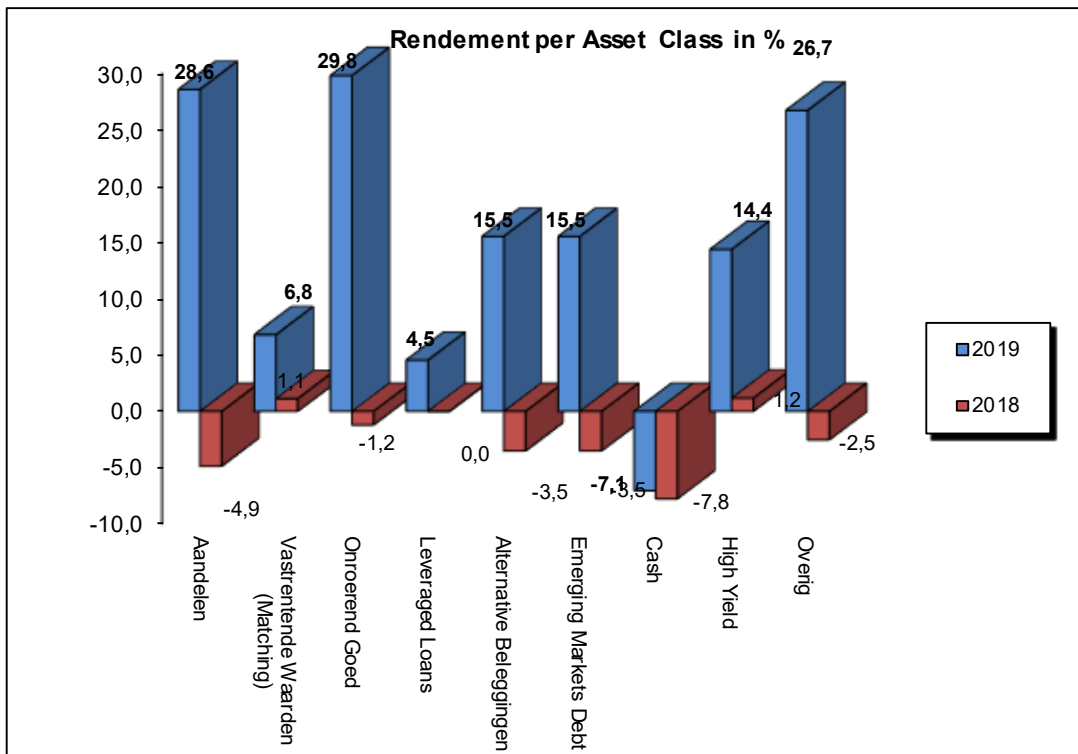
In onderstaande tabel is de performance weergegeven die in de verschillende jaren ten opzichte van de verplichtingen is behaald.

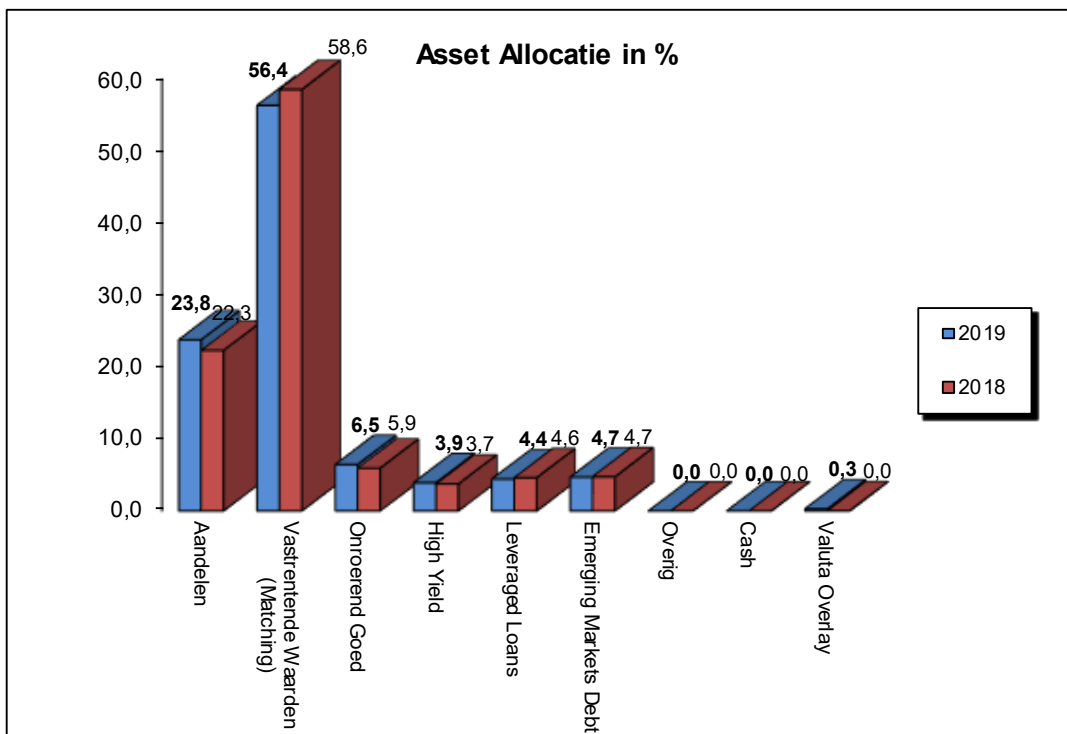
In onderstaande tabel is de performance weergegeven die in de verschillende jaren is behaald ten opzichte van de benchmark.

In onderstaande tabel is de performance weergegeven die in de verschillende vermogenscategorieën is behaald.

In onderstaande tabel is de asset allocatie weergegeven in 2019 ten opzichte van 2018.

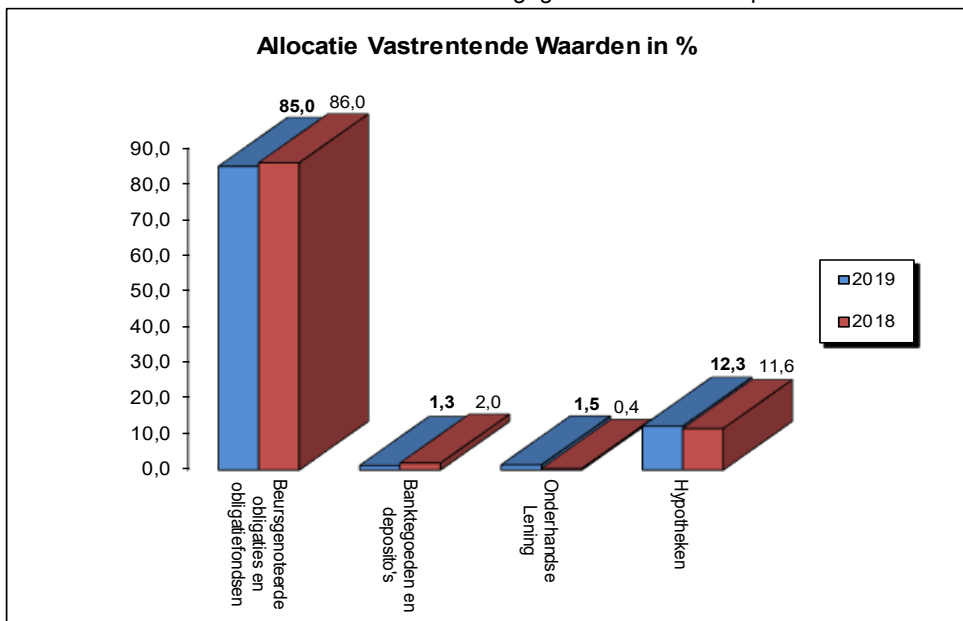
Vastrentende waarden

De vastrentende portefeuille bestond eind 2019 uit de volgende onderdelen: Euro Staatsleningen, Nederlandse Hypotheken luidend in Euro, Euro bedrijfsobligaties (credits), US bedrijfsobligaties (credits), Emerging Markets Debt, US High Yield obligaties, Europese Leveraged Loans en de rente swap portefeuille om de renteaafdekking op het gewenste niveau te houden. Met uitzondering van Emerging Markets Debt, US High Yield obligaties en Leveraged Loans maken alle bovengenoemde vastrentende categorieën deel uit van de matching portefeuille. De strategische allocatie naar deze matching portefeuille bedroeg in 2019 57% van de totale portefeuille.

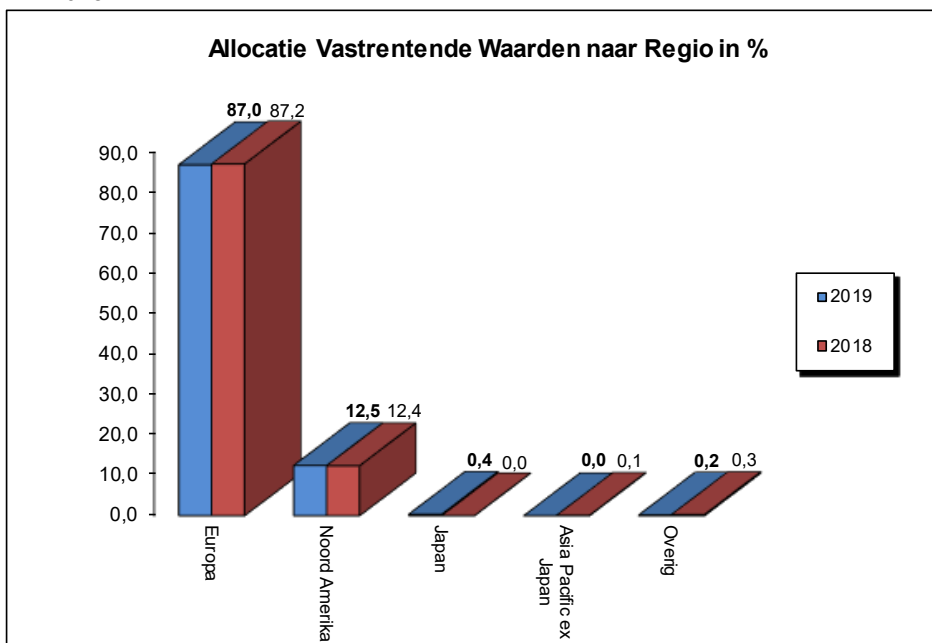
De strategische allocatie naar de staatsobligatie portefeuille bedroeg 27,8%. De werkelijke allocatie bedroeg 26% per eind 2019. De allocatie naar Nederlandse Hypotheken bedroeg 8% verdeeld over 2 managers. De allocatie naar bedrijfsobligaties bedroeg 20,1%. Het strategische rente afdekking percentage bedroeg tot 4 oktober 45% en werd daarna verhoogd naar 55%.

Indien we kijken naar de regioallocatie van de vastrentende waarden dan is ruim 87% belegd in euro's in Europa, het overige is voornamelijk noterend in Amerikaanse dollar.

In onderstaande tabel is de asset allocatie weergegeven in 2019 ten opzichte van 2018.

In onderstaande tabel is de allocatie van vastrentende waarden naar regio weergegeven in 2019 ten opzichte van 2018

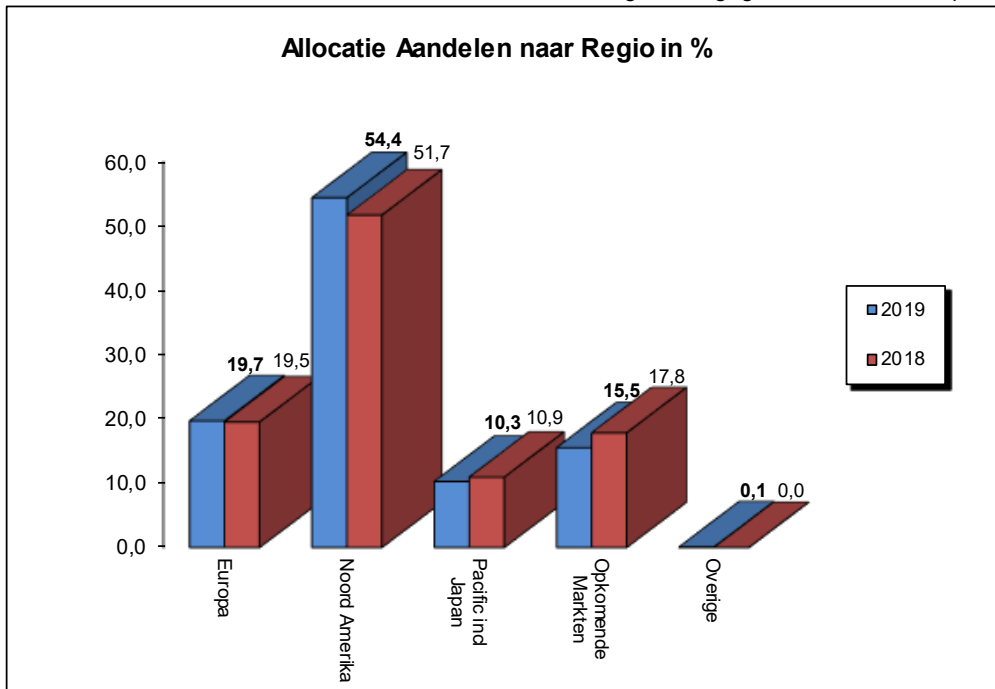
Aandelen, vastgoed en overige beleggingen

In 2019 bedroeg de strategische allocatie naar wereldwijde aandelen in ontwikkelde landen 20%. De aandelen allocatie naar opkomende markten bedroeg 4%.

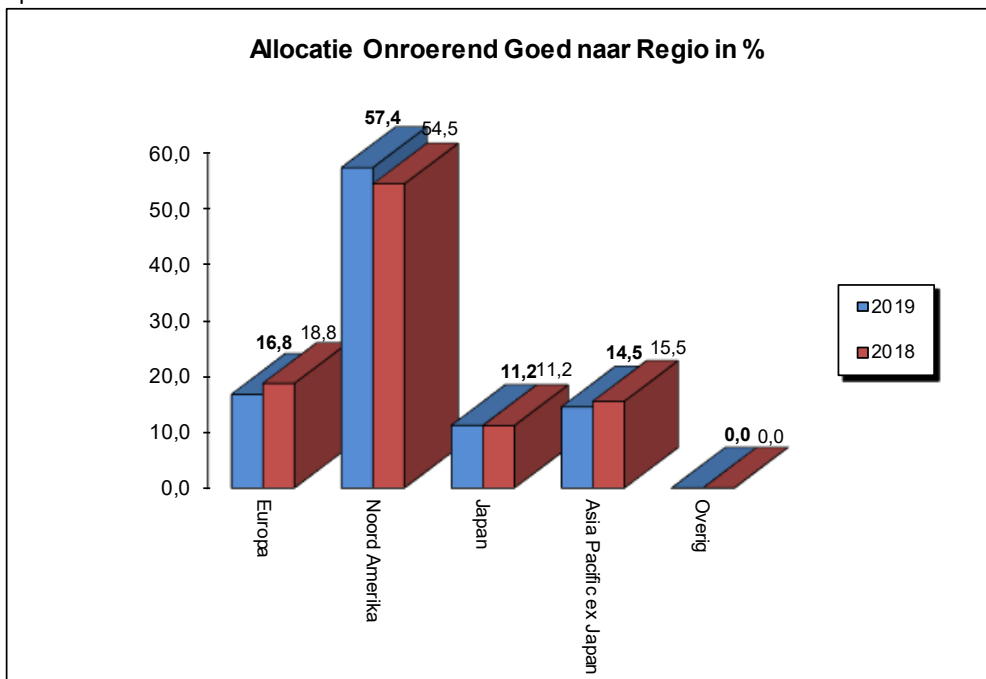
Kijken we naar de regio allocatie van de aandelen dan is 54,4% belegd in de US en 19,7% in Europa. De opkomende markten waren goed voor ruim 15%.

De allocatie naar onroerend goed aandelen bedroeg 6,5%. High Yield obligaties maakten 4% uit van de portefeuille, Leveraged Loans 4,4% en Emerging Markets obligaties 4,7%.

In onderstaande tabel is de allocatie van aandelen naar regio weergegeven in 2019 ten opzichte van 2018

In onderstaande tabel is de allocatie van onroerend goed aandelen naar regio weergegeven in 2019 ten opzichte van 2018

Maatschappelijk verantwoord beleggen

De primaire doelstelling van het pensioenfonds is het veiligstellen van een betrouwbaar pensioen voor haar deelnemers op lange termijn. Het Bestuur van het pensioenfonds vindt daarbij het betrekken van de ESG-criteria (Environmental, Social en Governance) in haar beleggingsbeleid belangrijk.

Om hieraan mede uitvoering te geven ondertekende het pensioenfonds in december 2018 het IMVB-convenant en volgt het daarin opgenomen brede spoor. Het pensioenfonds is overtuigd van de positieve correlatie tussen duurzaamheid en rendement.

Jaarlijks worden de ESG-prestaties van de vermogensbeheerders gemeten. Van de vermogensbeheerders wordt geëist dat zij het UN PRI protocol hebben ondertekend. Bij de selectie van nieuwe vermogensbeheerders wordt ook het door hen gevoerde ESG-beleid meegewogen.

Het betrekken van ESG-criteria in het beleggingsbeleid draagt bij aan deze langetermijndoelstelling. Het MVB-beleid van het pensioenfonds draagt bij aan de 'license to operate' van het fonds.

- Jaarlijkse meting van ESG-prestaties

Het pensioenfonds geeft allereerst invulling aan zijn maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid door jaarlijks te meten of de vermogensbeheerders minimaal gelijk, en waar mogelijk hoger, scoren op de ESG risico's. Het pensioenfonds vraagt bij achterblijvende scores nadere informatie op en gaat daarover in gesprek met de vermogensbeheerders. De meting is gebaseerd op een uitvraag bij alle vermogensbeheerders die voor het pensioenfonds beleggen. Al deze vermogensbeheerders hebben het UN PRI protocol ondertekend. De meting wordt elk jaar met dezelfde criteria gedaan.

- Uitsluiten van beleggingen

Ondernemingen die clustermunitie-activiteiten hebben, zoals gedefinieerd in artikel 21a van het Besluit marktmissbruik (Wft 2013), worden uitgesloten. Het pensioenfonds ziet erop toe dat niet belegd wordt in bedrijven op de gepubliceerde lijst. Hiertoe zal deze lijst door het pensioenfonds gedeeld worden met haar vermogensbeheerders, vergezeld van het verbod om in de betreffende ondernemingen te beleggen. In de uitbestedingsovereenkomst met de vermogensbeheerder wordt geregeld de wijze waarop de vermogensbeheerder invulling geeft aan dit verbod. De risk manager ziet hierop toe en rapporteert hierover aan het pensioenfonds.

Het wettelijk verbod zal overigens niet gelden voor transacties in door derden beheerde beleggingsinstellingen en indices waarbij de producenten van clustermunitie en of daarbij betrokken ondernemingen, minder dan 5% van de waarde van die beleggingsinstelling of index vertegenwoordigen.

- Selectie van nieuwe vermogensbeheerders

Bij de selectie van nieuwe vermogensbeheerders wordt het beleid van de beheerder met betrekking tot de ESG risico's in hun beleggingsproces meegenomen.

Het bestuur heeft in de vergadering van 26 mei 2020 het MVB vastgesteld.

Toekomst Pensioenfonds

Sinds 1 juli 2018 heeft het pensioenfonds de status 'gesloten fonds'. De uitvoeringsovereenkomst tussen de werkgever en het pensioenfonds loopt door tot en met 31 december 2020 om uitvoering te kunnen blijven geven aan Garantieregeling I.

Ontwikkelingen en invloeden op het voortbestaan van Stichting Pensioenfonds Staples worden sinds 2014 gemonitord door de Commissie Toekomst. Hierbij is op basis van de circulaire 'krimpende en gesloten fondsen' (2013) van DNB een kwetsbaarheidsmatrix ontwikkeld. Deze wordt halfjaarlijks geactualiseerd. Op basis van de uitkomst wordt telkens de vraag beantwoord of het noodzakelijk of gewenst is om de uitvoering van de pensioenovereenkomst blijvend uit te voeren bij het pensioenfonds, of dat een overgang naar een andere pensioenuitvoerder belangen dient van alle deelnemers/gepensioneerden. Steeds is de voortzetting van de uitvoering van het pensioenfonds daarbij als beste optie uit de bus gekomen.

Gezien de sluiting van het fonds per 1 juli 2018 en de aankomende beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst is er in 2019 gewerkt aan een uitgebreide analyse van de situatie waarin het fonds verkeert. Er is een SWOT-analyse opgesteld en een vergelijking van alle mogelijke alternatieve uitvoeringsvormen per 2019 gemaakt. Tevens is getoetst op de van de eerdergenoemde circulaire 'Krimp en gesloten fondsen afgeleide indicatoren'. De resultaten van deze activiteiten zijn vastgelegd in het document 'Toekomst Pensioenfonds Staples'. De conclusie van de analyse was dat zelfstandige voortzetting van Stichting Pensioenfonds Staples in een paritaire bestuursvorm voornamelijk de belangen van de deelnemers/gepensioneerden het beste dient. Een beëindiging van de zelfstandigheid wordt voorbereid zodra de voortzetting op basis van de resultaten van de kwetsbaarheidsmatrix onder druk komt te staan of dat een overgang naar een alternatieve uitvoeringsvorm beter aansluit bij de belangen van de deelnemers/gepensioneerden.

Samenvatting eindrapportage van de visitatiecommissie

Het fonds is in 2019, zoals voor veel fondsen gold, bezig geweest het implementeren van IORP II. De opzet daarvoor is gereed en sleutelfunctiehouders zijn aangewezen binnen het bestuur. Ten tijde van dit verslag waren de sleutelfunctiehouders nog niet getoetst door DNB. Er is ook nog geen periodieke rapportage door de sleutelfunctiehouders opgeleverd. Wel is er sprake van een kwartaalrapportage integraal risicomanagement, die in 2018 is ontwikkeld en doorlopend verbeterd wordt.

In 2019 is een stap gezet om de regeling en uitvoering te vereenvoudigen, meer concreet door het beëindigen van de DC-regeling en aanwenden van de meeste kapitalen voor inkoop van pensioenaanspraken bij het fonds (op enkele deelnemers na die naar een PPI hebben overgedragen). Reductie van complexiteit in de uitvoering is een belangrijke voorwaarde voor het verandervermogen en de wendbaarheid van het fonds. Zowel in de situatie van continuering van het eigen pensioenfonds als bij een transitie naar een verzekeraar of naar een ander pensioenfonds. Het project is succesvol en tijdig afgerond, maar het bestuur heeft geconstateerd dat het projectmanagement onvoldoende strak is geweest, waardoor er relatief veel aandacht van het bestuur nodig is geweest. Dit is een aandachtspunt voor toekomstige projecten. De commissie beveelt het bestuur aan te evalueren welke bestuursondersteuning het nu en in de nabije toekomst nodig heeft en de bezetting in kennis, competenties en beschikbare tijd daarop af te stemmen.

In de afgelopen jaren is veel werk verzet door de commissie Toekomst, die een uitgebreide analyse heeft gedaan van de kansen en bedreigingen voor het fonds. In de notitie worden verschillende alternatieven voor het pensioenfonds geschetst en wordt ook gezien hoe bepaalde zwakheden van het pensioenfonds gemitigeerd kunnen worden. De kwetsbaarheid van het fonds wordt gemonitord in een kwetsbaarheidsmatrix die periodiek beoordeeld wordt. De huidige conclusie van zowel de commissie Toekomst als het bestuur is dat voortzetten van het huidige fonds de beste optie is. De visitatiecommissie adviseert ook te onderzoeken wat een acceptabele alternatieve ambitie zou kunnen zijn als een volledig geïndexeerd verzekerd pensioen onverhoopt onhaalbaar blijkt te zijn.

Conform de wettelijke taak is de commissie nagegaan in hoeverre het fonds voldoet aan de Code Pensioenfondsen. De commissie heeft een overzicht uit februari 2020 ontvangen waarin het fonds aangeeft in hoeverre voldaan wordt aan de normen uit de Code Pensioenfondsen. Volgens dit overzicht wordt grotendeels aan de normen voldaan. De samenstelling van het verantwoordingsorgaan voldoet niet aan de diversiteitsnorm en verder wordt nog niet volledig voldaan aan de norm voor het vastleggen - en voor belanghebbenden beschikbaar stellen - van de overwegingen omtrent verantwoord beleggen. Tevens heeft in 2019 geen evaluatie plaatsgevonden van de dienstverleners. De commissie beveelt aan voor de belangrijkste uitbestedingspartners zichtbare evaluaties op te stellen op basis van vooraf vastgestelde criteria. In verband met de consolidatie op de Nederlandse pensioenmarkt is het daarnaast aan te bevelen de toekomstbestendigheid van de relevante uitbestedingspartijen te beoordelen en waar relevant een concreet beeld te schetsen van de mogelijke alternatieven.

Op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen is sprake van toenemende wet- en regelgeving. Ten tijde van het schrijven van dit rapport is een ESG-werkgroep bezig met het formuleren van een breder beleid voor verantwoord beleggen. Gezien de toenemende wettelijke en maatschappelijke verplichtingen is het van belang om voldoende snelheid te betrachten bij het vaststellen en implementeren van dit beleid. Daarbij moet ook aandacht besteed worden aan de verplichtingen die voortvloeien uit het IMVB-Convenant, IORP II, de Europese Shareholders Rights Directive (CRD II) en de Nederlandse Stewardship Code.

Gedurende de visitatieperiode heeft de commissie meerdere keren contact gehad met het dagelijks bestuur van het pensioenfonds. In deze gesprekken kwamen de actuele bestuurlijke onderwerpen aan de orde. Daarnaast heeft de commissie, net als voorgaande jaren, gesprekken gevoerd met enkele bestuursleden en het verantwoordingsorgaan.

Ten tijde van het schrijven van dit rapport woedt de Covid-19 crisis in volle hevigheid. De effecten daarvan komen niet terug in het visitatierapport, maar zullen in de komende periode onderwerp van gesprek zijn in de periodieke calls van de commissie en het dagelijks bestuur.

Wij bedanken iedereen voor de inzet en medewerking bij deze visitatie, en hebben deze als plezierig en constructief ervaren.

De visitatiecommissie,
Op 28 april 2020,

Drs. Els Janssen MPLA
Drs. Elvin van den Hoek AAG CPE
Ir. Niek Swagers

Reactie van het bestuur op het samenvattend oordeel van de visitatiecommissie

Het bestuur heeft kennisgenomen van de eindrapportage van de visitatiecommissie en waardeert het algemene oordeel. Wij hebben de geformuleerde aanbevelingen kritisch bekeken en van een eerste reactie voorzien. Hierbij merken wij op dat een aantal onderwerpen al extra aandacht heeft gekregen dan wel dat hierop inmiddels actie is genomen. Het bestuur zal de voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen in het najaar van 2020 met de visitatiecommissie bespreken. Wij spreken onze waardering uit voor de deskundige en efficiënte wijze waarop de visitatiecommissie het onderzoek heeft uitgevoerd.

Verklaring van het Verantwoordingsorgaan

Inleiding:

Het Verantwoordingsorgaan (VO) beoordeelt het door het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Staples (Bestuur) uitgevoerde beleid, de gemaakte beleidskeuzes, ook voor de toekomst, en de naleving van principes van goed pensioenbestuur. Uitgangspunt daarbij is de vraag of het Bestuur bij de genomen besluiten op een evenwichtige wijze met de belangen van gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever rekening heeft gehouden.

Het VO is paritair samengesteld, met een evenwichtige verdeling van vertegenwoordigers van werkgever, deelnemers en gepensioneerden. De aan het begin van dit jaar bestaande twee vacatures voor vertegenwoordigers van de werkgever, evenals de vacature als gevolg van het overlijden van onze voorzitter de heer Tipker, werden ingevuld. Door het vertrek van de heer R. Meijer eind 2019 is een nieuwe vacature ontstaan. Nieuwe VO leden werden in de gelegenheid gesteld een intensieve cursus te volgen gericht op het verder bevorderen van hun deskundigheid.

Wij stellen vast dat er sprake is van een goede samenwerking met het Bestuur. Er is ruimte voor een positief kritische dialoog; alle vergaderstukken, beleidsnotities, verslagen, besluitenlijsten, presentaties van externe deskundigen etc. zijn voor ons volledig en tijdig toegankelijk. Waar nodig worden externe deskundigen door het VO uitgenodigd om toelichting te geven op specifieke vaktechnische onderwerpen. Vertegenwoordigers van het VO worden in de gelegenheid gesteld seminars bij te wonen van de Pensioenfederatie en/of DNB. Daarmee wordt actieve betrokkenheid van individuele VO leden bij actuele pensioen-gerelateerde onderwerpen gestimuleerd. Er is alle ruimte voor overdracht van kennis en uitwisseling van inzichten.

Het VO volgt de gedachtewisselingen binnen het Bestuur op de voet, niet alleen inhoudelijk, maar ook de wijze waarop besluitvorming tot stand komt speelt daarbij een belangrijke rol. Voor ons oordeel is doorslaggevend of het Bestuur bij haar besluitvorming heeft voldaan aan de opdracht tot een evenwichtige belangenafweging, zoals omschreven in artikel 9 lid 3 van de statuten. Dit oordeel wordt bekend gemaakt aan het Bestuur en in het jaarverslag van het pensioenfonds opgenomen.

Daarnaast heeft het VO een aantal (wettelijke) adviesrechten. Deze adviesrechten zijn vastgelegd in het Huishoudelijk Reglement onder "Verantwoordingsorgaan".

Het afgelopen jaar heeft het VO desgevraagd over de volgende onderwerpen geadviseerd:

- De voorgenomen benoeming van een nieuw lid van de Visitatiecommissie. (Het VO is daarbij actief betrokken bij de selectie)
- Het voorgenomen besluit de bestaande DC regelingen (Module Pensioen Plus en BSP) per eind 2019 te beëindigen.
- Het voorgenomen besluit tot invoering van een gewijzigd beloningsbeleid voor Bestuurders en Leden van het VO.

Werkzaamheden van het Verantwoordingsorgaan:

Het Verantwoordingsorgaan is gedurende 2019 vijf maal bijeengewees. Vergaderrooster en agenda's van de vergaderingen zijn gewoonlijk afgestemd op het vergaderrooster en de agenda's van de vergaderingen van het Bestuur. Het is inmiddels gebruikelijk dat de vergaderingen van het VO (gedeeltelijk) worden bijgewoond door de voorzitter en/of secretaris van het Bestuur. Op specifieke deelonderwerpen werden soms de betreffende portefeuillehouders uit het Bestuur door het VO gevraagd om nadere toelichting.

Naast de reguliere bijeenkomsten van het VO heeft er dit jaar een extra bijeenkomst plaatsgevonden waarbij, begeleid door een extern adviseur, de leden van het VO het eigen functioneren hebben geëvalueerd. De bevindingen daarvan zijn gedeeld met het Bestuur.

De kernpunten waarop het VO zich in het overleg met de afvaardiging van het Bestuur het afgelopen jaar heeft gericht vatten wij hieronder samen:

Toekomst van het Staples Pensioenfonds:

Vanaf 1 juli 2018 is de verdere pensioenopbouw van de “actieven” door de werkgever elders ondergebracht en wordt er geen premie meer aan het Fonds betaald. Daarmee heeft het Fonds formeel de status van een “gesloten fonds”. Dat gegeven, plus het feit dat het fonds door DNB al eerder was aangemerkt als een z.g. “kwetsbaar” fonds heeft de volle aandacht van zowel het Bestuur als het VO. Binnen het Bestuur is dan ook al geruime tijd een Commissie Toekomst bezig alle mogelijkheden die zich bij verschillende omstandigheden (kunnen) voordoen te inventariseren. Daarbij komen zaken aan de orde als:

- Alternatieve uitvoeringsvormen
- Bestuursmodellen
- Governance
- Kosten
- Sterkte/Zwakte/Kansen/Bedreigingen (SWOT-analyses)

De commissie legt haar bevindingen vast in een dynamisch document, dat -evenals de z.g.

“Kwetsbaarheidsmatrix”- halfjaarlijks wordt geactualiseerd en daarna binnen het bestuur wordt besproken.

Samen met de door de extern adviseur van het Bestuur opgestelde en geactualiseerde Buy-out Monitor komt het Bestuur dan tot een oordeel over de toekomst van het Fonds. Alle afwegingen binnen het Bestuur hebben tot het huidige standpunt geleid dat het voortzetten van het fonds in de huidige vorm de voorkeur geniet. Het belangrijkste criterium daarbij is de vraag in hoeverre het mogelijk is/blijft om de ambitie voor het handhaven van een koopkrachtbestendig pensioen te kunnen blijven waarborgen. Het VO volgt dit proces kritisch.

Integraal Risico Management (IRM):

Teneinde koopkrachtbestendige pensioenen te kunnen (blijven) realiseren is het onontkoombaar dat het fonds risico's moet nemen. Risico management gaat daarbij om het vinden van de juiste balans tussen kansen benutten (= bewust risico nemen) en anderzijds risico's verminderen, vermijden of overdragen. Dat vergt een systematische aanpak. Wij stellen vast dat die er is: De verantwoordelijkheden zijn in de organisatie goed belegd en de rapportages zijn actueel en inzichtelijk.

Financiële Risico's:

De beheersing van financiële risico's is ondergebracht bij de Beleggings- en Controle Commissie (BCC). Naast de dagelijkse informatie vindt de beheersing van deze risico's op het niveau van het Bestuur plaats door middel van uitgebreide kwartaalrapportages. Het VO onderschrijft het standpunt van het Bestuur dat, als het om financiële- (lees beleggings-) risico's gaat, het fonds zich niet moet laten leiden door “de waan van de dag”, maar dat belegd moet worden met een visie op de langere termijn. Ondanks dat geeft de op de beurzen heersende volatiliteit alle redenen om dagelijks de vinger aan de pols te houden.

Niet Financiële Risico's

De elk kwartaal met ons gedeelde rapportage inzake de niet financiële risico's geeft een systematisch overzicht van alle onderkende risico's, de kans dat deze zich voordoen, en de mogelijke gevolgen voor het fonds. Daarnaast bevat zij een opsomming van de getroffen maatregelen ter beheersing van die risico's en het effect daarvan op de uitkomsten. Dit overzicht wordt elk kwartaal onder verantwoordelijkheid van de specifieke portefeuillehouder(s) opgesteld en besproken in het Bestuur. Wanneer daar aanleiding toe is worden extra maatregelen getroffen teneinde die risico's terug te brengen tot de gedefinieerde bandbreedte(s).

Jaarlijkse Haalbaarheidstoets:

Deze jaarlijkse toets geeft antwoord op de vraag: kan het fonds haar ambities op termijn waarmaken? Dit vindt plaats aan de hand van de doorrekening van een reeks scenario's waarvan de systematiek is vastgesteld door DNB, waarbij voor alle scenario's (inclusief het z.g. "slechtweer scenario") de waarschijnlijke uitkomsten zijn doorgerekend. De uitkomst hiervan is dat het huidige beleggingsbeleid voldoet aan de door het Bestuur gestelde ondergrenzen m.b.t. de ambities van het fonds, te weten een grote waarschijnlijkheid op handhaving van een koopkrachtbestendig pensioen met een minimale kans op korting.

ALM studie:

Dit betreft een studie naar de balansrisico's van het fonds. Enerzijds zijn er verplichtingen met een lange looptijd (uit te keren pensioenen), terwijl het daarvoor beschikbare vermogen over het algemeen met kortere looptijden is vastgelegd. Daardoor bestaat er zowel een beleggingsrisico als een renterisico. Door middel van het doorrekenen van een veelheid van verschillende scenario's wordt vastgesteld wat de invloed van (o.a. schoksgewijze) wijzigingen in de geldende externe omstandigheden is op de belangrijkste parameter van het fonds (lees: dekkingsgraad).

De uitkomsten van deze studie hebben het Bestuur aanleiding gegeven het besluit te nemen het renterisico verder af te dekken van 45% naar 55%. Verder zijn de bovengrenzen van het eerder geformuleerde z.g. "dynamisch beleggingsbeleid" geherdefinieerd. Het Bestuur heeft er daarbij voor gekozen de risicopositie van het fonds af te bouwen naarmate de dekkingsgraad hoger wordt.

Jaarverslag 2019:

Het VO heeft in het kader van zijn taakuitoefening kennisgenomen van het jaarverslag van de Stichting Pensioenfonds Staples over 2019 en van diverse documenten over 2019, waaronder de Samenvatting Eindrapportage van de Visitatie Commissie 2019. De in deze eindrapportage gedane aanbevelingen onderschrijven wij als VO.

Corona/Covid 19:

Begin 2020 werd duidelijk dat de uitbraak van de Covid 19 Pandemie grote invloed heeft op de financiële markten en daarmee op de financiële positie van het Fonds. Dat heeft, samen met de structureel lage rentes op de kapitaalmarkten een negatieve invloed op de ontwikkeling van de dekkingsgraad van het Fonds. Overleg met het Bestuur heeft bevestigd dat de middelen van het Fonds belegd blijven met het oog op de lange termijn. Het Bestuur heeft besloten dat, zoals het er thans naar uitziet, geen acute en/of ingrijpende maatregelen noodzakelijk zijn. Via de digitale nieuwsbrief heeft het Bestuur op adequate wijze alle betrokkenen geïnformeerd over de ontstane situatie en de gevolgen daarvan voor het Fonds en voor de pensioenuitkeringen van de (gewezen) deelnemers.

Conclusie/Oordeel

Wij stellen vast dat het afgelopen jaar in het teken heeft gestaan van vooral de discussie over de toekomst van het fonds, de beheersing van risico's en daarmee de toekomstbestendigheid van het fonds. Dat heeft veel tijd en inspanning van het Bestuur gevraagd. Het VO heeft kennis genomen van de besluitvorming, overwegingen en afwegingen die tot die besluiten van het Bestuur hebben geleid. Als VO zijn wij van oordeel dat daarbij sprake is geweest van evenwichtige afweging van de belangen van alle betrokkenen.

Amsterdam 3 juni 2020

Huib Winkel, voorzitter
Gerrit Altena, secretaris
Dick de Rooij
Bram Mol
Roland Paupit
Jeffrey van der Sloot

Reactie van het bestuur op de conclusie/oordeel van het verantwoordingsorgaan

Het bestuur verwelkomt het positieve oordeel van het verantwoordingsorgaan in het jaarverslag en bedankt het verantwoordingsorgaan voor de goede samenwerking in 2019 en gaat ervan uit dat deze op dezelfde wijze wordt bestendigd.

Jaarrekening 2019

Balans per 31 december

(na resultaatbestemming)

(bedragen in duizenden euro's)

	2019	2018
Activa		
Beleggingen voor risico pensioenfonds		
• Vastgoedbeleggingen (1)	61.056	51.048
• Aandelen (2)	209.056	180.844
• Vastrentende waarden (3)	610.462	586.866
• Derivaten (4)	13.175	597
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	893.749	819.355
Beleggingen voor risico deelnemers (5)	-	6.373
Herverzekeringsdeel technische voorziening (6)	11.856	11.911
Vorderingen en overlopende activa (7)	8.835	1.216
Liquide middelen (8)	1.279	658
Totaal activa	915.719	839.513
Passiva		
Stichtingskapitaal en reserves (9)		
• Overige reserves	140.044	120.733
Technische voorziening voor risico pensioenfonds (10)	767.150	704.608
Technische voorziening voor risico deelnemers (11)	-	6.373
Derivaten (4)	5.475	4.979
Schulden en overlopende passiva (12)	3.050	2.820
Totaal passiva	915.719	839.513

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op pagina 46 tot en met 54.

Staat van baten en lasten

(bedragen in duizenden euro's)

	2019	2018
Baten en lasten pensioenactiviteiten		
Premies voor risico pensioenfonds (13)	182	3.007
Premies voor risico deelnemers (13)	-	61
Waardeoverdrachten voor risico pensioenfonds, per saldo (14)	7.316	-299
Waardeoverdrachten voor risico deelnemers, per saldo (14)	-7.578	-
Mutatie technische voorziening voor risico pensioenfonds		
• Pensioenopbouw (15)	-155	-2.423
• Toeslagen (16)	-8.507	-12.164
• Rentetoevoeging (17)	1.595	1.767
• Wijziging rekenrente (18)	-82.708	-23.359
• Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (19)	34.163	34.297
• Pensioenrechten waardeoverdrachten, per saldo (20)	249	313
• Wijziging actuariële grondslagen (21)	-	3.574
• Overige mutaties technische voorziening (22)	-7.179	1.118
Totaal mutatie technische voorziening voor risico pensioenfonds	-62.542	3.123
Pensioenuitkeringen (23)	-32.533	-32.795
Mutatie technische voorziening voor risico deelnemers (24)	6.373	593
Herverzekeringen (25)	303	-18
Pensioenuitvoeringskosten (26)	-1.602	-1.485
Totaal baten en lasten pensioenactiviteiten	-90.081	-27.813
Baten en lasten beleggingsactiviteiten		
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds (27)	108.103	-19.129
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers (28)	1.289	-342
Totaal baten en lasten beleggingsactiviteiten	109.392	-19.471
Resultaat	19.311	-47.284

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op pagina 65 tot en met 71.

Kasstroomoverzicht

(bedragen in duizenden euro's)

	2019	2018
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	-113	2.929
Ontvangen uitkeringen herverzekering	463	877
Betaalde pensioenuitkeringen	-32.417	-32.702
Betaalde waardeoverdrachten	-7.784	-299
Betaalde premies en koopsommen herverzekering	-77	-237
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-1.618	-1.746
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-41.545	-31.178
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen beleggingen	217.967	265.172
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	18.744	18.107
Aankopen, verkopen en afwikkeling derivaten, per saldo	-12.642	-11.552
Aankopen beleggingen	-178.246	-241.572
Mutatie banktegoeden beleggingen	-1.299	3.292
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-2.358	-2.636
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	42.166	30.811
Mutatie liquide middelen	621	-367
Liquide middelen begin van het jaar	658	1.025
Liquide middelen eind van het jaar	1.279	658
Mutatie liquide middelen	621	-367

Toelichting algemeen

Activiteiten

Het doel van Stichting Pensioenfonds Staples, statutair gevestigd te Maastricht (hierna: het pensioenfonds), is het verlenen van pensioenaanspraken en het doen van pensioenuitkeringen aan (aspirant-)deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden, een en ander overeenkomstig de pensioenreglementen. Het beleid en de kernactiviteiten van het bestuur zijn beschreven in de actuariële- en bedrijfstechnische nota (ABTN). Het pensioenfonds is als ondernemingspensioenfonds ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 41079169.

Pensioenregeling

De pensioenregeling van het pensioenfonds geldt voor alle werknemers die op 31 december 2014 in dienst waren bij een van de aangesloten ondernemingen. Vanaf 1 januari 2015 treden geen nieuwe deelnemers toe. In 2015 is nog wel een kleine groep aspirant-deelnemers toegetreden. Deze nieuwe deelnemers hebben in dit jaar de leeftijd van 21 jaar bereikt. Per 1 juli 2018 is het pensioenfonds een gesloten fonds geworden. De garantieregeling I (VPL) wordt wel voortgezet.

Ouderdomspensioen (basisregeling)

Het ouderdomspensioen is een toegezegd-pensioenregeling op basis van (voorwaardelijk) geïndexeerd middelloon. Het ouderdomspensioen gebaseerd op het gemiddelde salaris tijdens de loopbaan en bedraagt voor ieder deelnemersjaar 1,875% van de pensioengrondslag, zoals die geldt op 1 mei van het betreffende jaar. De opbouw van het ouderdomspensioen bedroeg 1,738% van de pensioengrondslag in de periode 1 januari 2018 tot 1 juli 2018. De pensioengrondslag is gelijk aan het vaste jaarsalaris inclusief de vakantietoeslag, verminderd met de franchise. Het pensioengevend salaris is gemaximeerd op een bedrag van EUR 82.700. Het ouderdomspensioen gaat standaard in op de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de deelnemer de 67-jarige leeftijd bereikt. De deelnemers kunnen het ouderdomspensioen eerder laten ingaan, en wel op zijn vroegst op de eerste dag van de maand waarin de 60-jarige leeftijd wordt bereikt. Op de pensioendatum kan het opgebouwde partnerpensioen geheel of gedeeltelijk worden geruild voor extra ouderdomspensioen. Omgekeerd kan het opgebouwde ouderdomspensioen gedeeltelijk worden geruild voor extra partnerpensioen. Indien op pensioendatum geen partner aanwezig is, wordt automatisch het volledige partnerpensioen omgezet in extra ouderdomspensioen. Vanaf 1 juli 2018 vindt er voor actieve deelnemers geen opbouw van ouderdomspensioen meer plaats.

Beschikbare-premieregeling

De beschikbare-premieregeling is een excedentregeling voor deelnemers die een salaris hadden dat boven het maximum pensioengevend salaris van EUR 82.700 uitkwam. Op pensioendatum kan het gevormde pensioenspaarkapitaal worden aangewend voor de aankoop van extra ouderdomspensioen en extra partnerpensioen. Vanaf 1 juli 2018 vinden er geen stortingen meer plaats in de beschikbare-premieregeling.

In 2019 heeft de werkgever besloten om de beschikbare premieregeling per 1 december 2019 te beëindigen. De kosten voor deze regeling nemen te veel toe om de regeling - gezien het beperkte aantal deelnemers - voort te zetten. Deelnemers aan de regeling hebben de keuze gekregen om hun kapitaal per 1 december 2019 om te zetten in pensioenaanspraken bij het fonds, of het kapitaal over te dragen naar een andere pensioenuitvoerder. De inkoop van de aanspraken en de overdracht naar de andere pensioenuitvoerder zijn binnen boekjaar 2019 uitgevoerd. Deze collectieve waardeoverdracht is ter beoordeling voorgelegd aan DNB. DNB heeft aangegeven geen bezwaar te hebben tegen de collectieve overdracht.

Partnerpensioen

Het partnerpensioen geldt voor de nagelaten partner van een deelnemer. Het partnerpensioen bedraagt voor ieder deelnemersjaar 1,3125% van de pensioengrondslag. Iedere deelnemer die getrouwd is, een wettelijk geregistreerd partnerschap of een door het pensioenfonds erkend samenlevingsverband heeft, is automatisch voor dit partnerpensioen verzekerd. Bij overlijden van de deelnemer vóór pensioendatum en voor 1 juli 2018 wordt verondersteld dat de deelneming zou hebben voortgeduurd tot de pensioendatum met behoud van het laatst vastgestelde pensioengevend salaris.

Wezenpensioen

De jaarlijkse opbouw van wezenpensioen bedraagt voor elk gerechtigd kind 14% van de jaarlijkse opbouw ouderdompensioen. Bij overlijden van de deelnemer vóór pensioendatum en voor 1 juli 2018 wordt verondersteld dat de deelneming zou hebben voortgeduurd tot de pensioendatum met behoud van het laatst vastgestelde pensioengevend salaris. Het wezenpensioen wordt verdubbeld indien er geen (bijzonder) partnerpensioen (meer) wordt uitgekeerd.

Arbeidsongeschiktheidspensioen

Het arbeidsongeschiktheidspensioen gaat in na het einde van het tweede ziektejaar. Het pensioen wordt uitgekeerd zolang de arbeidsongeschiktheid duurt, maar uiterlijk tot de normpensioendatum. Dit is de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de deelnemer 67 jaar wordt. Het pensioen is gelijk aan een percentage van het deel van het pensioengevend salaris dat uitgaat boven het maximum WIA-loon. Deelnemers die onder de WIA meer dan 35% arbeidsongeschikt worden, hebben recht op premievrije voortzetting van de pensioenopbouw tot de pensioendatum. De hoogte van de voortgezette pensioenopbouw is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid. Deze regeling blijft van kracht voor deelnemers die op 30 juni 2018 arbeidsongeschikt waren. Daarnaast kunnen deelnemers die op 1 juli 2018 reeds ziek waren nog aanspraak maken op de regeling als zij aansluitend aan hun ziekte een WIA-uitkering ontvangen (uitlooprisico). Voor de overige deelnemers is het arbeidsongeschiktheidsrisico per 1 juli 2018 overgenomen door de nieuwe pensioenuitvoerder.

Pensioenspaarregeling

Tot 1 januari 2008 bestond voor alle deelnemers de mogelijkheid om op vrijwillige basis de niet benutte pensioenspaarruimte te gebruiken door een percentage van het pensioengevend salaris te storten in de pensioenspaarregeling. Het opgebouwde kapitaal wordt op pensioendatum of bij eerder vertrek omgezet in een verhoging van het ouderdompensioen en het partnerpensioen. Vanaf 1 januari 2008 zijn stortingen in deze vrijwillige pensioenregeling niet meer mogelijk.

In 2019 heeft de werkgever besloten om de pensioenspaarregeling per 1 december 2019 te beëindigen. De kosten voor deze regeling nemen te veel toe om de regeling - gezien het beperkte aantal deelnemers - voort te zetten. De kapitalen van de deelnemers zijn per 1 december 2019 omgezet in pensioenaanspraken bij het fonds. De inkoop van de aanspraken zijn binnen boekjaar 2019 uitgevoerd. Deze collectieve waardeoverdracht is ter beoordeling voorgelegd aan DNB. DNB heeft aangegeven geen bezwaar te hebben tegen de collectieve overdracht.

Toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) en de ingegane pensioenen jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex voor alle huishoudens afgeleid, zoals gepubliceerd door het CBS.

De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagen kunnen worden verleend. Het bestuur beslist jaarlijks of de pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd, maar deze wordt gefinancierd vanuit het overrendement en de algemene reserve. De toeslagverlening is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds en vindt alleen plaats voor zover deze toekomstbestendig is, dat wil zeggen dat de toeslag naar verwachting ook in de toekomst kan worden toegekend.

Bij de besluitvorming wordt uitgegaan van de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds. Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110% wordt geen toeslag toegekend. Bij een beleidsdekkingsgraad tussen 110% en een nader te bepalen bovengrens wordt toeslagverlening naar rato toegepast. Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan de bovengrens vindt volledige toeslagverlening plaats. De bovengrens wordt zodanig vastgesteld dat aan de eis van toekomstbestendigheid van de toeslagverlening wordt voldaan. Het bestuur laat jaarlijks een haalbaarheidstoets uitvoeren om de waarschijnlijkheid van het toeslagpotentieel vast te stellen.

Financiering en premie

De aangesloten ondernemingen zijn het pensioenfonds jaarlijks een premie verschuldigd voor de in dat jaar te verwerven reglementaire aanspraken. Bij bepaling van de premie wordt geen rekening gehouden met een opslag ter financiering van eventuele voorwaardelijke onderdelen, waaronder de toeslagen.

De premiestelling vindt plaats op basis van de kostendekkende premie volgens artikel 128 lid 1 Pensioenwet. Deze premie wordt vastgesteld op basis van de door De Nederlandsche Bank (DNB) vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur.

De kostendekkende premie bevat de volgende componenten:

- de actuarieel benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke pensioenen;
- eventuele koopsom voor voorwaardelijke toeslagverlening actieve deelnemers;
- een solvabiliteitsopslag voor het in stand houden van de benodigde reserves;
- een opslag voor pensioenuitvoeringskosten (inclusief excassokosten).

Daarnaast zijn de aangesloten ondernemingen in het kader van de beschikbare-premieregeling een leeftijdsafhankelijke premie verschuldigd overeenkomstig het pensioenreglement.

Vanaf 1 juli 2018 wordt er geen premie meer gestort aan het pensioenfonds.

Herverzekering

Het contract met de herverzekeraar is per 1 juli 2018 beëindigd. Vanaf deze datum is het overlijdenrisico en de dekking van arbeidsongeschiktheidsrisico niet langer verzekerd. Voor deelnemers die per 1 juli 2018 reeds ziek waren is het zogenaamde uitlooprisico voor arbeidsongeschiktheid nog wel verzekerd.

Grondslagen voor de financiële verslaggeving

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds (RJ 610).

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling, dat wil zeggen de veronderstelling dat de continuïteit gewaarborgd is en de activiteiten in de afzienbare toekomst zullen worden voortgezet.

Deze jaarrekening heeft betrekking op het verslagjaar 2019, dat is geëindigd op 31 december 2019.

De jaarrekening luidt in euro's.

Schattingen en veronderstellingen

Bij het opstellen van de jaarrekening is het maken van schattingen en veronderstellingen noodzakelijk. De schattingen en veronderstellingen hebben invloed op de toepassing van grondslagen en de waardering van activa en verplichtingen. De schattingen en daaraan ten grondslag liggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. Vooral de waardering van de technische voorziening en (in mindere mate) de waardering van de beleggingen zijn gebaseerd op schattingen en veronderstellingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Ten behoeve van de oordeelsvorming en het maken van schattingen wordt gebruik gemaakt van externe deskundigen. De aard van oordelen en schattingen en de onderliggende veronderstellingen is, voor zover noodzakelijk geacht voor het vereiste inzicht in het vermogen, vermeld in de toelichting bij de jaarrekening. Herzieningen van schattingen worden verwerkt in de periode waarin de schatting wordt herzien. Een herziening van een schatting heeft dikwijls ook gevolgen voor waardering en resultaatbepaling in toekomstige perioden.

Verwerking

De belangrijkste activa en verplichtingen van het pensioenfonds zijn respectievelijk de beleggingen en de technische voorziening. De beleggingen bestaan volledig uit financiële activa en derivaten. Deze worden in de balans opgenomen respectievelijk van de balans verwijderd op transactiedatum (datum van koop of verkoop).

Dit is het moment waarop de toekomstige economische voordelen en de risico's verbonden aan het financiële instrument worden overgedragen. Pensioenverplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment van toekenning of overdracht van de pensioenrechten. Zij worden van de balans verwijderd op het moment van uitkering of overdracht van de pensioenrechten.

Saldering

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd en als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Presentatiewijziging beleggingen

Met betrekking tot de presentatie van de beleggingen heeft in beperkte mate herrubricering plaatsgevonden bij vastgoedbeleggingen naar regio, aandelen naar sector en regio, vastrentende waarden naar samenstelling, resterende looptijd en regio en derivaten naar looptijden.

Presentatie beleggingen en beleggingsopbrengsten

De beleggingen bestaan voor een deel uit participaties in beleggingsfondsen. De participaties worden in de balans gerubriceerd naar de aard van de onderliggende beleggingen van de beleggingsfondsen. Waardeveranderingen van participaties in beleggingsfondsen worden in de staat van baten en lasten opgenomen onder indirecte beleggingsopbrengsten. Zij bestaan uit de directe en indirecte opbrengsten van de onderliggende beleggingen. Door beleggingsfondsen uitgekeerde dividenden worden gepresenteerd onder directe beleggingsopbrengsten.

Waardering beleggingen

Beleggingen worden op het moment van verkrijging gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, zijnde de marktwaarde, vermeerderd met de transactiekosten. Vervolgens worden de beleggingen gewaardeerd tegen marktwaarde. De marktwaarde is het bedrag waarvoor een actief of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk zijn. De marktwaarde is gebaseerd op actuele marktprijzen, tenzij anders vermeld.

Participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de berekende intrinsieke waarde op balansdatum of de meest recent beschikbare intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt vastgesteld op basis van de marktwaarde van de onderliggende activa en verplichtingen.

Waardeveranderingen beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen, inclusief derivaten. Alle waardeveranderingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als opbrengst beleggingen direct in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum. Valutakoersverschillen bij de omrekening van activa en verplichtingen worden in de staat van baten en lasten opgenomen onder de post waarop de activa en verplichtingen betrekking hebben.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Vastgoedbeleggingen

De marktwaarde van aandelen van vastgoedfondsen is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum.

Aandelen

De marktwaarde van de (onderliggende) aandelen is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum. Indien aandelen niet-beursgenoteerd zijn of indien de koersvorming niet representatief is, wordt de marktwaarde getaxeerd. De taxatie is gebaseerd op recente marktinformatie.

Vastrentende waarden

De marktwaarde van de (onderliggende) beursgenoteerde vastrentende waarden is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum, verhoogd met de lopende rente. De marktwaarde van andere directe vastrentende beleggingen wordt bepaald door te ontvangen rente en aflossingen contant te maken op basis van actuele marktrente, rekening houdend met het risicoprofiel en de looptijd van de belegging.

Derivaten

Derivaten zijn afgeleide financiële instrumenten, waarvan de waarde afhankelijk is van één of meer onderliggende primaire financiële instrumenten. Derivaten bevatten rechten en verplichtingen waardoor één of meer van de financiële risico's waaraan de onderliggende primaire financiële instrumenten onderhevig zijn tussen partijen worden overgedragen. Derivaten leiden bij het aangaan van de transactie niet of tot een relatief gering vermogensbeslag.

Basisvormen van derivaten zijn swaps, forwards, futures en opties. Het onderliggende primaire financiële instrument kan onder meer een valutaproduct, een aandelenproduct of een renteproduct zijn.

Het pensioenfonds maakt gebruik van de volgende derivaten: valutatermijncontracten, aandelenfutures, interest rate swaps en obligatiefutures.

Een valutatermijncontract is een contract waarbij de verplichting wordt aangegaan om een bepaalde valuta te verkopen en een andere valuta te kopen op een vooraf vastgestelde datum en tegen een vooraf vastgestelde (termijn)koers.

Een aandelenfuture is een op een beurs verhandelbaar termijncontract met verplichte levering van aandelen op een vooraf vastgestelde datum en tegen een vooraf vastgestelde prijs. Naast futures met als onderliggende waarde een specifiek aandeel bestaan ook aandelenindexfutures. Dit zijn futures met als onderliggende waarde een bepaalde aandelenindex. Het verschil tussen het niveau van de aandelenindex dat is vastgelegd in het futurecontract en het werkelijke niveau van de index wordt afgerekend (cash settlement).

Een interest rate swap of renteswap is een contract waarbij wordt overeengekomen om gedurende een vooraf vastgestelde periode rentestromen in dezelfde valuta te ruilen. Bij de meeste renteswaps wordt een variabele rente geruild tegen een vaste rente. De variabele rente is gebaseerd op de geldmarktrente, waarbij als referentie Euribor of Eonia wordt gehanteerd. De vaste rente is meestal gebaseerd op de marktrente van staatsobligaties.

Een obligatiefuture is een op een beurs verhandelbaar termijncontract met verplichte levering van fictieve staatsobligaties op een vooraf vastgestelde datum en tegen een vooraf vastgestelde prijs. Veel voorkomende obligatiefutures in de Europese handel zijn Bundfutures. De onderliggende waarde van een Bundfuture is een fictieve Duitse staatsobligatie met een looptijd van 10 jaar. Het verschil tussen de prijs van de obligatie die is vastgelegd in het futurecontract en de werkelijke prijs wordt afgerekend (cash settlement).

Derivaten worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor beursgenoteerde contracten is dit de beursprijs per balansdatum. Voor niet-beursgenoteerde contracten is de waardering gebaseerd op recente marktinformatie (zoals valutakoersen, rentecurves en indexen), als input voor de gehanteerde gangbare waarderingsmodellen.

Herverzekeringsdeel technische voorziening

Herverzekeringscontracten worden opgenomen voor de actuarieel bepaalde contante waarde van de verzekerde uitkeringen, volgens de grondslagen van het pensioenfonds, onder aftrek van een eventuele waardevermindering, indien deze naar verwachting duurzaam is.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid. De geamortiseerde kostprijs komt in het algemeen overeen met de nominale waarde.

Liquide middelen

Liquide middelen worden opgenomen voor de nominale waarde.

Technische voorziening voor risico pensioenfonds

De technische voorziening wordt actuariel berekend en wordt vastgesteld op basis van de nominaal verworven pensioenrechten, voor zover zij onvoorwaardelijk zijn. Dit betekent dat de voorwaardelijke toekomstige toeslagen niet in de voorziening zijn begrepen, maar de op balansdatum toegezegde toeslagen wel in de voorziening wordt opgenomen. De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur per balansdatum.

De voorziening met betrekking tot ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen is de contante waarde van de beste inschatting van de toekomstige uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de tot balansdatum opgebouwde onvoorwaardelijke pensioenrechten. Daarin is begrepen de toekomstige premievrije pensioenopbouw van arbeidsongeschikte deelnemers.

De voorziening met betrekking tot arbeidsongeschiktheidspensioen is de contante waarde van de verwachte uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de verplichtingen aan bij het pensioenfonds aangemelde arbeidsongeschikte deelnemers, nog niet aangemelde arbeidsongeschikte deelnemers en zieke deelnemers die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard. Bij de vaststelling van de voorziening voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt geen rekening gehouden met revalideringskansen. Voor zieke deelnemers wordt een voorziening opgenomen ter grootte van tweemaal de opslag in de jaarpremie.

De belangrijkste actuariële grondslagen en veronderstellingen zijn:

- rekenrente volgens actuele rentetermijnstructuur DNB (ongewijzigd);
- levensverwachting volgens AG-prognosetafels 2018 met fondsspecifieke correctiefactoren op de overlevingskansen gebaseerd op het Willis Towers Watson model 2018 (ongewijzigd);
- actieve deelnemers en gewezen deelnemers volgens onbepaalde partnersysteem, waarbij factoren volgens het bepaalde partnersysteem worden gehanteerd, en pensioengerechtigden volgens bepaalde partnersysteem (ongewijzigd);
- verschil leeftijd man en vrouw drie jaar (ongewijzigd);
- administratiekosten en excassokosten totaal 4,5% van de technische voorziening (ongewijzigd).

Uit de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo 2019 kan voor het pensioenfonds een gemiddelde rekenrente van 0,6% worden afgeleid (2018: 1,3%).

De voor de berekening van de technische voorziening gehanteerde rentetermijnstructuur DNB betreft voor looptijden tot en met 20 jaar de marktrente op de interbancaire swapmarkt. Voor looptijden langer dan 20 jaar wordt de swapcurve per balansdatum aangepast door de onderliggende éénjaarsforwardrente te extrapoleren naar een lange termijn verwacht renteniveau, de zogenoemde ultimate forward rate (UFR).

De UFR wordt vastgesteld als 120-maands voortschrijdend gemiddelde van de werkelijke 1-jaar 20-jaarsforwardrentes. In de door DNB gevolgde methodiek beweegt de rente vanaf 21 jaar geleidelijk in de richting van de UFR, doordat de forwardrente wordt gemiddeld met de UFR. De UFR bedraagt ultimo 2019 2,1% (2018: 2,3%).

Technische voorziening voor risico deelnemers

De technische voorziening voor risico deelnemers heeft betrekking op de beschikbare-premieregeling. De voorziening wordt gewaardeerd op de balanswaarde van de daarmee samenhangende beleggingen. Uiterlijk op de ingangsdatum van het pensioen wordt het opgebouwde kapitaal omgezet in pensioenrechten en opgenomen in de technische voorziening voor risico pensioenfonds.

Per 1 december 2019 zijn alle rechten voor risico deelnemers omgezet in pensioenaanspraken in het fonds of overgedragen naar een andere pensioenuitvoerder. De voorziening is per 31 december 2019 derhalve nihil.

Schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, die in het algemeen overeenkomt met de nominale waarde.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen voor resultaatbepaling vloeien voort uit de voor de beleggingen en de technische voorziening gehanteerde waarderingsgrondslagen. Voor een aantal posten worden de grondslagen voor resultaatbepaling hierna (nader) uiteengezet.

Directe beleggingsopbrengsten

Rente wordt ten gunste van het resultaat gebracht in de periode waarop deze betrekking heeft. Dividend wordt in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van beschikbaarstelling. Voor beursgenoteerde aandelen is dit de datum waarop een aandeel ex dividend noteert.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen, inclusief derivaten. Alle waardeveranderingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als opbrengst beleggingen direct in de staat van baten en lasten opgenomen.

Premies

Premies worden ten gunste van het resultaat gebracht in de periode waarin de daarmee samenhangende pensioenrechten worden opgebouwd. Premiekortingen en extra premies worden verwerkt in de periode waarin aan de daarvoor overeengekomen voorwaarden wordt voldaan. Dit is de periode waarin de premiekorting of extra premie onvoorwaardelijk is geworden.

Waardeoverdrachten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Mutatie technische voorziening

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen en partnerpensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van de pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin deze ontstaan. De toekomstige premievrije pensioenopbouw van arbeidsongeschikte deelnemers wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de arbeidsongeschiktheid ontstaat.

Toeslagen

De toevoeging aan de technische voorziening uit hoofde van toeslagverlening wordt in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarin het bestuursbesluit wordt genomen.

Rentetoevoeging technische voorziening

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur per balansdatum. Aan de technische voorziening wordt rente toegevoegd op basis van de éénjaarsrente volgens deze rentetermijnstructuur primo verslagperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening en het effect van wijzigingen in de actuariële grondslagen.

Wijziging rekenrente

Het effect van de verandering van de rekenrente op de technische voorziening wordt ultimo verslagperiode in de staat van baten en lasten opgenomen.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval van de technische voorziening wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Pensioenrechten waardeoverdrachten

De met waardeoverdrachten samenhangende toevoeging en onttrekking aan de technische voorziening worden in de rekening van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Wijziging actuariële grondslagen

Het effect van wijzigingen in de actuariële grondslagen op de technische voorziening wordt ultimo verslagperiode in de staat van baten en lasten opgenomen.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Herverzekeringen

Herverzekeringsuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben. Winst aandelen worden ten gunste van het resultaat gebracht in de periode waarin zij bekend worden.

Kosten

Kosten worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarop zij betrekking hebben.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de directe methode. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

Kasstromen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum.

Onder liquide middelen worden verstaan banktegoeden die niet het karakter hebben van beleggingen.

Toelichting op de balans per 31 december

(bedragen in duizenden euro's)

Activa

1 Vastgoedbeleggingen

	2019	2018
Totaal	61.056	51.048

De portefeuille vastgoedbeleggingen bestaat (nagenoeg) volledig uit beleggingen in beursgenoteerde vastgoedondernemingen.

De samenstelling van de onderliggende portefeuille op basis van doorkijk (uitgedrukt in percentages) naar regio is als volgt:

	2019	2018
Azië exclusief Japan	2,5%	1,1%
Europa (EU landen)	14,5%	17,8%
Europa (niet EU landen)	1,8%	0,7%
Noord-Amerika	55,8%	53,8%
Pacific	25,4%	26,6%
Totaal	100,0%	100,0%

2 Aandelen

	2019	2018
Aandelen	176.606	148.597
Aandelenbeleggingsfondsen	32.450	32.247
Totaal	209.056	180.844

De aandelenportefeuille, inclusief de onderliggende portefeuilles van de aandelenfondsen, kan verder als volgt worden gespecificeerd:

	2019	2018
Beursgenoteerd	209.056	180.844
Totaal	209.056	180.844

De totale aandelenportefeuille op basis van doorkijk (uitgedrukt in percentages) kan als volgt worden gespecificeerd per sector:

	2019	2018
Basismaterialen	4,6%	6,0%
Communicatie diensten	8,5%	3,7%
Cyclische consumptiegoederen	10,8%	11,4%
Defensieve consumptiegoederen	7,6%	7,8%
Energie	5,4%	7,1%
Financiële dienstverlening	18,2%	18,3%
Gezondheidszorg	11,5%	11,3%
Industrie	10,6%	10,1%
Nutsbedrijven	3,4%	3,3%
Technologie	19,1%	19,7%
Overig	0,3%	1,3%
Totaal	100,0%	100,0%

De samenstelling van de onderliggende portefeuille op basis van doorkijk (uitgedrukt in percentages) naar regio is als volgt:

	2019	2018
Azië exclusief Japan	10,6%	11,8%
Europa (EU landen)	17,3%	17,2%
Europa (niet EU landen)	4,6%	4,5%
Midden- en Zuid-Amerika	1,5%	2,2%
Noord-Amerika	55,1%	52,2%
Pacific	10,2%	11,1%
Overig	0,7%	1,0%
Totaal	100,0%	100,0%

De volgende aandelen(beleggingsfondsen) maken meer dan 5% uit van de totale portefeuille aandelen:

	2019	2018
Acadian Emerging Markets Equity UCITS II	32.450	32.247

3 Vastrentende waarden

	2019	2018
Obligaties	321.586	319.619
Obligatiefondsen	244.954	229.876
Hoogrentend obligatiefondsen	35.126	30.691
Onderhandse lening	2.703	2.333
Obligatieleningen (Mortgage Backed Securities)	514	711
Herverpakte schuldtitels (Asset Backed Securities)	374	106
Banktegoeden in rekening-courant	5.205	3.530
Totaal	610.462	586.866

De resterende looptijd van de portefeuille vastrentende waarden, inclusief de onderliggende portefeuilles van de obligatiefondsen, gebaseerd op de contractuele aflossingsdata op basis van doorkijk (uitgedrukt in percentages) is als volgt:

	2019	2018
Korter dan 1 jaar	7,5%	5,8%
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	35,9%	42,4%
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	31,2%	30,4%
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	11,4%	10,6%
Langer dan 20 jaar	14,0%	10,8%
Totaal	100,0%	100,0%

De kredietwaardigheid van de totale portefeuille op basis van doorkijk (uitgedrukt in percentages) kan als volgt worden weergegeven:

	2019	2018
AAA-rating	24,9%	26,6%
AA-rating	15,9%	16,9%
A-rating	14,2%	12,9%
BBB-rating	18,6%	18,0%
Lagere rating dan BBB	12,8%	12,1%
Geen rating	13,6%	13,5%
Totaal	100,0%	100,0%

De indeling van de portefeuille is gebaseerd op de gepubliceerde credit ratings van één van de volgende ratingbureaus: Standard & Poor's, Moody's en Fitch. In geval alle drie bureaus een rating geven, is de op één na hoogste gehanteerd. In geval twee van deze kredietbeoordelaars een rating geven, is de hoogste van de twee gehanteerd. Indien slechts één van deze bureaus een rating geeft, is vanzelfsprekend deze rating gehanteerd.

De investeringen in hypothecaire leningen van EUR 71.640 duizend (2018: EUR 67.006 duizend) hebben betrekking op een tweetal beleggingsfondsen. De onderliggende hypothecaire leningen (woninghypotheken) hebben geen rating en zijn dan ook begrepen in het deel van de portefeuille vastrentende waarden zonder rating. Deze beleggingsfondsen hebben evenmin een officiële rating. Op basis van een intern model van de beheerders van de beleggingsfondsen is de indicatieve rating AA.

De samenstelling van de totale portefeuille op basis van doorkijk (uitgedrukt in percentages) naar regio is als volgt:

	2019	2018
Azië exclusief Japan	1,4%	1,0%
Europa (EU landen)	57,0%	58,2%
Europa (niet EU landen)	2,6%	2,4%
Midden- en Zuid-Amerika	1,7%	2,6%
Noord-Amerika	22,9%	21,4%
Pacific	13,2%	13,5%
Overig	1,2%	0,9%
Totaal	100,0%	100,0%

De volgende obligaties (exclusief onderliggende obligaties van beleggingsfondsen) maken meer dan 5% uit van de totale portefeuille vastrentende waarden:

	2019	2018
Aeam European Credit Fund	91.186	85.498
Investec Global Strategy Fund - Emerging Markets Local Currency Dynamic Debt Fund I Acc USD	42.268	39.243
Staatsobligaties Nederland	42.095	40.401
Barings European Loan Fund	39.860	38.129
Aeam Dutch Mortgage Fund	36.721	34.100
Nomura Funds Ireland - Nomura US High Yield Bond F	35.126	30.684
PVF Particuliere Hypothekenfonds	34.919	32.906

Een deel van de obligatieportefeuille met een totale marktwaarde van EUR 3.700 duizend (2018: EUR 4.800 duizend) is gestort in een gesepareerd depot als zekerheid voor derivaten met een negatieve marktwaarde. Deze obligaties staan niet ter vrije beschikking van het pensioenfonds.

4 Derivaten

Derivaten met een positieve marktwaarde zijn als een actiefpost in de balans opgenomen en derivaten met een negatieve marktwaarde zijn onder de verplichtingen opgenomen.

	Activa	Passiva	Per saldo
2019			
Valutatermijncontracten	2.689	-	2.689
Interest rate swaps	10.486	-5.475	5.011
Totaal	13.175	-5.475	7.700
2018			
Valutatermijncontracten	597	-292	305
Interest rate swaps	-	-4.687	-4.687
Totaal	597	-4.979	-4.382

Het volgende overzicht geeft inzicht in de portefeuille derivaten per balansdatum:

	Contract- omvang	2019 Markt- waarde	Contract- omvang	2018 Markt- waarde
Valutatermijncontracten				
Verkocht	204.614	2.689	197.024	305
Aandelenfutures				
Gekocht	-	-	-	-
Interest rate swaps				
Gekocht	133.000	5.011	76.000	-4.687
Obligatiefutures				
Gekocht	15.056	-	17.174	-
Verkocht	12.294	-	14.177	-

Valutatermijncontracten zijn in dit overzicht aangeduid als verkocht indien de positie in euro's long is en de positie in vreemde valuta's short is. De valutatermijncontracten zijn afgesloten met het doel om het valutarisico af te dekken.

Als gekocht aangeduide interest rate swaps zijn zogenoemde receiver swaps, waarbij een vaste rente wordt ontvangen en een variabele rente wordt betaald. Door middel van de portefeuille interest rate swaps wordt het rentemismatchrisico gedeeltelijk afgedekt.

De afgesloten futures (aandelenfutures en obligatiefutures) dienen de rendementsdoelstelling.

De futures zijn beursgenoteerd en de overige derivatencontracten zijn niet-beursgenoteerd.

De portefeuille gekochte interest rate swaps is als volgt samengesteld naar looptijden:

		2019		2018
	Contract- omvang	Markt- waarde	Contract- omvang	Markt- waarde
Korter dan 10 jaar	-	-	-	-
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	30.000	-1.117	10.000	-984
Langer dan 20 jaar	103.000	6.128	66.000	-3.703
Totaal	133.000	5.011	76.000	-4.687

De andere contracten hebben een (resterende) looptijd korter dan een jaar.

De volgende tegenpartijen maken meer dan 5% uit van de totale (positieve) marktwaarde van de derivatenportefeuille:

	2019	2018
Royal Bank of Scotland	8.024	-
Bank of America	2.584	-
JP Morgan	2.462	516
Citi Group	105	81

Voor derivatencontracten met een positieve marktwaarde zijn zekerheden verkregen in de vorm van staatsobligaties met ten minste een AA-rating tot een bedrag van totaal EUR 11.200 duizend (2018: EUR 500 duizend). Voor derivatencontracten met een negatieve marktwaarde zijn zekerheden gegeven tot een bedrag van totaal EUR 3.700 duizend (2018: EUR 4.800 duizend).

5 Beleggingen voor risico deelnemers

Onder beleggingen voor risico deelnemers zijn de beleggingen uit hoofde van de beschikbare-premieregeling en de pensioenspaarregeling opgenomen. De ingelegde bedragen zijn belegd voor risico van de deelnemers.

	2019	2018
Vastgoed	-	758
Aandelen	-	3.596
Vastrentende waarden	-	2.005
Overig	-	14
Totaal	-	6.373

De portefeuille bestond uit beursgenoteerde beleggingsfondsen en spaarrekeningen.

6 Herverzekeringsdeel technische voorziening

Hieronder is de gekapitaliseerde waarde van de herverzekeringscontracten opgenomen.

	2019	2018
Risicoverzekering	120	160
Garantiecontracten	11.736	11.751
Totaal	11.856	11.911

Het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico zijn gedeeltelijk herverzekerd.

Een gedeelte van het ouderdomspensioen en partnerpensioen met betrekking tot in het verleden gedane pensioentoezeggingen is ondergebracht bij verzekeringsmaatschappijen. Het betreffen garantiecontracten die premievrij zijn. In een aantal van deze contracten is een winstdelingsclausule opgenomen. Een deel van de hieruit resulterende uitkeringen wordt door de verzekeraars aan het pensioenfonds uitgekeerd en een deel wordt rechtstreeks aan de pensioengerechtigden uitgekeerd. Indien sprake is van toeslagverlening betaalt het pensioenfonds de hiervoor benodigde koopsom aan de verzekeraars. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter.

De mutaties kunnen als volgt worden weergegeven:

	2019	2018
Stand begin van het jaar	11.911	12.520
Rentetoevoeging	-10	-12
Wijziging rekenrente	274	97
Uitkeringen herverzekerings	-379	-399
Wijzigingen actuariële grondslagen	-	-42
Overige mutaties, per saldo	60	-253
Balanswaarde eind van het jaar	11.856	11.911

Het herverzekeringsdeel technische voorziening heeft een langlopend karakter.

7 Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

	2019	2018
Werkgevers	458	139
Collectieve waardeoverdracht risico deelnemers	7.521	-
Totaal vorderingen pensioenen	7.979	139
Af te wikkelen beleggingstransacties	-	31
Dividend	473	765
Dividendbelasting	128	66
Omzetbelasting	140	88
Overige vorderingen en overlopende activa	115	127
Totaal vorderingen beleggingen	856	1.077
Totaal	8.835	1.216

8 Liquide middelen

Liquide middelen worden onderscheiden van banktegoeden die het karakter hebben van beleggingen of direct beschikbaar zijn om te worden belegd. Deze posten zijn begrepen in vastrentende waarden.

	2019	2018
Banktegoeden in rekening-courant	1.279	658
Totaal	1.279	658

De liquide middelen zijn vrij opeisbaar. Het pensioenfonds heeft een kredietfaciliteit bij de huisbankier van EUR 6.000 duizend (2018: EUR 6.000 duizend).

Passiva

9 Stichtingskapitaal en reserves

Overige reserves

	2019	2018
Stand begin van het jaar	120.733	168.017
Resultaat	19.311	-47.284
Stand eind van het jaar	140.044	120.733

Het stichtingskapitaal bedraagt (ongewijzigd) EUR 453,78 en is gestort bij oprichting. De vermogenspositie wordt toegelicht in de risicoparagraaf op pagina 58 tot en met 64.

10 Technische voorziening voor risico pensioenfondsen

	2019		2018	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Actieve deelnemers	60	93	61	279
Arbeidsongeschikte deelnemers	58	16.233	66	12.889
Gewezen deelnemers	4.617	282.148	4.842	240.073
Ingegaan ouderdomspensioen (inclusief overbruggingspensioen)	2.905	333.380	2.920	322.952
Ingegaan partnerpensioen	1.414	102.195	1.431	97.963
Ingegaan wezenpensioen	18	66	22	110
Totaal pensioenuitkeringen	9.072	734.115	9.342	674.266
Administratiekosten en excassokosten		33.035		30.342
Totaal	9.072	767.150	9.342	704.608

De technische voorziening met betrekking tot arbeidsongeschikte deelnemers bestaat uit:

	2019	2018
Opgebouwde pensioenrechten ouderdomspensioen	6.967	5.406
Toekomstige premievrije opbouw pensioenrechten ouderdomspensioen	2.649	1.903
Ingegaan arbeidsongeschiktheidspensioen	6.617	5.580
Totaal	16.233	12.889

De waarde van de technische voorziening naar resterende looptijd is als volgt:

	2019	2018
Korter dan 1 jaar	34.308	34.506
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	130.441	130.558
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	146.896	141.949
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	224.232	203.661
Vanaf 20 jaar tot 30 jaar	134.048	113.645
Vanaf 30 jaar tot 40 jaar	66.249	54.349
Langer dan 40 jaar	30.976	25.940
Totaal	767.150	704.608

De mutaties in de voorziening zijn als volgt:

	2019	2018
Stand begin van het jaar	704.608	707.731
Pensioenopbouw actieve deelnemers	155	2.423
Uitgaande waardeoverdrachten	-249	-313
Rentetoevoeging	-1.595	-1.767
Wijziging rekenrente	82.708	23.359
Toeslagverlening	8.507	12.164
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-32.709	-32.993
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-1.454	-1.304
Wijziging actuariële grondslagen	-	-3.574
Actuariële resultaten	846	-1.451
Omzetting pensioenspaarkapitaal in pensioenrechten	6.300	371
Overige mutaties	33	-38
Stand eind van het jaar	767.150	704.608

Uit de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo 2019 kan voor het pensioenfonds een gemiddelde rekenrente van 0,6% worden afgeleid. Ultimo 2018 was de afgeleide rekenrente 1,3%.

11 Technische voorziening voor risico deelnemers

De mutaties kunnen als volgt worden weergegeven:

	2019	2018
Stand begin van het jaar	6.373	6.966
Inleg premies	-	61
Waardeoverdrachten, per saldo	-56	-
Beleggingsopbrengsten	1.289	-342
Omzetting in pensioenrechten	-7.532	-312
Overige mutaties	-74	-
Stand eind van het jaar	-	6.373

12 Schulden en overlopende passiva

	2019	2018
Werkgevers	-	295
Herverzekeraar	90	62
Pensioenuitkeringen	23	15
Niet opgevraagde pensioenen	739	605
Belastingen en premies sociale verzekeringen	693	719
Overige schulden en overlopende passiva	452	149
Totaal schulden en overlopende passiva pensioenen	1.997	1.845
Af te wikkelen beleggingstransacties	289	404
Overige schulden en overlopende passiva	764	571
Totaal schulden en overlopende passiva beleggingen	1.053	975
Totaal	3.050	2.820

De schuld aan herverzekeraar heeft betrekking op koopsom toeslagen 2020.

Het onder niet opgevraagde pensioenen opgenomen bedrag van EUR 739 duizend (2018: EUR 605 duizend) heeft volledig betrekking op afkopen van (kleine) pensioenen.

De schulden hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

Overige informatie beleggingen

Beleggingsportefeuille

De totale beleggingsportefeuille bedraagt EUR 888.077 duizend (2018: EUR 820.851 duizend) en is als volgt samengesteld:

	2019	2018
Vastgoedbeleggingen	61.056	51.048
Aandelen	209.056	180.844
Vastrentende waarden	610.462	586.866
Derivaten activa	13.175	597
Derivaten passiva	-5.475	-4.979
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	888.274	814.376
Vorderingen	856	1.077
Schulden	-1.053	-975
Totaal voor risico pensioenfonds	888.077	814.478
Totaal voor risico deelnemers	-	6.373
Totaal	888.077	820.851

Marktwaaarde beleggingen voor risico pensioenfonds

De beleggingen kunnen overeenkomstig RJ 290.916 als volgt worden ingedeeld naar de categorieën afgeleid van genoteerde marktprijzen, onafhankelijke taxaties, netto-contante-waardeberekeningen en andere geschikte methoden:

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Netto- contante waarde	Andere geschikte methoden	Totaal
2019					
Vastgoed	60.988	-	-	68	61.056
Aandelen	209.052	-	-	4	209.056
Vastrentende waarden	572.840	-	2.703	34.919	610.462
Derivaten activa	-	-	13.175	-	13.175
Derivaten passiva	-	-	-5.475	-	-5.475
Totaal	842.880	-	10.403	34.991	888.274

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Netto- contante waarde	Andere geschikte methoden	Totaal
2018					
Vastgoed	51.033	-	-	15	51.048
Aandelen	180.844	-	-	-	180.844
Vastrentende waarden	551.627	-	2.333	32.906	586.866
Derivaten activa	-	-	597	-	597
Derivaten passiva	-	-	-4.979	-	-4.979
Totaal	783.504	-	-2.049	32.921	814.376

Marktwaaarde beleggingen voor risico deelnemers					
	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Netto- contante waarde	Andere geschikte methoden	Totaal
2019					
Vastgoed	-	-	-	-	-
Aandelen	-	-	-	-	-
Vastrentende waarden	-	-	-	-	-
Overig	-	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-	-
2018					
Vastgoed	758	-	-	-	758
Aandelen	3.596	-	-	-	3.596
Vastrentende waarden	1.629	-	-	376	2.005
Overig	14	-	-	-	14
Totaal	5.997	-	-	376	6.373

De onder andere geschikte methoden gerangschikte beleggingen betreffen spaarrekeningen.

Mutaties beleggingen voor risico pensioenfonds				
	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal
2019				
Balanswaarde begin van het jaar	51.048	180.844	586.866	818.758
Aankopen	22.200	10.944	144.693	177.837
Verkopen	-25.114	-27.625	-157.779	-210.518
Waardeveranderingen	12.922	44.893	35.183	92.998
Verandering lopende rente			-176	-176
Mutatie liquiditeiten			1.675	1.675
Balanswaarde eind van het jaar	61.056	209.056	610.462	880.574
2018				
Balanswaarde begin van het jaar	57.945	220.368	589.139	867.452
Aankopen	26.010	19.807	189.080	234.897
Verkopen	-30.388	-46.393	-182.861	-259.642
Waardeveranderingen	-2.519	-12.938	-5.403	-20.860
Verandering lopende rente			-17	-17
Mutatie liquiditeiten			-3.072	-3.072
Balanswaarde eind van het jaar	51.048	180.844	586.866	818.758

Derivaten zijn niet in dit overzicht opgenomen.

Mutaties beleggingen voor risico deelnemers			
	2019	2018	
Balanswaarde begin van het jaar	6.373	6.966	
Aankopen	294	5.587	
Verkopen	-7.418	-5.486	
Waardeveranderingen	1.127	-474	
Mutatie spaarrekeningen	-376	-220	
Balanswaarde eind van het jaar	-	6.373	

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Voorwaardelijke vorderingen

Conform artikel 14 lid 4 van de uitvoeringsovereenkomst van 1 juli 2018 is de werkgever op 31 december 2020 een bedrag van € 2,1 miljoen verschuldigd voor alle (uitvoerings)kosten van het pensioenfonds gemaakt na 31 december 2020. Dit bedrag zal worden voldaan in drie jaarlijkse termijnen van EUR 700 duizend waarvan de eerste termijn vervalt op 1 januari 2021, de tweede termijn op 1 januari 2022 en de laatste termijn op 1 januari 2023.

(Langlopende) contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een overeenkomst betreffende pensioenuitvoering en bestuursondersteuning afgesloten voor de periode tot en met 31 december 2020. De totale verplichting voor de resterende looptijd bedraagt EUR 914 duizend (2018: EUR 920 duizend).

Risicobeheer

In het bestuursverslag worden de belangrijke risico's die het pensioenfonds loopt besproken, wordt ingegaan op de risicohouding en wordt het beleid beschreven dat wordt gevoerd om deze risico's te beheersen. In deze paragraaf van de jaarrekening worden voornamelijk de financiële risico's beschreven en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico van het pensioenfonds is het solvabiliteitsrisico. Dit is het risico dat het fonds op lange termijn de pensioenverplichtingen niet kan nakomen. De solvabiliteit wordt gemeten aan de hand van het verschil tussen het aanwezig eigen vermogen en het vereist eigen vermogen. Daarnaast wordt de (nominale) dekkinggraad als solvabiliteitsratio gehanteerd. De nominale dekkinggraad is de verhouding tussen de nettoactiva en het totaal van de technische voorzieningen (technische voorziening voor risico pensioenfonds en technische voorziening voor risico deelnemers).

Het vereist eigen vermogen wordt berekend op basis van een scenarioanalyse zoals gebruikt in de standaardmethode voor de solvabiliteitstoets van DNB.

Het surplus van het aanwezig eigen vermogen ten opzichte van het vereist eigen vermogen bedraagt EUR 21.402 duizend (2018: EUR 7.673 duizend):

	2019	2018
Vereiste buffers		
• Rentemismatchrisico	6.727	17.118
• Vastgoedrisico en aandelenrisico	80.013	73.952
• Valutarisico	30.020	29.292
• Commodityrisico	-	-
• Kredietrisico	42.067	37.394
• Verzekeringstechnisch risico	22.584	20.360
• Liquiditeitsrisico	-	-
• Concentratierisico	-	-
• Operationeel risico	-	-
• Actief risico	7.879	7.715
Totaal	189.290	185.831
Diversificatie van risico's	-72.187	-72.771
Totaal vereist eigen vermogen	117.103	113.060
Aanwezig eigen vermogen	140.044	120.733
Surplus	22.941	7.673

In voorgaand overzicht worden de vereiste buffers voor de onderscheiden risico's en het diversificatie-effect weergegeven. Het vereist eigen vermogen van EUR 117.103 (2018: EUR 113.060) is gebaseerd op de strategische beleggingsportefeuille ultimo verslagjaar, die bepalend is voor de vermogenstoets van DNB. De hiermee overeenkomende nominale dekkinggraad bedraagt 115,3% (2018: 115,9%). De actuele nominale dekkinggraad bedraagt 118,3% (2018: 117,0%).

De ontwikkeling van de nominale dekkingsgraad kan als volgt worden geanalyseerd:

	2019	2018
Dekkingsgraad begin van het jaar	117,0%	123,5%
Premies	0,0%	0,0%
Pensioenuitkeringen	0,8%	1,2%
Toeslagverlening pensioenrechten	-1,4%	-2,1%
Resultaat beleggingen	15,4%	-2,7%
Rentetoevoeging technische voorziening	0,0%	0,4%
Wijziging rekenrente technische voorziening	-12,2%	-3,9%
Wijziging actuariële grondslagen	0,0%	0,6%
Overig	-1,3%	0,0%
Dekkingsgraad eind van het jaar	118,3%	117,0%

De in de berekening van de nominale dekkingsgraad van 118,3% (2018: 117,0%) opgenomen technische voorziening voor risico pensioenfonds is vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur DNB. Hieruit kan voor het pensioenfonds een gemiddelde rekenrente van 0,6% (2018: 1,3%) worden afgeleid.

Het minimaal vereist eigen vermogen, uitgaande van een minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,0%, bedraagt EUR 30.686 duizend (2018: EUR 28.439 duizend).

De beleidsdekkingsgraad bedraagt 117,6% (2018: 123,0%). De beleidsdekkingsgraad is de (voortschrijdend) gemiddelde nominale dekkingsgraad van de laatste 12 maanden.

De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor:

- de toetsing aan het (strategisch) vereist eigen vermogen;
- het toepassen van eventuele kortingen;
- het indexeringsbeleid.

Op basis van de toetsing van de beleidsdekkingsgraad aan de met het (strategisch) vereist vermogen overeenkomende dekkingsgraad wordt vastgesteld of het pensioenfonds in een tekortsituatie verkeert en een herstelplan moet indienen bij DNB. Het herstelplan wordt jaarlijks geactualiseerd.

De beleidsdekkingsgraad is 2,1 procentpunten hoger (2018: 7,1 procentpunten hoger) dan de met het (strategisch) vereist vermogen overeenkomende dekkingsgraad.

Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden de pensioenverplichtingen contant gemaakt tegen de reële rente. De reële rente wordt berekend door de nominale rekenrente volgens de rentetermijnstructuur DNB te verminderen met de geschatte inflatiecomponent. Deze benaderingswijze wordt gebruikt omdat de reële rentetermijnstructuur niet rechtstreeks kan worden gebaseerd op marktinformatie.

De reële dekkingsgraad bedraagt 92,5% (2018: 90,1%) en is gebaseerd op een afgeleide reële marktrente van negatief 0,8% (2018: negatief 0,3%).

Het solvabiliteitsrisico wordt hierna toegelicht aan de hand van de in de solvabiliteitstoets van DNB onderkende risico's. Met uitzondering van het operationele risico, worden deze risico's aangemerkt als financiële risico's.

Rentemismatchrisico

Rentemismatchrisico is het verschil in rentegevoeligheid tussen de portefeuille vastrentende waarden en de technische voorziening voor risico pensioenfonds. De rentegevoeligheid van de technische voorziening is als gevolg van de langere looptijden hoger dan die van de portefeuille obligaties. Een daling van de marktrente leidt tot een stijging van de waarde van de technische voorziening, die slechts voor een deel wordt gecompenseerd door een stijging van de waarde van de portefeuille obligaties.

Door afdekking van het rentemismatchrisico is de vermogenspositie van het pensioenfonds minder gevoelig voor de ontwikkeling van de marktrente. Het rentemismatchrisico wordt afgedekt door middel van interest rate swaps.

Het volgende overzicht van de looptijden van de portefeuille vastrentende waarden (nagenoeg alleen obligaties op basis van doorkijk), de technische voorziening en de portefeuille interest rate swaps geeft op hoofdlijnen inzicht in het rentemismatchrisico:

	Vastrentende waarden	Technische voorziening	Positie vóór rente- derivaten	Interest rate swaps	Netto positie
2019					
Korter dan 1 jaar	45.292	-34.308	10.984	-133.000	-122.016
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	216.202	-130.441	85.761	-	85.761
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	187.727	-146.896	40.831	-	40.831
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	68.379	-224.232	-155.853	28.883	-126.970
Langer dan 20 jaar	84.540	-231.273	-146.733	109.128	-37.605
Totaal	602.140	-767.150	-165.010	5.011	-159.999
2018					
Korter dan 1 jaar	33.302	-34.506	-1.204	-76.000	-77.204
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	243.520	-130.558	112.962	-	112.962
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	174.763	-141.949	32.814	-	32.814
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	60.865	-203.661	-142.796	9.016	-133.780
Langer dan 20 jaar	62.238	-193.934	-131.696	62.297	-69.399
Totaal	574.688	-704.608	-129.920	-4.687	-134.607

In vorenstaand overzicht is geen rekening gehouden met posities in obligatiefutures.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten aan de hand van de modified duration. Dit is de met de contante waarde van rente en aflossing gewogen gemiddelde looptijd in jaren. De duration mismatch is het verschil tussen de duration van de pensioenverplichtingen en de naar omvang (ten opzichte van de pensioenverplichtingen) gewogen duration van de vastrentende waarden.

De modified duration van de portefeuille vastrentende waarden en de technische voorziening en de duration mismatch zijn als volgt:

	2019	2018
Vastrentende waarden inclusief rentederivaten	11,8	8,6
Gewogen ten opzichte van technische voorziening	8,2	6,8
Technische voorziening	15,3	14,5
Mismatch	7,1	7,7

Bij de berekening van de modified duration van de vastrentende waarden worden high yield bonds en emerging market debt buiten beschouwing gelaten.

Bij een rentestijging daalt de waarde van de vastrentende waarden minder dan de waarde van de technische voorziening, waardoor de dekkingsgraad verbetert. Bij een rentedaling stijgt de waarde van de vastrentende waarden minder dan de waarde van de technische voorziening, waardoor de dekkingsgraad verslechtert.

Een daling van de nominale marktrente met 1,0 procentpunt resulteert in een daling van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 8 procentpunten (2018: ongeveer 8 procentpunten). Een stijging van de nominale

marktrente met 1,0 procentpunt daarentegen resulteert in een verbetering van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 10 procentpunten (2018: ongeveer 9 procentpunten).

Hiervoor is ervan uitgegaan dat de marktrente voor alle looptijden in gelijke mate stijgt of daalt. Er kan echter sprake zijn van verschillen in de rentebeweging voor verschillende looptijden. De lange rente kan bijvoorbeeld sterker stijgen of dalen dan de korte rente. Veranderingen in de rentecurve worden niet gemeten aan de hand van de modified duration, maar hebben wel invloed op de rentemismatch.

Vastgoedrisico en aandelenrisico

Vastgoedrisico is het risico dat de waarde van vastgoed en vastgoedaandelen verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Informatie over de spreiding van de portefeuille naar sector en regio is opgenomen in de toelichting op de balanspost vastgoed. De portefeuille vastgoedbeleggingen maakt ongeveer 7% (2018: ongeveer 6%) uit van de totale beleggingen.

In de solvabiliteitstoets van DNB wordt uitgegaan van een waardeschok van beursgenoteerd vastgoed van 30% en niet-beursgenoteerd vastgoed van 15%. Een hiermee overeenkomende waardedaling van de vastgoedbeleggingen resulteert in een daling van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 2 procentpunten (2018: ongeveer 2 procentpunten). Een hiermee overeenkomende waardestijging van deze beleggingen daarentegen resulteert in een verbetering van de dekkingsgraad met ongeveer 2 procentpunten (2018: ongeveer 2 procentpunten).

Aandelenrisico is het risico dat de waarde van aandelen verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Informatie over de spreiding van de portefeuille naar sector en regio is opgenomen in de toelichting op de balanspost aandelen. De aandelenportefeuille maakt ongeveer 24% (2018: ongeveer 22%) uit van de totale beleggingsportefeuille.

In de solvabiliteitstoets van DNB wordt uitgegaan van een waardeschok van beursgenoteerde aandelen ontwikkelde markten van 30%, beursgenoteerde aandelen opkomende markten van 40% en niet-beursgenoteerde aandelen (private equity) van eveneens 40%. Een hiermee overeenkomende waardedaling van de totale aandelenportefeuille, rekening houdend met de positie in aandelenfutures, resulteert in een daling van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 8 procentpunten (2018: ongeveer 8 procentpunten). Een hiermee overeenkomende waardestijging van de portefeuille aandelen, eveneens rekening houdend met de positie in aandelenfutures, resulteert in een verbetering van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 8 procentpunten (2018: ongeveer 8 procentpunten).

Valutarisico

Valutarisico is het risico dat de waarde van beleggingen verandert als gevolg van veranderingen in valutakoersen.

Van de beleggingen (exclusief de derivatenposities) luidt omgerekend EUR 421.812 duizend (2018: EUR 374.764 duizend) in een andere valuta dan de euro.

De valutapositie op basis van doorkijk (uitgedrukt in euro's) kan als volgt worden geanalyseerd:

	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal	Valuta-afdekking	Netto positie
2019						
Amerikaanse dollar	33.473	116.388	129.951	279.812	-193.401	86.411
Japanse yen	6.858	14.307	-	21.165	-	21.165
Britse pond	3.191	9.908	6.997	20.096	-19.236	860
Overige valuta's	14.434	47.520	38.785	100.739	-1.314	99.425
Totaal	57.956	188.123	175.733	421.812	-213.951	207.861

	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal	Valuta-afdekking	Netto positie
2018						
Amerikaanse dollar	26.460	95.927	122.902	245.289	-177.024	68.265
Japanse yen	5.716	12.427	-	18.143	-13.120	5.023
Britse pond	2.731	9.096	5.217	17.044	-11.224	5.820
Overige valuta's	11.166	46.914	36.208	94.288	-3.287	91.001
Totaal	46.073	164.364	164.327	374.764	-204.655	170.109

In de solvabiliteitstoets van DNB wordt uitgegaan van een waardeschok van de na afdekking resterende positie in vreemde valuta's van ontwikkelde markten ten opzichte van de euro van 20%. De positie in vreemde valuta's van opkomende markten wordt geschokt met 35%. Hiermee overeenkomende dalingen van de valutakoersen ten opzichte van de euro resulteren in een daling van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 7 procentpunten (2018: ongeveer 6 procentpunten). Hiermee overeenkomende stijgingen van de valutakoersen resulteren in een verbetering van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 7 procentpunten (2018: ongeveer 6 procentpunten).

Commodityrisico

Commodityrisico is het risico dat de waarde van commoditybeleggingen verandert als gevolg van veranderingen in de marktprijzen van onderliggende grondstoffen. Het fonds belegt niet in commodities of commodityderivaten, zodat geen sprake is van commodityrisico.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat tegenpartijen hun contractuele verplichtingen aan het pensioenfonds of de beleggingsfondsen waarin het pensioenfonds participeert niet nakomen. Informatie over de kredietwaardigheid van de portefeuille op basis van credit ratings en over de spreiding van de portefeuille naar sector en regio is opgenomen in de toelichting op de balanspost vastrentende waarden. Ongeveer 25% (2018: ongeveer 27%) van de totale portefeuille heeft de hoogste rating AAA en ongeveer 16% (2018: ongeveer 17%) van de portefeuille heeft de AA-rating. Voor derivaten met een positieve marktwaarde zijn zekerheden verkregen in de vorm van staatsobligaties met ten minste een AA-rating.

Verzekeringstechnisch risico

Het belangrijkste verzekeringstechnisch risico is het langlevensrisico. Dit is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld bij de vaststelling van de premie en de berekening van de technische voorziening. Door toepassing van de AG-prognosetafels 2018 met correcties voor ervaringssterfte wordt rekening gehouden met een toekomstige verbetering van de levensverwachting. Dit neemt niet weg dat een grote mate van onzekerheid bestaat met betrekking tot de toekomstige ontwikkeling van de levensverwachting.

Het pensioenfonds heeft het overlijdensrisico en het risico van arbeidsongeschiktheid (gedeeltelijk) verzekerd.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat onvoldoende liquide middelen beschikbaar zijn om op korte termijn aan de verplichtingen (voornamelijk de pensioenuitkeringen) te kunnen voldoen. Dit risico is onder normale omstandigheden nagenoeg afwezig, omdat de pensioenuitkeringen voor een belangrijk deel kunnen worden voldaan uit de ontvangen premies en directe beleggingsopbrengsten en bovendien verreweg het grootste deel van de beleggingsportefeuille bestaat uit liquide vermogenstitels. Dit neemt niet weg dat ingenomen derivatenposities kunnen leiden tot de contractuele verplichting tot bijstorting. Feitelijk is het liquiditeitsrisico geen onderdeel van het solvabiliteitsrisico, namelijk het risico dat het pensioenfonds op lange termijn de pensioenverplichtingen niet kan nakomen. Wel is het zo dat een gedwongen verkoop op korte termijn van illiquide beleggingen veelal een ongunstige prijs tot gevolg heeft, waardoor op de verkoop verlies wordt geleden. Het totaal van de illiquide beleggingen maakt ongeveer 8% (2018: ongeveer 9%) uit van de totale portefeuille beleggingen. Het liquiditeitsrisico wordt overeenkomstig het standaardmodel van DNB op nihil gesteld.

Concentratierisico

Concentratierisico kan optreden als een goede spreiding van beleggingen of pensioenverplichtingen ontbreekt. In het standaardmodel van DNB voor de bepaling van het vereist eigen vermogen is het concentratierisico gelijkgesteld aan nihil. Het pensioenfonds voldoet aan deze veronderstelling van een voldoende gediversifieerde beleggingsportefeuille en een voldoende evenwichtige demografische opbouw van de populatie. In de toelichting op de balanspost vastrentende waarden zijn de posten die meer dan 5% uitmaken van de totale obligatieportefeuille vermeld. Nederlandse staatsleningen en een zestal beleggingsfondsen maken gezamenlijk ongeveer 53% (2018: ongeveer 51%) uit van de totale obligatieportefeuille. De derivaten met een positieve marktwaarde betreffen voor 99% (2018: 100%) drie (2018: twee) tegenpartijen. Het concentratierisico wordt overeenkomstig het standaardmodel van DNB op nihil gesteld.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico dat optreedt bij de uitvoering van de pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten, als gevolg van niet afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Dit risico wordt beperkt door de ISAE 3402-rapportages die het pensioenfonds van de diverse uitvoerders ontvangt. Op grond van de Pensioenwet mag het operationeel risico in de solvabiliteitstoets van DNB op nihil worden gesteld, mits geen sprake is van een verhoogd risico. In 2019 (en 2018) is aan deze voorwaarde voldaan.

Actief risico

Actief risico is het risico dat het rendement van een beleggingsportefeuille afwijkt van de voor deze beleggingsportefeuille gehanteerde benchmark. Op basis van een ALM-studie wordt een strategische beleggingsmix bepaald. Ter beoordeling van de relatieve beleggingsresultaten wordt voor de afzonderlijke beleggingscategorieën binnen de totale beleggingsportefeuille een benchmark bepaald, die worden geaggregeerd op portefeuilleniveau.

Door middel van zowel actief beheer van de onderscheiden afzonderlijke beleggingsportefeuilles per assetcategorie (selectie van individuele vermogenstitels) als actief beheer van de totale portefeuille (afwijking van de strategische mix) wordt actief risico aangegaan. De benchmarkportefeuille dient dus als referentiekader voor de beoordeling van de relatieve beleggingsresultaten. In de solvabiliteitstoets van DNB wordt alleen rekening gehouden met het actieve risico in de aandelenportefeuille.

Indexeringsrisico

De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Het bestuur van het pensioenfonds stelt jaarlijks de toeslagverlening vast met inachtneming van de financiële positie van het pensioenfonds. Indexeringsrisico is het risico dat de ambitie met betrekking tot de toeslagverlening niet wordt gerealiseerd als gevolg van tegenvallend rendement op de beleggingen, daling van de marktrente en demografische ontwikkelingen.

Door middel van de reële dekkingsgraad kan inzicht worden gegeven in de mate waarin in de toekomst toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden de pensioenverplichtingen contant gemaakt tegen de reële rente. De reële rente wordt berekend door de nominale rente te verminderen met de geschatte inflatiecomponent. De aldus berekende reële dekkingsgraad bedraagt 92,5% (2018: 90,1%).

Toelichting op de staat van baten en lasten

(bedragen in duizenden euro's)

Baten en lasten pensioenactiviteiten

13 Premies

	2019	2018
Collectieve pensioenregeling	182	3.007
Beschikbare-premieregeling	-	61
Totaal	182	3.068

De premie is gedaald van EUR 3.068 duizend naar EUR 182 duizend. Reden hiervoor is dat vanaf 1 juli 2018 geen premie meer wordt gestort door de werkgever aan het pensioenfonds. De premie betreft een individuele koopsom en de koopsommen in het kader van de VPL regeling.

De premie is gebaseerd op de kostendeekkende premie.

De kostendeekkende premie volgens artikel 128 lid 1 Pensioenwet bedraagt nihil (2018: EUR 2.577 duizend).

De kostendeekkende premie was als volgt samengesteld:

	2019	2018
Pensioenopbouw inclusief risicodekking	-	2.021
Inleg beschikbare-premieregeling	-	61
Toegezegde toeslagverlening	-	-
Opslag voor pensioenuitvoeringskosten	-	158
Solvabiliteitsopslag	-	337
Totaal	-	2.577

De kostendeekkende premie werd berekend op basis van de rentetermijnstructuur DNB ultimo vorig verslagjaar. De afgeleide gemiddelde marktrente voor de kostendeekkende premie over 2018 bedroeg 1,6%.

De feitelijke premie werd jaarlijks getoetst aan de kostendeekkende premie. De feitelijke premie bedraagt nihil (2018: EUR 2.589 duizend) en was in 2018 EUR 12 duizend hoger dan de kostendeekkende premie.

De feitelijke premie bestaat uit de jaarpremie van zowel de collectieve pensioenregeling als de beschikbare-premieregeling, alsmede de extra premie ter financiering van de toeslagverlening van de pensioenrechten van actieve deelnemers. Incidentele aanvullende premies en premies ter financiering van overgangsmatregelen (VPL) maken geen deel uit van de feitelijke premie, die wordt getoetst aan de kostendeekkende premie. De feitelijke premie was in 2018 EUR 479 duizend lager dan het totaal van de premiebaten.

14 Waardeoverdrachten

Hieronder is opgenomen het saldo van inkomende bedragen uit hoofde van overgenomen pensioenverplichtingen en uitgaande bedragen uit hoofde van overgedragen pensioenverplichtingen.

	2019	2018
Inkomende waardeoverdrachten	7.522	-
Uitgaande waardeoverdrachten	-206	-299
Waardoverdrachten voor risico pensioenfonds	7.316	-299
Inkomende waardeoverdrachten	-	-
Uitgaande waardeoverdrachten	-7.578	-
Waardoverdrachten voor risico deelnemers	-7.578	-
Totaal	-262	-299

In 2019 heeft een collectieve waardeoverdracht van de pensioenregeling voor risico deelnemers plaatsgevonden.

15 Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de technische voorziening van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en partnerpensioen.

	2019	2018
Totaal	-155	-2.423

16 Toeslagen

	2019	2018
Actieve deelnemers	-243	-221
Gewezen deelnemers	-3.072	-4.326
Pensioengerechtigden	-5.192	-7.617
Totaal	-8.507	-12.164

De pensioenrechten van de actieve deelnemers zijn per 1 januari 2020 verhoogd met 1,27% (1 januari 2019: 1,84%). Hiervan was in 2018 1,68% reguliere indexatie en 0,16% inhaalindexatie. In 2019 en 2018 betreft de indexatie van de actieve deelnemers alleen nog de groep arbeidsongeschikten. De premievrije pensioenrechten en de ingegane pensioenen zijn per 1 januari 2020 verhoogd met 1,27% (1 januari 2019: 1,84%).

17 Rentetoevoeging technische voorziening

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur DNB per balansdatum. De rentetoevoeging aan de technische voorziening is gebaseerd op de éénjaarsrente volgens deze rentetermijnstructuur primo verslagperiode.

	2019	2018
Totaal	1.595	1.767

De in het verslagjaar aan de technische voorziening toegevoegde rente is gebaseerd op de éénjaarsrente van negatief 0,24 (2018: negatief 0,26%).

18 Wijziging rekenrente

De waarde van de pensioenverplichtingen wijzigt onder invloed van veranderingen in de rekenrente.

	2019	2018
Totaal	-82.708	-23.359

De afgeleide rekenrente is in 2019 gedaald van 1,3% tot 0,6% en is in 2018 gedaald van 1,4% tot 1,3%.

19 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de technische voorziening. De hieronder opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen en kosten van de verslagperiode.

	2019	2018
Onttrekking pensioenuitkeringen	32.709	32.993
Onttrekking pensioenuitvoeringskosten	1.454	1.304
Totaal	34.163	34.297

20 Pensioenrechten waardeoverdrachten

Hieronder zijn opgenomen de toevoeging aan de technische voorziening uit hoofde van pensioenrechten met betrekking tot inkomende waardeoverdrachten en de onttrekking aan de voorziening uit hoofde van pensioenrechten met betrekking tot uitgaande waardeoverdrachten.

	2019	2018
Pensioenrechten inkomende waardeoverdrachten	-	-
Pensioenrechten uitgaande waardeoverdrachten	249	313
Saldo	249	313

21 Wijzigingen actuariële grondslagen

De actuariële grondslagen zijn de uitgangspunten en veronderstellingen waarop de berekening van de technische voorziening is gebaseerd. Onder wijziging actuariële grondslagen is het effect van aanpassing van de bestandsgrondslagen, economische grondslagen en kostengrondslagen op de voorziening opgenomen.

	2019	2018
Overgang op AG-prognosetafels 2018	-	6.412
Wijziging correctiefactoren	-	385
Levensverwachting	-	6.797
Excassokosten	-	-3.223
Totaal	-	3.574

22 Overige mutaties technische voorziening

	2019	2018
Actuariële resultaten	-846	1.451
Arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrije pensioenopbouw	-	-
Omzetting pensioenspaarkapitaal in pensioenrechten	-6.300	-371
Overige mutaties	-33	38
Totaal	-7.179	1.118

De actuariële resultaten zijn als volgt samengesteld:

	2019	2018
Kortlevenrisico	-99	242
Langlevensrisico	741	2.530
Sterfte	642	2.772
Arbeidsongeschiktheid	-1.164	-1.141
Flexibele keuzemogelijkheden	-263	-237
Overig	-61	57
Totaal	-846	1.451

23 Pensioenuitkeringen

	2019	2018
Ouderdomspensioen (inclusief overbruggingspensioen)	-22.560	-22.994
Partnerpensioen	-9.248	-9.027
Wezenpensioen	-54	-71
Arbeidsongeschiktheidspensioen	-269	-294
Totaal periodieke pensioenuitkeringen	-32.131	-32.386
Afkopen pensioenen	-402	-409
Totaal	-32.533	-32.795

24 Mutatie technische voorziening voor risico deelnemers

	2019	2018
Inleg	-	-61
Waardeoverdrachten, per saldo	56	-
Beleggingsopbrengsten	-1.289	342
Omzetting in pensioenrechten	7.532	312
Overige mutaties	74	-
Totaal	6.373	593

25 Herverzekeringen

	2019	2018
Premies herverzekering	-	-66
Koopsommen toeslagen herverzekering	-105	-220
Uitkeringen herverzekering	463	877
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening	-55	-609
Totaal	303	-18

26 Pensioenuitvoeringskosten

Dit betreft de kosten met betrekking tot de uitvoering van de pensioenregeling. De kosten van vermogensbeheer zijn hierin niet begrepen. De kosten van bestuur en financieel beheer worden toegerekend aan pensioenuitvoering en vermogensbeheer.

	2019	2018
Kosten pensioenuitvoering	-1.207	-1.063
Kosten bestuursondersteuning	-156	-209
Kosten bestuur	-145	-142
Advies- en controlekosten	-418	-428
Overige kosten	-201	-123
Totaal vóór vergoeding werkgever	-2.127	-1.965
Vergoeding werkgever	354	309
Totaal vóór toerekening aan vermogensbeheer	-1.773	-1.656
Toegerekend aan vermogensbeheer	171	171
Totaal	-1.602	-1.485

De activiteiten van het pensioenfonds zijn niet onderworpen aan de heffing van omzetbelasting (btw). Om deze reden heeft het pensioenfonds geen recht op aftrek van voorbelasting op kosten. In de op het pensioenfonds drukkende kosten is echter geen voorbelasting begrepen, omdat een van de aangesloten ondernemingen deze voor haar rekening neemt.

Baten en lasten beleggingsactiviteiten

27 Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen

Onder beleggingsopbrengsten zijn opgenomen de op de verslagperiode betrekking hebbende:

- directe beleggingsopbrengsten (dividend en rente);
- indirecte beleggingsopbrengsten (waardeveranderingen inclusief valutakoersverschillen);
- kosten van vermogensbeheer (inclusief kosten vermogensbeheer ten laste van beleggingsfondsen);
- transactiekosten (inclusief in- en uitstapkosten beleggingsfondsen).

	Direct	Waarde- verandering	Beheer- kosten	Transactie- kosten	Totaal
2019					
Vastgoedbeleggingen	1.976	12.983	-260	-61	14.638
Aandelen	4.353	45.126	-308	-17	49.154
Aandelenderivaten	-	248	-	-	248
Vastrentende waarden	10.832	36.430	-1.229	-333	45.700
Rentederivaten	1.124	9.387	-	-12	10.499
Valutaderivaten	-	-10.183	-	-4	-10.187
Totaal	18.285	93.991	-1.797	-427	110.052
Niet toegerekende kosten					-1.949
Totaal					108.103
2018					
Vastgoedbeleggingen	1.950	-2.464	-260	-55	-829
Aandelen	4.326	-12.641	-375	-20	-8.710
Aandelenderivaten	-	-74	-	-	-74
Vastrentende waarden	10.694	-4.031	-1.134	-560	4.969
Rentederivaten	999	2.668	-	-	3.667
Valutaderivaten	-	-15.716	-	-123	-15.839
Totaal	17.969	-32.258	-1.769	-758	-16.816
Niet toegerekende kosten					-2.313
Totaal					-19.129

De hiervoor weergegeven kosten van vermogensbeheer en transactiekosten per beleggingscategorie zijn mede op schattingen gebaseerd.

De niet aan de afzonderlijke beleggingscategorieën toegerekende kosten van vermogensbeheer kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2019	2018
Kosten fiduciair vermogensbeheer	-1.139	-1.086
Overige kosten vermogensbeheer	-639	-1.056
Totaal vóór toegerekende kosten bestuur en financieel beheer	-1.778	-2.142
Toegerekende kosten bestuur en financieel beheer	-171	-171
Totaal	-1.949	-2.313

De totale kosten vermogensbeheer (exclusief transactiekosten) bedragen EUR 3.746 duizend (2018: EUR 4.082 duizend). De kosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2019	2018
Aan beleggingscategorieën toegerekende beheerkosten	-1.797	-1.769
Niet aan beleggingscategorieën toegerekende overige kosten	-1.949	-2.313
Totaal	-3.746	-4.082

28 Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers

Onder beleggingsopbrengsten zijn opgenomen de op de verslagperiode betrekking hebbende:

- directe beleggingsopbrengsten (dividend beleggingsfondsen en rente spaarrekeningen);
- indirecte beleggingsopbrengsten (waardeveranderingen inclusief valutakoersverschillen).

	Direct	Waarde- verandering	Totaal
2019			
Vastgoed	44	127	171
Aandelen	99	896	995
Vastrentende waarden	19	104	123
Overig	-	-	-
Totaal	162	1.127	1.289

	Direct	Waarde- verandering	Totaal
2018			
Vastgoed	29	1	30
Aandelen	83	-425	-342
Vastrentende waarden	20	-44	-24
Overig	-	-6	-6
Totaal	132	-474	-342

De kosten van vermogensbeheer (transactiekosten en kosten ten laste van beleggingsfondsen) zijn begrepen in de waardeveranderingen. Hiervan is geen voldoende betrouwbare schatting beschikbaar.

Overige informatie

Verbonden partijen

De aangesloten ondernemingen en de bestuursleden worden aangemerkt als verbonden partijen.

Tussen het pensioenfonds en de aangesloten onderneming (Staples Nederland Holding B.V is een uitvoeringsovereenkomst inzake de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling gesloten. Een samenvatting van de uitvoeringsovereenkomst is opgenomen in de paragraaf Financiering en premie van de algemene toelichting op pagina 40.

Het pensioenfonds heeft geen leningen verstrekt aan bestuursleden en heeft ook anderszins geen vorderingen op bestuursleden. Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de paragraaf Bezoldiging bestuurders hierna.

Er zijn geen transacties van betekenis met verbonden partijen die niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan.

Medewerkers

Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst.

Bezoldiging bestuurders

Vanaf medio 2016 ontvangen de voorzitter en twee bestuursleden van het bestuur een honorarium rechtstreeks van een van de aangesloten ondernemingen. De bestuurders die in loondienst zijn bij een van de aangesloten ondernemingen ontvangen geen bezoldiging van het pensioenfonds. De overige bestuurders ontvangen een vacatievergoeding. Het totaal van de vacatievergoedingen bedraagt EUR 75 duizend (2018: EUR 112 duizend).

Honorarium accountant

De aan het verslagjaar toegerekende accountants honoraria zoals bedoeld in artikel 382a Titel 9, Boek 2 BW bedragen EUR 60 duizend (2018: EUR 57 duizend). De kosten hebben volledig betrekking op de controle van de jaarrekening en de jaarstaten DNB.

Belastingen

Het pensioenfonds is op grond van de aard van de activiteiten vrijgesteld van belastingheffing voor de vennootschapsbelasting.

Toezichthouder

Evenals vorig jaar is geen sprake van door DNB genomen corrigerende maatregelen ingevolge artikel 96 Pensioenwet.

Gebeurtenissen na balansdatum

Covid 19

Ultimo 2019 was het Corona-virus iets waar bijna niemand nog van gehoord had. Ten tijde van het vaststellen van dit jaarverslag is dat wel anders. Vanaf maart 2020 heeft het Corona-virus ook de financiële markten en daarmee het pensioenfonds beïnvloed. Als gevolg van de daling van de waarde van de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds daalde de maandelijkse nominale dekkingsgraad eind van het eerste kwartaal 2020 naar 104,7%.

De pandemie Covid-19 is een risico waarvan nog niet is te zeggen hoe groot de impact zal zijn. Dit risico speelde niet in het verslagjaar. Het marktrisico blijft onverminderd belangrijk.

Het is op dit moment niet te zeggen hoe groot de totale impact wordt van de Covid-19 pandemie. Het bestuur houdt de vinger aan de pols.

Bestemming van het resultaat

In de statuten is geen bepaling opgenomen over de wijze waarop het resultaat moet worden verdeeld. Het resultaat wordt jaarlijks geheel ten gunste dan wel ten laste van de reserves gebracht.

Bestuurlijke activiteiten

Het bestuur heeft bepaald of mitigerende maatregelen wenselijk zijn. Het bestuur heeft na zorgvuldige afweging gekozen om de strategische asset allocatie te handhaven en heeft daarvoor begin april een herbalancering uitgevoerd om de beleggingsportefeuille weer binnen de strategische bandbreedtes te brengen.

Bestuurlijke en operationele continuïteit

Het bestuur heeft ook na de ingang van de zogenoemde intelligente lockdown effectief kunnen opereren. Er is geen sprake geweest van ziekte of uitval. Alle bestuursleden hebben aan de bestuurlijke activiteiten kunnen deelnemen. Overleg en besluitvorming heeft plaatsgevonden via telefonische en videovergaderingen.

Het bestuur heeft ook frequent contact gehad met de uitbestedingspartijen om na te gaan of zij de continuïteit van de werkzaamheden konden borgen. Alle uitbestedingspartijen hebben de nodige maatregelen getroffen om de dienstverlening en dan zeker de kritische processen te kunnen borgen.

Amsterdam, 16 juni 2020

Bestuur

E.G.M. Donders, voorzitter

P.A.H. Martens, secretaris

L.L. Gastelaars

R.A.L. Monnens

F.P. Lamein

J. van Noord

J.C.J. Zwart

H.J. Vader

R.G. de Bree

ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Staples te Maastricht is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2019.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Staples, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 9.100.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 400.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Staples is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Coronacrisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Apeldoorn, 16 juni 2020

drs. J.L.A. Schilder AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Staples

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Pensioenfonds Staples te Maastricht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Staples op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2019;
- de staat van baten en lasten over 2019;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Staples (hierna: de stichting) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 9,1 miljoen (2018: € 8,3 miljoen).
Toegepaste benchmark	1,0% van het pensioenvermogen per 31 december 2019, zijnde het totaal van de technische voorziening voor risico pensioenfonds en het stichtingskapitaal en reserves.
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van de stichting en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Gelet op het reserveoverschot hebben wij de materialiteit gesteld op 1,0% van het pensioenvermogen. De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 450 duizend rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. Wij hebben in vergelijking met voorgaand jaar geen wijzigingen in de kernpunten van onze controle aangebracht.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad	
Risico	<p>De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad.</p> <p>De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.</p> <p>De stichting is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of de stichting voldoende buffers heeft.</p> <p>De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting risicobeheer van de jaarrekening.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.</p>
Onze controleaanpak	<p>Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad.</p> <p>De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2019 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van de stichting beoordeeld op basis van het actuarieel rapport van de certificerend actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de technische voorziening voor risico pensioenfonds. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd is in het kernpunt hierna beschreven.</p> <p>Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar.</p> <p>Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maanddekkingsgraden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht, alsmede de juiste maandtoerekening van

Ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad

	<p>zogenaamde key items vastgesteld. Wij hebben de toeslagverlening als key item geïdentificeerd.</p> <ul style="list-style-type: none">• Daarnaast heeft de certificerend actuaire een plausibiliteitstoets uitgevoerd op ontwikkeling van de technische voorziening voor risico pensioenfondsen zoals gehanteerd in de bepaling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaire.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2019.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorziening voor risico pensioenfondsen

Risico	<p>De technische voorziening voor risico pensioenfondsen betreft een significante post in de balans van de stichting. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies</p> <p>aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij de stichting, zijnde de fondsspecifieke correctiefactoren (ervaringssterfte). Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle.</p> <p>De stichting heeft de waarderingsgrondslagen voor de technische voorziening voor risico pensioenfondsen beschreven in de "grondslagen voor de waardering van activa en passiva" en een nadere toelichting opgenomen in de toelichting op de balans onder 10. Technische voorziening voor risico pensioenfondsen.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorziening voor risico pensioenfondsen niet toereikend gewaardeerd is en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.</p>
Onze controleaanpak	Bij de controle van de technische voorziening voor risico pensioenfondsen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaire van de stichting. De certificerend actuaire onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorziening voor risico pensioenfondsen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaire heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaire onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van het boekjaar 2019. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorziening voor risico pensioenfonds

	<p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de technische voorziening voor risico pensioenfonds per 31 december 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">• daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerende actuaris.• hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerende actuaris en met gebruikmaking van onze eigen actuariële specialist gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn.• Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse. <p>Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorziening voor risico pensioenfonds onderzocht.</p>
Belangrijke observaties	<p>Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2019 of de toelichting van de technische voorziening voor risico pensioenfonds.</p>

Benadrukking van de gevolgen van de Corona uitbraak voor het pensioenfonds

De ontwikkelingen rondom het Corona (Covid-19) virus hebben grote invloed op de gezondheid van mensen en onze samenleving en daarbij ook op de operationele en financiële prestaties van organisaties en de beoordeling van de mogelijkheid om de continuïteit te handhaven. De jaarrekening en onze controleverklaring daarbij zijn gebaseerd op de condities op het moment dat deze zijn opgemaakt.

De situatie verandert van dag tot dag. Ook Stichting Pensioenfonds Staples heeft te maken met de gevolgen zoals uiteen zijn gezet in het bestuursverslag in de secties Risicobeheer en Vooruitzichten en in de toelichting op de jaarrekening ten aanzien van de gebeurtenissen na balansdatum. Wij vestigen de aandacht op deze uiteenzettingen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag, inclusief het voorwoord, ontwikkelingen, risicobeheer en beleggingen;
- de overige gegevens;
- de kerncijfers, de samenvatting eindrapportage van de visitatiecommissie, de verklaring van het verantwoordingsorgaan, personalia en de verklarende woordenlijst.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Eindhoven, 16 juni 2020
Ernst & Young Accountants LLP
w.g. drs. P.A.E. Dirks RA

PERSONALIA

HET BESTUUR per 16 juni 2020

Benoemd op voordracht van de Raad van Bestuur van Staples Nederland Holding B.V.

Bestuursleden	Plaatsvervangend bestuurslid
E.G.M. Donders, voorzitter	Niet ingevuld
L.L. Gastelaars	
P.A.H. Martens, secretaris	
R.A.L. Monnens	

Benoemd op voordracht van de COR van Staples Nederland Holding B.V.

Bestuursleden	Plaatsvervangend bestuurslid
F.P. Lamein, plv. secretaris	Niet ingevuld
J. van Noord	

Benoemd op voordracht van de Vereniging Gepensioneerden Buhrmann/ CE/Staples (VGB)

Bestuursleden	Plaatsvervangend bestuurslid
J.C.J. Zwart	R.G. de Bree
H.J. Vader (tot 1 mei 2020)	

VERANTWOORDINGSORGAAN

Namens de actieve en gewezen deelnemers	Namens de gepensioneerden	Namens de werkgever
G. Altena, secretaris	H. Winkel, voorzitter	R. Pauptit
Vacature	D. de Rooij	J. van der Sloot
	B. Mol	

VISITATIECOMMISSIE

E.H. Janssen, voorzitter
L.G. van den Hoek
N. Swagers

BELEGGINGS- EN CONTROLECOMMISSIE

R.A.L. Monnens, voorzitter
H.J. Vader
H.G. Vreedenburgh
R.E.X. Heming
B.P.H. Puijn, extern deskundige
M. Iglesias del Sol, extern deskundige

Towers Watson Netherlands B.V.

BESTUURSONDERSTEUNING

BSG Pension Management B.V.

ACCOUNTANT

Ernst & Young Accountants LLP

CERTIFICEREND ACTUARIS

Towers Watson Netherlands B.V.

ADVISEREND ACTUARIS

VERKLARENDE WOORDENLIJST

Actuariële- en bedrijfstechnische nota (ABTN)

Hierin zijn de financiële opzet van een pensioenfonds en de grondslagen waarop deze berust, gemotiveerd omschreven. De actuariële en bedrijfstechnische nota moet in ieder geval een beschrijving bevatten van de financieringsmethode, de wijze van berekening van de bijdragen en van de toereikendheidstoets, alsmede een uiteenzetting van het beleggingsbeleid, een organogram en een mandaatregeling. De actuariële en bedrijfstechnische nota moet aan De Nederlandsche Bank worden overgelegd.

Actuariële grondslagen

Gegevens als sterftekansen, arbeidsongeschiktheidskansen, rekenrente en kosten die gemaakt worden om pensioen uit te keren. Ook het vermogen dat nodig is om alle pensioenen te kunnen uitkeren, wordt met deze gegevens berekend.

Autoriteit Financiële Markten (AFM)

De AFM houdt toezicht op het gedrag van iedereen die actief is op de markt van sparen, lenen, beleggen en verzekeren.

Beleggingsbeleid

Een pensioenfonds is verplicht om op solide wijze te beleggen. Het beleggingsbeleid van een pensioenfonds is enerzijds gericht op het zo veel mogelijk uitsluiten van beleggingsrisico's en anderzijds op het behalen van een zo hoog mogelijk rendement. Bovendien moet de afstemming van de beleggingen op de verplichtingen juist zijn: het pensioenfonds moet op het juiste moment aan haar verplichtingen kunnen voldoen. Om optimaal aan deze uitgangspunten te voldoen is een juiste samenstelling van de beleggingsmix noodzakelijk, die met behulp van een ALM-studie kan worden vastgesteld.

Benchmark (index)

Een objectieve maatstaf voor zowel de samenstelling als de performance van het belegde vermogen. Een benchmarkindex is een mandje van -bijvoorbeeld- een aantal aandelen.

In beginsel bepaalt de totale waarde van alle uitstaande aandelen de waarde van een index; fluctuaties in de waarde van de index worden derhalve veroorzaakt door koersfluctuaties van de in de index opgenomen aandelen. Bekende voorbeelden van indices zijn AEX en MSCI.

Beschikbare premiereregeling

Pensioenregeling waarin de hoogte van de verzekerde pensioenen afhankelijk is van de krachtens de regeling beschikbare premie en de daarmee te behalen beleggingsopbrengsten. Met behulp van actuariële grondslagen en methoden wordt bij pensionering de precieze hoogte van het pensioen vastgesteld.

Compliance

Het woord komt van het Engelse woord to comply with, overeenstemmen met. De naleving van de wet- en regelgeving, evenals het werken volgens de normen en regels die het fonds zelf heeft opgesteld.

Compliance officer

Is een functionaris die bij veelal een financiële instelling is aangesteld om toe te zien op de naleving van wet- en regelgeving binnen de organisatie. Een compliance officer zorgt er voor dat de handelwijze van de organisatie inclusief haar personeel overeenkomt met de door de wetgever gesteld vereisten.

Contante waarde

Het bedrag dat op dit moment nodig is om in de toekomst een uitkering te kunnen doen, waarbij rekening is gehouden met de actuariële grondslagen.

CPI

Afkorting voor Consumentenprijsindex.

Het CPI wordt maandelijks berekend en gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het meet de gemiddelde prijsveranderingen in de loop der tijd van goederen en diensten die huishoudens voor hun levensonderhoud aanschaffen. Zie ook onder Indexatie.

(Beleids-)dekkingsgraad

De verhouding van de contante waarde van het belegde vermogen en de contante waarde van de pensioenverplichtingen. Dit percentage geeft aan de mate waarin het fonds buffers heeft om in de toekomst aan haar verplichtingen te kunnen voldoen.

Per 1 januari 2015 hanteren pensioenfondsen de beleidsdekkingsgraad, dat is een gemiddelde van de dekkingsgraden van de twaalf voorgaande maanden.

Derivaten

Financiële producten die alleen kunnen bestaan bij de gratie van een ander product ofwel de onderliggende waarde. De prijsontwikkeling is (mede) afhankelijk van de prijsontwikkeling van de onderliggende waarde. Een ander woord voor derivaten is afgeleid product, zoals opties, futures en termijncontracten. Het zijn verhandelbare rechten en/of plichten.

Direct rendement/totaal rendement

Direct rendement heeft betrekking op de directe opbrengsten uit beleggingen in de vorm van rente, dividend en huren, uitgedrukt in een percentage van de waarde van die beleggingen. In het begrip totaal rendement wordt ook de waardeverandering van de beleggingen meegenomen. Bij het effectief rendement op vastrentende beleggingen wordt ook nog rekening gehouden met het patroon van de nog te ontvangen aflossingen en rentebetalingen.

De Nederlandsche Bank(DNB)

Orgaan dat toezicht houdt op pensioenfondsen en verzekeraars. Het toezicht op pensioenfondsen is geregeld in de Pensioenwet. De Pensioenwet heeft als doel het beschermen van de pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers. DNB houdt ook toezicht op pensioenregelingen die door een werkgever bij een pensioenfonds of een verzekeraar worden ondergebracht.

(modified) Duration

(Gewijzigde) looptijd.

Dynamische Strategie:

Pensioenfonds Staples maakt in haar strategische beleggingsbeleid gebruik van een Dynamische Strategie. Uitgangspunt bij de vastgelegde regels die de Dynamische Strategie beschrijven is dat op enig moment bij een hogere dekkingsgraad het dekkingsgraadrisico verkleind zal worden. De regels beschrijven ook welke keuzes daarbij gemaakt zullen worden. De keuzes bestaan uit een verhoging van de strategische afdekking van het renterisico of de afbouw van de strategische allocatie naar de rendementsportefeuille.

Emerging Markets (Opkomende Markten)

Landen waarvan de aandelenmarkt en de obligatiemarkt nog niet volledig zijn ontwikkeld; bijvoorbeeld China en India.

Emerging Market Debt

Beleggingen in obligaties uitgegeven door overheden en bedrijven in opkomende markten.

Fiduciair manager

Fiduciair management is een integrale benadering van vermogensbeheer die ervoor zorgt dat alle vermogens-beheeractiviteiten optimaal op elkaar worden afgestemd. De fiduciair manager begeleidt het pensioenfondsbestuur bij het vaststellen van het beleggingsbeleid, het voeren van risicomanagement en het samenstellen van een optimale beleggingsportefeuille. Door middel van een frequente rapportage houdt het pensioenfondsbestuur volledig grip op alle processen.

Financieel Toetsingskader (FTK)

Voorschriften voor de premiehoogte en de omvang van de reserves, als onderdeel van de Pensioenwet die op 1 januari 2007 van kracht is geworden.

Franchise

Het deel van het salaris waarover geen pensioen wordt opgebouwd. Gepensioneerden krijgen hiervoor in de plaats de AOW van de Sociale Verzekeringsbank.

Gewezen deelnemer (ook wel slaper genoemd)

Iemand is een gewezen deelnemer als de deelname aan de pensioenregeling is gestopt doordat hij/zij niet langer bij een werkmaatschappij van Staples werkt.

Governance

Het stelsel van verantwoordelijkheden van alle partijen die bij het besturen van een pensioenfonds betrokken zijn, zoals bestuur en directie.

Haalbaarheidstoets

Pensioenfondsen moeten jaarlijks toetsen of het verwachte koopkrachtbehoud van de pensioenen en de daarbij behorende risico's in lijn zijn met de ambities van het pensioenfonds. Het doel van de haalbaarheidstoets is om de afweging tussen het streven naar rendement uit beleggingen en het pensioenresultaat en de daar bijbehorende risico's expliciet te maken. In deze afweging houdt het pensioenfonds rekening met een evenwichtige afweging van de belangen van verschillende generaties. Het resultaat van de toets kan ertoe leiden dat het pensioenfonds samen met de werkgever en de COR (arbeidsvoorwaardelijke partijen) in overleg gaat over een aanpassing van het beleid of de ambitie.

Herstelplan

Plan van aanpak gericht op het herstel van het dekkingstekort of het reservetekort bij een pensioenfonds. Binnen drie maanden na het ontstaan van de situatie van onderdekking dient het bestuur van het pensioenfonds een herstelplan bij de Nederlandsche Bank te hebben ingediend. Het herstelplan dient zodanige maatregelen te omvatten, dat de situatie van onderdekking binnen een jaar is beëindigd. Ook ingeval van een reservetekort dient een pensioenfonds binnen drie maanden na het ontstaan hiervan een herstelplan bij de Nederlandsche Bank in te dienen, indien de actuariële- en bedrijfstechnische nota van het pensioenfonds niet voorziet in toereikende maatregelen bij een reservetekort. De termijn die in het herstelplan mag worden aangehouden voor herstel van het reservetekort bedraagt in het huidige toetsingskader (Actuariële principes pensioenfondsen) twee tot acht jaar, afhankelijk van de aard en omvang van de opgetreden reservetekorten. Deze termijn wordt 15 jaar in het nieuw toezichtskader (FTK). Plan van aanpak gericht op het herstel van het dekkingstekort of het reservetekort bij een pensioenfonds. Binnen drie maanden na het ontstaan van de situatie van onderdekking dient het bestuur van het pensioenfonds een herstelplan bij De Nederlandsche Bank (DNB) te hebben ingediend. Het herstelplan dient zodanige maatregelen te omvatten, dat de situatie van onderdekking binnen een jaar is beëindigd. De termijn die in het herstelplan mag worden aangehouden voor herstel van het reservetekort bedraagt maximaal vijf jaar.

High yield

Bedrijfsobligaties worden onderverdeeld in twee categorieën:

1. AAA tot en met BBB worden aangemerkt als investment grade beleggingen; 2. BB tot en met C krijgen het predikaat 'sub-investment grade' of 'high yield'. Tegenover deze lagere rating staat een relatief hoog verwacht rendement. Een bijkomend voordeel is dat emissies die net buiten de categorie investment grade vallen vaak extra rendement opleveren in verhouding tot het risico.

IMVB

Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Pensioenfondsen beleggen in internationaal opererende bedrijven en kunnen door middel van die beleggingen mogelijk invloed uitoefenen op die bedrijven. Daarom wordt in de context van pensioenfondsen gesproken over een Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB-) convenant.

Integriteitsbeleid

Integriteit staat voor integer handelen en dat is zoiets als 'doen wat van je verwacht wordt'. Daarbij gelden dan de waarden en normen van 'goed burgerschap' zoals onafhankelijk, loyaal, betrouwbaar, dienstbaar en onkreukbaar. Deels zijn deze waarden en normen uitgewerkt in gedragscodes die concreter aangeven wat wel moet en niet mag.

Kwetsbaarheidsmatrix

Het bestuur heeft aan de hand van een groot aantal indicatoren een matrix opgesteld waaruit de mate van kwetsbaarheid met betrekking tot het voortbestaan van het pensioen is af te leiden.

Leveraged loans

Hebben verwantschap met een high yield obligatie. Deze worden ook uitgegeven door bedrijven zonder investment grade rating van kredietbeoordelaars. Zo staan deze leningen hoger in de hiërarchie ten opzichte van de obligaties bij een faillissement. Het kredietrisico is dus geringer.

Marktrente

Onder de marktrente verstaan we de rente die bij het verstrekken van een lening of krediet overeenkomt met de gemiddelde rente voor vergelijkbare leningen of kredieten.

Marktwaaarde

Waarde van een beleggingsobject als het op dit moment zou worden verkocht.

Matching portefeuille:

Binnen de matching portefeuille wordt het renterisico van het pensioenfonds verminderd. De verplichtingen van het pensioenfonds worden (tot op zekere hoogte) gematched met de vastrentende-waarden portefeuille. Dit kan gebeuren met behulp van obligaties, maar ook door middel van derivaten.

Nominale waarde

De hoofdsom, waarover rente wordt betaald en die uiteindelijk wordt terugbetaald aan de uitlener. Door rentebewegingen in de markt kan de marktwaaarde afwijken van de nominale hoofdsom.

Obligatie

Schuld papier van een overheid of onderneming met een vaste of variabele rente en een vaste looptijd waarna de schuld zal worden afgelost.

Pensioenaanspraak

Een recht op toekomstige pensioenuitkeringen. De aanspraak op pensioen wordt onderscheiden van het ingegane pensioen.

Pensioengerechtigde

Degene, die krachtens de bepalingen van de statuten en het reglement periodieke pensioenuitkeringen ontvangt.

Pensioengrondslag

Het deel van het (vaste) jaarsalaris dat resteert na aftrek van de franchise. Over de pensioengrondslag worden de pensioenaanspraken verleend.

Pensioenwet

De Pensioenwet heeft als doel het beschermen van de pensioenaanspraken van de werknemers. Verder regelt de Pensioenwet het toezicht op pensioenfondsen en verzekeraars door DNB.

Privacy officer

Een persoon die toeziet op de omgang met persoonsgegevens binnen de organisatie en controleert of de organisatie voldoet aan de wet en eventuele andere toepasselijke regelgeving. Naast toezicht heeft de privacy officer ook adviserende taken.

Prognosetafels

Tabellen opgesteld door het Actuarieel Genootschap op basis van waarnemingen in een bepaalde periode, aangevend per leeftijd de kans om binnen het jaar te overlijden.

Stichting Pensioenfonds Staples gebruikt de zgn. Prognosetafels 2018 - 2068 met correcties voor ervaringssterfte waardoor al rekening wordt gehouden met een toekomstige verbetering van de levensverwachting als het gaat om het resterende langlevensrisico.

Reële dekkingsgraad

de verhouding tussen het vermogen inzake de bij een pensioenfonds ondergebrachte pensioenregeling of pensioenregelingen en de technische voorzieningen van een pensioenfonds waarbij in elk kalenderjaar rekening wordt gehouden met voorwaardelijke toeslagverlening aan de hand van loon- of prijsontwikkelingen in het daaraan voorafgaande kalenderjaar.

Rekenrente

Het rentepercentage dat in aanmerking wordt genomen bij de berekening van de contante waarde van de pensioenverplichtingen.

Rendement

Het positieve of negatieve resultaat dat een pensioenfonds of vermogensbeheerder behaalt met de belegging van daartoe beschikbare middelen.

Risk manager

De functionaris die controles op het beleggingsproces, het resultaat en de kwaliteit van waarderingen uitvoert. Hiermee krijgt het bestuur het gewenste zicht op de operationele risico's van het onder haar verantwoording gevoerde beleggingsbeleid.

Technische voorziening (TV)

Het bedrag dat naar verwachting nodig is om alle lopende in de toekomst aan pensioengerechtigden uit te keren bedragen te kunnen dekken.

Toeslagen

Verhoging van ingegane pensioenen en/of (premiëvrije) pensioenaanspraken met een percentage dat gelijk blijft of gelijk is aan een indexcijfer. Als indexcijfer wordt vaak het consumenten-prijndexcijfer (CPI) gehanteerd. Indien bij een gemiddeld-salaris pensioenregeling jaarlijks de pensioensalarissen uit het verleden worden geïndexeerd, bijvoorbeeld met de algemene loonindex volgens het CBS, is sprake van een geïndexeerd gemiddeld salaris pensioenregeling.

UN PRI

Principles for Responsible Investment. Door de Verenigde Naties ontwikkelde gedragscode voor het duurzaam beleggen door pensioenfondsen en andere beleggers.

Vastrentende waarden

Verzamelaam voor beleggingen waarop in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt. Voorbeelden van vastrentende waarden zijn obligaties, onderhandse leningen en hypotheekleningen.

Verantwoordingsorgaan

De Pensioenwet verplicht pensioenfondsen tot het instellen van een verantwoordingsorgaan waarin actieve deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever vertegenwoordigd zijn. Zij hebben als taak het controleren van het handelen van het bestuur met betrekking tot het beleid, de wijze waarop het beleid is uitgevoerd en de naleving van de bij of krachtens de wet vastgestelde principes voor Goed Pensioenfondsbestuur.

Vereist eigen vermogen

Is de omvang van het eigen vermogen waarover een pensioenfonds ten minste moet beschikken. Indien een fonds niet over dit vermogen beschikt, moet het een herstelplan indienen bij DNB.

Visitatiecommissie

Het pensioenfonds draagt zorg voor de organisatie van het interne toezicht. Het gaat daarbij om het beoordelen van de beleids- en bestuursprocedures, de interne beheersing, de manier waarop de uitvoering van de regeling wordt bestuurd en aangestuurd en de manier waarop wordt omgegaan met risicomanagement. Het interne toezicht wordt bij ons fonds uitgevoerd door de visitatiecommissie.

Waarde-overdracht

Het overhevelen van de contante waarde van de bij de oude werkgever opgebouwde pensioenaanspraken naar de pensioenverzekeraar of het pensioenfonds van de nieuwe werkgever voor inkoop van (geïndexeerde) pensioenaanspraken.

Zuiver kostendekkende premie

Dit is de actuariële benodigde premie voor de inkoop van het onvoorwaardelijk deel van de uit het pensioenreglement voortvloeiende pensioenverplichting, een opslag voor solvabiliteit en een opslag voor uitvoeringskosten.